

[Lizzie Lichtenberg]

keparti i denne storkreds, viceforstander *Lilian Nilsson*.

Hr. *Ole Henriksen* er valgt i Københavns Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes første stedfortræder for Socialistisk Folkeparti i denne amtskreds, civiløkonom *Jørn Jespersen*.

Fru *Inge Dahl-Sørensen* er valgt i Østre Storkreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes første stedfortræder for Venstre i denne storkreds, afdelingschef *Hannah Kain*.

Fru *Jane Oksen* er valgt i Ringkøbing Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Fremskridtspartiet i denne amtskreds, vognmand *Verner Jensen*.

Fru *Mimi Jakobsen* er valgt i Københavns Amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, direktør *Herluf Rasmussen*.

Hr. *Glønborg* er valgt i Nordjyllands Amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Kristeligt Folkeparti i denne amtskreds, sognepræst *Inge Tranholm-Mikkelsen*.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

- I. Som ordinært medlem af Folketinget godkendes faglærer Jan Kørpe Christensen fra og med den 20. september 1989.
- II. Som midlertidige medlemmer af Folketinget fra og med den 5. oktober 1989 godkendes:
 1. Fuldmægtig Sonja Mikkelsen
 2. Viceforstander Lilian Nilsson
 3. Civiløkonom Jørn Jespersen
 4. Afdelingschef Hannah Kain
 5. Vognmand Verner Jensen
 6. Direktør Herluf Rasmussen
 7. Sognepræst Inge Tranholm-Mikkelsen

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg vil gøre opmærksom på, at der er sket nogle omrokninger, så jeg håber, at alle medlemmer har sikret sig, at de sidder på den rigtige plads, inden vi går til afstemningen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 144 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 1:

Statsministerens redegørelse ved Folketingets åbning.

(Redegørelsen givet 3/10 89. Meddelelse om forhandling 3/10 89).

Formanden:

Taletiden er den i forretningsordenen anførte, i første omgang en halv time for ordførerne og 10 minutter for andre medlemmer.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne takke statsministeren for åbningstalen og sige til statsministeren, at når jeg ikke har tænkt mig at sige så meget om åbningstalen, skyldes det to forhold.

Det første forhold er, at vi om føje tid skal have en debat om Østpolitikken, altså Danmarks politik med hensyn til det, der sker i Østeuropa. Vi har fra Socialdemokratiets side allerede ved vort årsmøde for nogle uger siden lagt en stribe konkrete forslag frem til, hvad vi mener Danmark skal gøre for virkelig at få en aktiv Østpolitik.

Det andet forhold er, at der måske knap nok er så mange nyheder i statsministerens åbningstale, og derfor vil jeg ikke bruge ret meget af min tid i dag til talen.

Jeg vil også gerne benytte denne lejlighed til at ønske de nye ministre velkommen til arbejdet her i Folketinget. Jeg har af den offentlige omtale af ministrene set, at man hæfter sig meget ved deres alder. Det synes jeg egentlig er dejligt. Er det ikke livsbekræftende at leve i et land, hvor vi alle bliver ved med at være unge, til vi er fyldt 50? Det synes jeg.

Enhver regering, der har siddet i nogle år, møder den fristelse at forveksle sine egne problemer med landets problemer. I ministrenes synsfelt bliver deres egen overlevelse ensbetydende med nationens frelse, selv om det måske er lige omvendt.

[Svend Auken]

Den borgerlige regering er ingen undtagelse. Når den skal pege på en virkelig bedrift, den har øvet, så er det, at den minsandten har kunnet sidde i samfulde 7 år. Se, hvor er vi gode til at blive siddende! – siger den til den undrende befolkning, som i alt fald ikke har svært ved at se, at dens – altså befolkningens – problemer er nogle ganske andre end ministrenes. Folk ser, hvordan arbejdsløsheden, den menneskelige udstødning og den sociale uretfærdighed vokser, samtidig med at Danmark sækker længere og længere agterud, mens ministre overgår hinanden i løfter om, at hvis blot regeringen kan få lov at blive siddende, så skal der nok ad åre komme kæmpeskattelettelser til alle, ikke mindst til de mest velbeslåede, og så skal der nok komme skik på landets økonomi.

Det er nødvendigt at sige det: Befolkningen tror ikke ét ord af det! Vælgerne har et udmærket blik for, når en regering er kørt træt og er mest optaget af sine egne affærer og magtspillet for spillets egen skyld.

Den nuværende regering er ikke blot, som udenrigsministeren siger, slidt, den er næsten slidt op. Frygten for, at KVR-regeringen ville fungere ringere end den tidligere firkløverregering, er desværre gået i opfyldelse.

I den situation er der to brugbare muligheder: enten at skaffe Danmark en helt ny regering eller at prøve at puste nyt liv i den siddende regering.

Socialdemokratiet er selvkært hele tiden rede til den første mulighed, selv om det – det skal ikke skjules – ikke er nogen nem opgave at efterfølge den nuværende regering, så alvorligt forværret som situationen er blevet i de sidste seks år til trods for enestående gode ydre vilkår.

Men det må erkendes, at vælgerne – jeg tror mange af dem fortryder det i dag – har sammensat Folketinget således, at der i alt fald indtil videre er et flertal for den nuværende regering. Det er ærgerligt for landet, men sådan er det.

Socialdemokratiet er også villig til at prøve den anden mulighed, helt at ændre den nuværende regerings politik uden et regeringsskifte. Der er mange, der vil sige, at vi løber en partipolitisk risiko for, at regeringen helt ufortjent får fordel af denne saglige holdning fra vores side, men den risiko må vi naturligvis acceptere, hvis det er muligt for os at yde vores bidrag til at løse Danmarks problemer.

Vi ønsker i samarbejde med andre partier i og uden for regeringen at få flere i arbejde, styrke virksomhedernes produktion og indtjening, nedbringe den gigantiske udlandsgæld og skabe større tryghed og retfærdighed.

Der er nok mange, der vil sige, at det bliver meget svært, måske kan det slet ikke lade sig gøre. De hæfter sig ved, som jeg sagde det før, at vi i Danmark har haft utrolig gode ydre vilkår i de sidste syv år, og alligevel er vi under den nuværende regering på vej mod nye triste rekorder i arbejdsløshed og gæld.

Jeg må minde om, at på blot én måned er arbejdsløsheden vokset med knap 6.000 nye ledige, og på et år er den gået op med næsten 30.000, uden at der er gjort noget i den anledning, og det vel at mærke under en periode med højkonjunktur. Man kan forestille sig, hvordan det ville have set ud, hvis vi havde levet under et økonomisk tilbageslag.

Jeg er enig med dem, der er i tvivl. Jeg tror også, det bliver svært at klare Danmarks problemer, men jeg og Socialdemokratiet har ikke opgivet troen på en løsning, der både virker og er retfærdig.

Må jeg i den forbindelse minde om det såkaldte fingeraftryksforlig om finansloven for knap to år siden. Ved det forlig gjorde vi to kunststykker. Det lykkedes både at give et virkningsfuldt løft til danske eksportvirksomheder gennem omlægning af eksportafgifter og eksportpakke, som nu viser sig gennem glædelige resultater som stigende eksport, og også at yde en retfærdighedshandling over for pensionisterne, efterløns- og dagpengemodtagerne, børnefamilierne og familier med beskedne indtægter i øvrigt. Det lykkedes også at skaffe flere penge til uddannelser på arbejdsmarkedet, og endelig fik fonde og pensionskasser bedre muligheder for aktiv anbringelse af deres penge i nye arbejdspladser.

Se, det forlig indgik den daværende firkløverregering med Socialdemokratiet, og det virkede, og det var retfærdigt.

Vi skal igen forsøge at sætte nye fingeraftryk på udviklingen, fingeraftryk, der øger retfærdigheden, og som effektivt nedbringer arbejdsløshed og gæld. Socialdemokratiet vil, og vi har den politiske vilje og de nødvendige politiske forslag. Ikke blot i det økonomiske program »Gang i 90'erne«, men også i vores erhvervs-handlingsplan, i forslag til en ungdomsgaran-

[Svend Auken]

tiordning og i forslaget om en voksenuddannelsesreform har vi vist den vej, der skal gås i Danmark.

Fælles for disse programmer er, at de i modsætning til regeringens traditionelle planer ikke giver løfter, men tværtimod stiller krav til alle danske. Vi tror ikke på, at en regering og Folketinget kan løse problemerne alene; det kan kun danskerne selv gøre. Men vi tror på, at man kan stille forventninger til danskerne, hvis de vel at mærke får chancen, og hvis det, der tilbydes dem, er retfærdigt.

Vi ønsker et Danmark, hvor der er gang i hjulene, og hvor der er plads til alle og brug for alle, og det kan kun lykkes, hvis man tør satse hårdt og anslå mange strenge på én gang.

Lad mig vise med et eksempel, hvor stor forskel der er mellem en borgerlig strategi og Socialdemokratiets politik. Mit eksempel er ungdomsarbejdsløsheden, et af vort samfunds allerværste problemer. Den nuværende regering har den opfattelse, at løsningen på ungdommens problemer består i adgangsbegrænsning, lav løn til de unge og skattelettelse til arbejdsgiverne. Det vil løse ungdommens problemer, hævder regeringen.

Det siger sig selv, at i et sådant system, der har været praktiseret i de sidste syv år, vokser ungdomsarbejdsløsheden, og det er desværre også sket i Danmark trods de gode ydre vilkår. Socialdemokratiets politik er helt anderledes. Vi ønsker tilstrækkeligt med uddannelsespladser, så alle unge kan få en uddannelse. Det betyder naturligvis lidt flere penge til uddannelserne, men det betyder også bedre udnyttelse af de penge, der er der i forvejen. Det betyder, at de offentlige og private arbejdsgivere får pligt til at skaffe de unge de nødvendige praktikpladser.

I den strategi skal der stilles krav til myndighederne både i staten og i kommunerne. Der skal stilles krav til lærerne og institutionerne. Der skal stilles krav til arbejdsgiverne, og der skal stilles krav til de unge selv om at være med og gøre brug af samfundets tilbud, og de unge vil sige ja, hvis de får chancen.

Målet må være, at alle unge er i gang med uddannelse eller arbejde, og at ingen er på offentlig hjælp.

Socialdemokratiet har ikke opgivet sine grundlæggende holdninger om solidaritet og retfærdighed. Tværtimod mener vi, at friheden

og menneskeværdet øges i et samfund, hvor alle er med både til at arbejde og til at bestemme. Det er klart, at et sådant nyt velfærdssamfund er lige langt fra den konservative kapitalisme og den konservative kommunisme.

Men er konservatismens dage ikke snart talte i vores del af verden? Jeg tror det. Når man skræller alle udenværkerne væk i »Gang i 90'erne«, så handler programmet om alle de grundlæggende krav til os om dygtiggørelse, arbejde, opsparing, initiativ og samarbejde, men det handler også om retfærdighed, om tryghed og om frihed for mennesker.

Danmark har selv skabt sine problemer, og det er kun os selv, der kan løse dem. Det bliver ikke nemt, men det kan lade sig gøre. Vort folk er dygtigt, og vort velfærdssamfund er ikke så ringe endda.

Min hovedindvending mod regeringens plan og mod statsministerens åbningstale er, at regeringen ikke tør sige sandheden til sine egne, men lover dem det, der i udlandet kaldes en gratis frokost. Tror man virkelig, at Danmarks problemer kan løses ved, at vi bevilger hinanden skattelettelse og sælger arvesølvet for at finansiere dem, eller ved, at regeringen lader lønmodtagerne i bunden og i midten af indkomstpymiden betale for de allermest velhavende menneskers skattelettelse?

Jeg tvivler ikke på, at regeringen har de bedste hensigter. Men hvor er handlingerne hene? Hvor er modet til at sige sandheden til sine egne? Og hvor er viljen til at gøre det rigtige for Danmark? Jeg tror, det gælder alle i Folketinget, at vi godt kan lide venlige ord i politik, men hvis der ingen dækning er for ordene, så er de værre end tavshed.

Socialdemokratiet er villigt til at indgå en aftale om en flerårig indsats imod arbejdsløsheden og imod gældsstiftelse. Vi stiller ingen ultimative krav, men problemernes størrelse stiller fire vigtige krav til os:

For det første kræves der en indkomstudvikling i første halvdel af 1990'erne på samme lave niveau som i indeværende overenskomstperiode.

For det andet kræves der en massiv forøgelse af opsparing og investeringer.

For det tredje kræves der en omfattende indsats inden for forskning, uddannelse og erhvervsudvikling.

[Svend Auken]

For det fjerde kræves der en skatteomlægning med lavere trækprocenter og bredere skattegrundlag.

Skal en stram indkomstpølitik lykkes, kræver det retfærdighed og tryghed og tillid til, at politikken virker. Ændringer i skattesystemet, sænkning af takster på trafik og børneinstitutioner, loft over huslejestigninger, kontrol med indenlandske priser og et tillidsfuldt samarbejde med arbejdsmarkedet skal alt sammen ses i dette lys. Målet er at beskytte reallønnen under løntilbageholdenhed mod hjemlige prisstigninger.

Vi foreslår sænkning af trækprocenterne for de laveste indtægter og en fjernelse af 6-pct.s-skatten for indtægter på op til 200.000 kr. Vi foreslår væsentlig lavere takster for daginstitutioner og benzin og kollektiv trafik. Vi foreslår et nyt skatteloft for børnefamilier og pensionister. Vi siger nej til huslejestigninger og nye angreb på familier i eget hus med dyre lån.

Det gør vi ikke for at give løfter. Det gør vi, fordi forudsætningen for, at befolkningen accepterer en stram politik med meget lave indtægtsstigninger, er, at dens levestandard ikke rives væk under den ved nye fordyrelser af offentlige og private ydelser.

Derfor er alt dette nødvendigt, hvis indkomstpølitikken skal virke. Indtil nu har vi for-gæves prøvet at få regeringen til at forstå denne sammenhæng. Regeringens oplæg til skattelet-telser og finansiering virker stik imod sin hensigt. I det sidste oplæg fra KVR-regeringens møde på Marienborg mistede et LO-ægtepar på gennemsnitsløn således ca. 6.000 kr. årligt, mens direktøren med de 800.000 kr. og det i for-vejen meget store forbrug tjente nye 40.000 kr.

I samme skæve retning trækker regeringens trusler om huslejestigninger og indgreb over for husejere med dyre lån. Endelig virker de mange trusler mod pensionisterne, efterlønsmodtagerne og dagpengemodtagerne ubehagelige i betragtning af, at regeringens påstande om så-kaldt opdrift i overførselsindkomsterne for længst er blevet tilbagevist og gennemhullet.

Nu venter vi og offentligheden spændt på det nye oplæg fra regeringen på fredag. Bliver det retfærdigt i sin byrdefordeling, så er der grund til optimisme, både hvad angår accepten herinde og accepten i befolkningen. Men bliver det lige så skævt som KVR's hidtidige udspil, så er indkomstpølitikken umulig, og så er en hjørne-sten i kampen mod ledighed og gæld fjernet.

Dernæst: Hvad angår meldingerne om pensionsopsparringen, har regeringens signaler heller ikke været opløftende. Jeg forstår, at vi er enige om en pensionskassemodel, også selv om den kommer til at indebære, at danske lønmod-tagere via deres opsparring får en udvidet ejendomsret til virksomhederne i Danmark.

Men dér, hvor vandene tilsyneladende skil-ler, er på spørgsmålet, om regeringen på dette punkt tør sige sandheden og stille krav til sine egne. Man taler så meget om frivillighed, og det er i sandhed et fornemt begreb. Men hvor meget frivillighed vil de borgerlige regeringsparti-er egentlig tillade, når det drejer sig om alle de andre elementer i en mulig løsning? Skal indkomstpølitikken og de offentlige besparelser f.eks. også være frivillige? Skal den såkaldte dagpengereform være frivillig? Skal forhøjelsen, den massive forhøjelse af AUD-bidraget, altså til Uddannelsesfonden, være frivillig?

Hvis regeringen bøjer sig for den stærke arbejds-giverlobbyisme i denne sag og siger nej til en effektiv opsparringsreform, fjernes en anden vigtig hjørne-sten i kampen mod ledighed og gæld. Hvad vil man egentlig sætte i stedet?

Endelig: Hvad angår uddannelse, ønsker re-geringen også mere efter- og voksenuddannel-se. Ja, og det er vi glade for; man tilslutter sig endda Socialdemokratiets mål: 30.000 flere pladser på årsbasis. Men hidtil har der ikke været ét eneste konkret forslag, der effektivt kan sikre eller sandsynliggøre opfyldelsen af dette mål.

Hvis ikke der kommer virkelig gang i uddan-nelserne, tror vi i Socialdemokratiet ikke på, at forbedringen af konkurrenceevnen for alvor vil slå igennem.

Socialdemokratiet har givet klare svar om-kring indkomstpølitik, opsparring og uddannel-se, de tre hovedproblemer, men regeringen har hidtil kun kunnet enes om negative meldinger eller fromme ønsker.

Naturligvis lytter vi gerne til forslag, der er mere effektive end vore egne. Men enhver fore-stilling om, at vi skulle acceptere virkningsløse eller uretfærdige forslag for at redde den nuvæ-rende regerings liv, er naturligvis helt uden men-ing.

Hvad angår tilpasningen af det danske skat-tesystem til systemet i vore nabolande med la-vere trækprocenter på et bredere beskatnings-grundlag, har Socialdemokratiet for længst

[Svend Auken]

fremlagt et gennemarbejdet forslag finansieret ved en ny afgift på al bruttoindtægt, det vil sige indkomst uden fradrag. Bruttoskatten, som kendes i vore nabolande, er langt mere retfærdig end brugerbetaling, der jo rammer de syge, børnefamilierne, pensionisterne og folk på arbejdsmarkedet med almindelige indkomster uforholdsmæssig hårdt.

Hidtil har regeringen ikke leveret overbevisende argumenter imod et sådant overskueligt og nemt system. Men lad os håbe, at der bliver tale om fremskridt på fredag.

Regeringens alternativ, finansiering gennem beskæring af dagpenge, højere a-kassekontingenter, fjernelse af fradragsret for faglige kontingenter og nødvendig befordring til arbejde, ved regeringen godt at Socialdemokratiet ikke vil gå med til. Socialdemokratiet spillede allerede i april ud med sit økonomiske oplæg »Gang i 90'erne«, og vi har været rede til løsninger lige siden. Men forhandlingerne kom sent i gang, og de har været træge. Jeg tror, at forklaringen på denne træghed i regeringens forhandlingsledelse er tosidet. Man er indbyrdes – og det er jo blevet tydeligt for enhver – branduenig regeringspartierne imellem, og der er hos regeringens højrefløj en drøm om at lave et rigtig vaskeægte sort forlig med Fremskridtspartiet.

Men det er nu engang svært overbevisende både at forhandle for at bevare og udbygge velfærdssamfundet sammen med Socialdemokratiet og samtidig gemme på muligheden for at forhandle med Fremskridtspartiet om at afvikle det samme velfærdssamfund. Før der er skabt klarhed på dette punkt, kan det kun gå trægt.

Regeringen er meget forskrækket, når det drejer sig om at flytte ideologiske hegnspele. Må jeg stiltfærdigt gøre opmærksom på, at åbningsredegørelsens skriftlige del er spækket med konservative ideologiske hegnspele: salg af gode, overskudsgivende statsinstitutioner, privatisering af arbejdsformidlingen, indførelse af patientbetaling i hele sygehusvæsenet, erhvervskontrol med gymnasiet, ødelæggelse af miljølovgivningen, en stribe af fagforeningsfjerndtlige forslag og desværre meget mere. Alle disse tidslere skal naturligvis luges væk, hvis det skal nytte med en aftale med os.

Vi vil årvågent følge lovgivningsarbejdet på disse områder og bidrage med positive løsninger i stedet for ideologiske forringelser.

Socialdemokratiet kommer ikke med et forslag om motiveret dagsorden i dag. Sidste år blev vi, som man husker, slemt hånet for et forslag om, at Folketinget skulle sige nej til højere patientbetaling for bl.a. livsvigtig medicin. Desværre tabte vi den afstemning, fordi statsministeren spillede med sine daværende muskler og gjorde sagen til et kabinetssspørgsmål.

Men tænk engang, hvis S-forslaget var blevet vedtaget! Så havde Danmark været forskånet for den mest bureaukratiske og uretfærdige medicinordning, man næsten kan forestille sig. Den ordning skal væk og det snarest!

Jeg kan love Socialdemokratiets helhjertede støtte til at løse Danmarks kæmpeproblemer med arbejdsløshed og gæld. Vi ønsker folk i arbejde og udenlandsk gæld betalt tilbage. Men det kræver en helt anden politik end den, regeringen lægger op til i sin desværre meget lidt konkrete og meget lidt konstruktive åbningsredegørelse.

Må jeg sammenfatte: Regeringens hidtidige oplæg kan desværre ikke bruges. Socialdemokratiet er parat til en løsning, hvis der sker en effektiv sænkning af arbejdsløsheden og en standsning af gældsstiftelsen.

Socialdemokratiet stiller ingen ultimative krav, men situationen stiller krav til os.

Derfor er det nødvendigt med for det første en lavere indtægtsudvikling for alle grupper end indtægtsudviklingen i udlandet. Det kræver igen sikkerhed for, at reallønnen ikke udhules ved indenlandske prisstigninger, og det kræver en endnu mere retfærdig fordeling af goder og byrder.

For det andet en effektiv pensionsopsparringsreform, der giver flere penge til investeringer, større lighed og tryghed i alderdommen og spredning af ejendomsretten.

For det tredje 30.000 flere voksenuddannelsespladser og uddannelses-, praktik- og arbejdspladser til alle unge.

For det fjerde lavere trækprocenter med bruttoskat og færre skattefiduser.

Det er måske den sidste chance for en løsning under KVR-regeringen.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Der er et enkelt punkt i hr. Svend Auken's tale, som jeg gerne vil dvæle lidt ved og bede hr. Svend Auken om at uddybe.

[Kofod-Svendsen]

Hr. Svend Auken talte varmt for en bruttoskat, og i den forbindelse vil jeg gerne spørge, hvordan det forholder sig til, at hr. Svend Auken samtidig ønskede en virkelig rimelig fordelingspolitik, for bruttoskatten vil jo ramme de virkelig lave indtægter urimeligt.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har dokumenteret, hvordan ca. 800 mio. kr. flyttes fra de laveste indtægter, så de rammes hårdere, mens mellemindkomsterne bliver lettet på de lavestes bekostning. Hvordan vil f.eks. den, der arbejder på deltid og måske har en indtægt på 40.000-50.000 kr., blive stillet ved Socialdemokratiets forslag om bruttoskat? Vil det ikke være til gavn for mellemindkomsterne og også nogle højtlojnedede, som ikke har særlig store fradrag?

Jeg vil gerne høre, hvor den sociale fordeling er i det forslag, hr. Svend Auken dér har lanceret i »Gang i 90'erne« og gentaget i dag.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, at man skal være meget blind for kendsgerningerne, hvis man tror, at fordelingspolitikken i Socialdemokratiets oplæg »Gang i 90'erne« er mere skæv end i regeringens oplæg. Alle beregninger, der hidtil er udført, viser det modsatte.

Vi har for længst i forhold til den virkning ved bruttoskatten, som hr. Kofod-Svendsen nævner, fremlagt forslag, der fjerner den skævhed, der kan opstå.

Undervisningsministeren har jo ikke deltaget i forhandlingerne, så jeg skal gerne svare på hans spørgsmål direkte fra salen. Vi har foreslået, at man simpelt hen udbetaler det bundfradrag, som folk ellers går glip af – hvis det er det, man ønsker. Det har vi lagt frem undervejs i forhandlingerne. Det er vi selvfølgelig villige til at stå ved.

Men tror hr. Kofod-Svendsen ikke, at en skat opkrævet med en lav procent – der ikke tager hensyn til alle skattefiduser, alle mulige ejendommelige fradrag – altså en bruttoskat, virker mere retfærdigt end det skattesystem, vi kender i dag?

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg tolker hr. Svend Aukens ord sådan, at

han indrømmer, at Socialdemokratiets oprindelige plan, »Gang i 90'erne«, ramte socialt skævt. Jeg takker for denne indrømmelse.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg er ked af at sige det: Der er ikke noget at takke for, for der var ingen indrømmelse.

Connie Hedegaard (KF):

Når man følger de kinesiske studenter og arbejderes kamp i Kina, det polske Solidaritets trange vej til regeringsmagt, reformkræfterne i Ungarn og krydser fingre for, at Gorbatsjov fortsat kan mønstre opbakning til sit historiske projekt, kan man trods al ydre dramatik godt en gang imellem få fornemmelsen af, at det kniber med proportionerne i dansk politisk debat. I mangel af de virkelig store, livsnære ting at slås for og om bliver småting forstørret op til dimensioner, de slet ikke kan tåle.

Mens vore vestlige demokratiske ideer – vore ideer om, hvad der er økonomisk og personlig frihed – går deres sejrsgang østpå, har vi øjensynlig svært ved virkelig at tage os sammen til at lægge petitesseerne på hylden og i stedet i de ansvarlige partier samles om løsninger på de problemer, vi står over for, hvis vores velfærd skal bevares, vores frihed øges og flere få mulighed for at blive aktive deltagere i vores demokrati.

Her er befolkningen måske bedre til at holde sig proportionerne for øje. I hvert fald er der næppe tvivl om, at der ville gå et lettelsens suk igennem den danske befolkning, om småkævlert og polemikken for en periode kunne lægges på hylden, det langsigtede sættes i højsædet og Folketingets partier tage imod den udstrakte hånd til samarbejde, som jo lå i statsministerens åbningstale.

Naturligvis er der meget, som de forskellige partier er uenige om, men det er den konservative folketingsgruppes håb, at den kommende folketingssamling kunne blive beviset for, at skønt vores udgangspunkter og vores ønskesedler er forskellige, kan vi faktisk godt deltage i et gensidigt forpligtende samarbejde om dansk økonomis hovedproblemer.

Vi skal jo have arbejdsløsheden betragteligt nedbragt, bl.a. gennem et smidigere arbejdsmarked. Vi skal have gjort Danmark mere konkurrencedygtigt. Vi skal have sænket de for tyn-

[Connie Hedegaard]

gende person- og erhvervsskatter. Og vi skal og må have smidiggjort de mange systemer, vi har opbygget i fællesskabet, men hvoraf mange nu er forældede.

Faktisk er valget temmelig enkelt: Løser vi ikke disse problemer, vil vi heller ikke være i stand til at opretholde vores høje velfærd. Skal de grundlæggende værdier, som vi jo alle sætter højt i det danske samfund, bevares, kræves der mere af os i disse år, end at vi hver især varetager snævre gruppeinteresser.

Faktisk burde samarbejdet nu også være nemmere end for blot et par år siden. Ikke mindst glæder vi os i Det Konservative Folkeparti over, at den socialdemokratiske analyse af Danmarks problemer mere og mere ligner den borgerlige regerings, selv om konklusionerne unægtelig stadig er lidt forskellige. Men erkendelserne begynder altså at være fælles gods.

Tilsvarende er der sket en udvikling hos arbejdsmarkedets parter. Fagbevægelsen synes at bevæge sig mere og mere væk fra tidligere tiders næsten dogmatiske tro på, at nominelle lønstigninger var enhver fagforeningsleders største succes. En voksende ansvarlighed hos arbejdsmarkedets parter i forhold til samfundsøkonomien er vel et af de bedste udgangspunkter for de igangværende politiske forhandlinger.

Her havde jeg så tænkt mig at sige noget om hr. Svend Aukens forsonlige tone, men det ville vel trods alt være at stramme velviljen lige voldsomt nok, selv om der dog er sket visse redaktionelle ændringer i forhold til hr. Svend Aukens tale fra sidste år.

Politiske stemninger er jo en mærkelig størrelse. Siger stemningen, at det går godt, ja, så godtager de fleste det, og omvendt: når stemningen står på »dårlig«, går det også ufatteligt dårligt.

Men stik imod den almindelige stemning i øjeblikket er der faktisk også lyspunkter i dansk økonomi. Vi er ved at være inde i en ny vækstperiode. Vel har borgerlige regeringer i de sidste år måttet tage mange ubehagelige og upopulære initiativer, men vi ser faktisk nu, at det også har virket. Eksporten er inde i en gunstig udvikling, og udviklingen ser ud til at ville fortsætte også i de kommende år. Vore markedsandele forøges, og da det faktisk er lykkedes at holde forbruget i ro samtidig med, at indkomsterne er steget svagt, bliver opsparings-

kvoten for i år større end forventet. Det er altså ikke jammer alt sammen.

Også mange af vore mål for den offentlige sektor er nået, og flere skal nås i det folketingsår, der nu er begyndt.

Især ser vi i den konservative folketingsgruppe frem til et intensivt arbejde med afbureaukratiseringen. Det kan lyde ironisk, at der skal en mængde lovforslag til – 66, bebuder regeringen – for at gennemføre afbureaukratisering, men vi har altså i dag en masse love, som har opbygget for stive og for uigennemsigtige systemer og arbejdsgange i den offentlige sektor.

I et demokrati må det være helt grundlæggende, at den enkelte borger har rimelige forudsætninger for at trænge igennem over for fællesskabets institutioner og myndigheder. Kun ved mindre bureaukrati og mere gennemskuelige processer kan flere selv skaffe sig indblik og overblik og derved forventes at spille mere aktivt med i forhold til det offentlige.

Således handler afbureaukratiseringsbestrebelserne altså også om at styrke borgernes rettigheder i forhold til systemerne. Men selvfølgelig står også ønsket om en mere fleksibel og også gerne en både mindre og billigere offentlig sektor højt på den konservative ønskeseddel, hvorfor vi vil appellere om større fordomsfrihed, når det gælder om at tage stilling til, hvilke opgaver det offentlige bør løse.

Hvad vi har været vant til at fællesskabet – det offentlige, de andre – tager sig af, er altså ikke for os et tilstrækkeligt argument. Den slags konservatisme overlader vi gerne til andre.

Men heldigvis er der jo bevægelse i forstokketheden. Sammenligner man f.eks. debatten i dag om, hvordan vi bedst løser en række sociale opgaver, med debatten for bare et par år siden, vil man se, at et af de største resultater af 7 års skiftende borgerlige regeringer er, at der også på venstrefløjen, ja selv i Socialdemokratiet, er sket nogle grundlæggende holdningsændringer.

Se f.eks., hvordan firkløverregeringens fællesgodsoplæg blev modtaget dengang i 1987, hvor det blev afvist som reaktionært og asocialt, mens det faktisk nu er de samme tanker, som gennemføres i en mængde også socialdemokratiske styrede kommuner ude omkring.

Velfærd er ikke kun et spørgsmål om økonomi. Det er også et spørgsmål om, at børnefamilier har valgfrihed i forhold til, hvilken pas-

[Connie Hedegaard]

ningsordning der nu passer dem bedst, og at forældre har valgfrihed i forhold til, hvilke tilbud de ønsker at vælge for deres alderdom. Det er også, at bistandsklienten får mulighed for selv at vælge ud fra sin situation.

Velfærd i videste forstand er det også, at flere får indflydelse på rammerne om deres dagligdag; at f.eks. såvel de, som arbejder på institutionerne, som de, der bruger dem, får mere at skulle have sagt; at vi altså gennem selvforvaltning i langt højere grad lader folk selv give indhold til de rammer, det offentlige har lagt.

Her hæfter vi os ved, at statsministeren i åbningstalen tilsagde at kigge nøjere på de stive faggrænser. Her kunne større smidighed sandelig gøre det lettere at være dansker, og mon der ikke samtidig ville være penge at hente for det offentlige?

En smidigere og billigere offentlig sektor er en af forudsætningerne for, at skattetrykket kan formindskes. Ikke mindst i en situation, hvor udfordringen fra EF's indre marked stiller store krav til vores konkurrenceevne, og hvor mange af de lande, vi konkurrerer med, har indset nødvendigheden af lavere skatter, må det også være en uomgængelig del af en større økonomisk aftale om den økonomiske politik, at den indeholder skattelettelser på såvel personbeskatning som erhvervsbeskatning. Og skattelettelserne skal komme alle grupper til gode; det er og har hele tiden været Det Konservative Folkepartis politik.

At en markant skatteomlægning også vil kræve en sanering af fradragsjunglen, er indlysende, og det siger sig selv, at den indbyrdes sammenhæng, tempoet og overgangsordningerne skal sikre, at ingen – f.eks. husejere – der har disponeret i overensstemmelse med og i tilid til gældende regler, pludselig skal have forudsætningerne for deres dispositioner ændret.

En letelse af erhvervsbeskatningen vil også være et yderligere incitament for de danske virksomheder til at tage de enorme udfordringer op, som de vil møde i de kommende års hårde internationale konkurrence. Det gælder om at gøre Danmark til et attraktivt land at investere i, et attraktivt land at skabe arbejdspladser i.

Af samme grund haster det med at få løst de grundlæggende strukturproblemer på arbejdsmarkedet. Vi har derfor lagt stor vægt på at få trepartsforhandlingerne i gang. Der skal skabes bred forståelse for en styrkelse af lønmodtager-

nes tilknytning til arbejdsmarkedet og for, at parterne ikke bare kan vælte udgifter over på det offentlige.

Uansvarlighed på lønområdet fører alt andet lige til større arbejdsløshed, fordi omkostningsniveauet stiger, hvilket er ødelæggende for konkurrenceevnen. Det må være arbejdsmarkedets ansvar – og ikke alene det offentlige – at være mere solidarisk over for de arbejdsløse. Der er jo en sammenhæng mellem lønomkostninger og arbejdsløshed. Der er forhold, der kan forstyrre den sammenhæng, men grundlæggende er sammenhængen der, og ansvarlighed vil blive belønnet med lavere arbejdsløshed og lavere dagpengebidrag.

Det er også nødvendigt at se på lovgivning og aftaleforhold, så vi kan medvirke til at imødegå tendensen til længere ledighedsperioder, så vi kan forebygge flaskehalsproblemer og styrke mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Vi medvirker også gerne til en ny, forstærket efteruddannelsesindsats. Vi mener, at finansieringen bør ske via effektivisering af de bestående uddannelser, øget brugerbetaling og overenskomstaftalte bidrag.

Større fleksibilitet på arbejdsmarkedet er påkrævet og vil være til gavn for alle, måske især for børnefamilierne. Fra konservativ side ser vi gerne, at arbejdstiden for den enkelte bliver mere individuelt fastsat.

Fleksible arbejdstider nødvendiggør også fleksible daginstitutioner og større selvforvaltning, nogle følgeproblemer, som vi fra konservativ side som sagt gerne vil være med til at få løst.

Vi må have regel- og overenskomstsanering, der giver lov til mange flere individuelle løsninger. Det gælder f.eks. også for de ældre, der skal forlade eller nedtrappe tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Det Konservative Folkeparti ønsker, at flere og flere får egne pensioner. Med flere og flere pensionister og færre og færre yngre erhvervsaktive må det nemlig forudses, at samfundet næppe vil have råd til at opretholde en folkepensionsdækning, der om nogle årtier vil stå mål med den tids pensionisters krav.

Vi går ind for, at der etableres frivillige pensionsordninger gennem aftaler med arbejdsmarkedets parter, og lægger vægt på, at ordningerne gennemføres decentralt af arbejdsmarkedets parter, så fleksibiliteten i pensionsaftalerne opretholdes.

[Connie Hedegaard]

Pensionen skal tilhøre den enkelte, og det er den enkelte, der skal spare op til den. Pensionen er ikke noget, man får; det er noget, man selv sparer op til. Pensionsopsparing må ikke under nogen omstændigheder blot blive en yderligere omkostning for arbejdsmarkedet. En pensionsopsparing vil tværtimod være et tiltrængt bidrag til at øge såvel opsparingen i samfundet som de til rådighed stående investeringsmidler, uden at konkurrenceevnen belastes.

Udenrigspolitisk glæder vi os fra konservativ side over, at processen omkring realiseringen af EF's indre marked er i fuld gang.

I Danmark kan vi rose os af, at vi faktisk er godt med. Næst efter Frankrig er vi nået længst i processen med omsættelse af EF-direktiverne til national lovgivning. At direktiverne gennemføres i et hurtigt tempo, er en vigtig forudsætning for, at det indre marked kan etableres fuldt ud i 1992, som mange virksomheder jo allerede har forudsat det.

En vigtig hjørnesteen i EF-samarbejdet blev sat på ministerkonferencen i Madrid i juni måned, hvor Storbritannien opgav sin modstand mod fuldt medlemskab af EMS'en. Der bør nu arbejdes positivt for en ministerkonference, hvor der tages endelig stilling til, hvordan et samarbejde omkring en fælles økonomisk politik landene imellem virkeliggøres.

Det politiske samarbejde i EF, EPS-samarbejdet, er også inde i en positiv udvikling. Den største udenrigspolitiske udfordring ligger nu i EF's dialog med Østeuropa, og det er i den forbindelse glædeligt, at USA's præsident Bush har tilkendegivet, at USA accepterer EF-Kommissionen som koordinerende led i Vestens bestræbelser for at støtte de østeuropæiske lande i den begyndende demokratiseringsproces.

Det er uhyre vigtigt, at vi i Vesteuropa bakker de nye liberale strømninger i Østeuropa op, og også i nationalt regi må vi mere konkret støtte demokratiseringsbestræbelserne handelsmæssigt, kulturelt og politisk.

Den omtalte østfond er et godt og tiltrængt skridt, men også danske virksomheder skal være opmærksomme på, at det er nu, toget til Østeuropa og de nye markeder dér kører, samtidig med at det er nu, der er behov for hjælp. Kun hvis økonomien forbedres, vil det være realistisk at tro på fortsat succes for de politiske reformer.

Selv om der også på nedrustningsområdet, senest med præsident Bush's udspil om kemiske våben, sker meget, er det imidlertid fortsat nødvendigt med en vis portion skepsis. F.eks. viser den seneste tids beretninger om tusinder af østtyske flygtninge, at det så langt fra er overalt i Østeuropa, borgerne har fået håb om øget demokrati og frihed.

Der er lang vej igen til acceptable forhold i Østeuropa. Meget kan gå galt, og der er brug for, at Vesten udviser besindighed og styrke og kun reagerer på resultater. Det vil også være vilkårene for den forsvarskommission, som vi i Det Konservative Folkeparti har stor forhåbning om vil kunne bekræfte den genetablerede enighed mellem de borgerlige partier og Socialdemokratiet om udenrigs- og sikkerhedspolitikken samt om forsvarspolitikken som bekræftet i forsvarsforliget. Vi håber virkelig, at der også dér vil kunne samle sig enighed om analyser og konkrete resultater, som kunne være vægtige bidrag til dansk forsvarspolitik i 1990'erne.

Som sagt: Den konservative folketingsgruppe ser frem til en folketingssamling præget af vilje til samarbejde. Vi har den i hvert fald.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne starte med at byde velkommen til De Konservatives nye politiske ordfører. Desværre var der ikke så meget nyt i budskaberne, men vi fik det gamle, antikverede om, at her går det godt, selv om alle i deres inderste sjæl må vide, at situationen er helt, helt anderledes.

Fru Connie Hedegaard var også inde på de politiske forhandlinger, der foregår i øjeblikket, og som vel må optage os alle sammen i denne debat, og der er et enkelt spørgsmål, som jeg godt kunne tænke mig at få et svar på, og som jeg tror mange er interesserede i at få et svar på. Det er, om det i de forhandlinger, der foregår i øjeblikket, er en ufravigelig betingelse fra De Konservatives side, at en løsning skal være socialt skæv, forstået på den måde, at der endnu en gang skal tages penge fra de dårligst stillede og gives penge til de velstillede. Er det en konservativ betingelse i forhandlingerne? Det vil jeg gerne have belyst i denne debat.

Så er det vel ikke helt rigtigt at sige, at der slet ikke var noget nyt i fru Connie Hedegaards

[Jes Lunde]

ordførertale. Jeg synes, der var en enkelt ting, som var interessant. Det var sætningen om, at der i de forhandlinger, der foregår, ikke må ske noget, som forrykker grundlaget for de dispositioner, husejere har foretaget i tiltro til gældende lovgivning. Det kalder jeg en bombe under regeringens egen plan. En bombe!

Dér ligger jo alle de milliarder, som regeringen vil finansiere en nedsættelse af skatteprocenterne med. Det ligger jo i, at man vil foretage en drastisk reduktion af værdien af rentefradraget, og nu forstår jeg her, at den konservative ordfører slutter sig til Socialdemokratiet og CD, der tidligere har udsendt en fælles pressemeddelelse om, at der ikke må ske ændringer på det område.

Det er en afvisning, vi i SF har støttet, fordi der har været ganske mange tvangsauktioner, og fordi ganske mange unge familier på boligmarkedet er meget alvorligt klemte i disse år. Jeg synes, det er meget interessant, at den konservative ordfører nu slutter sig til det, og det må betyde, at der er væsentlige dele af regeringens plan, der nu kan trækkes tilbage.

En enkelt ting mere synes jeg fortjener en uddybning fra fru Connie Hedegaards side. Det var den megen tale om valgfrihed. Der var valgfrihed her, og der var valgfrihed dér; der var sågar valgfrihed for bistandsklienterne, forstod jeg. Nu vil jeg gerne vide, om bistandsklienterne også får mulighed for at træffe det valg, de allerhelst vil træffe, nemlig at komme i gang med en uddannelse og et arbejde. Ligger det inden for fru Connie Hedegaards fantasi at give bistandsklienterne de valgmuligheder, eller er det bare lidt flytten på nogle småting, hvor man ikke får reelle muligheder for at ændre sin livssituation?

Det synes jeg ville være godt at få belyst.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Det, jeg gerne vil kommentere, er fru Connie Hedegaards udtalelse om, at regeringen går ind for afbureaukratisering.

Der er jo fremsat en lang række afbureaukratiseringsforslag her i forgårs, og vi har fra SF's side bemærket, at et af de forslag, som mangler, er det forslag, som kunne lette situationen for alle de mennesker, der skal bruge medicin.

Spørgsmålet om registrering på apotekerne er ikke med i regeringens åbningstale, og

spørgsmålet om Sundhedsstyrelsens store bureaukratiske indsats i forbindelse med at give tilladelse til, at de mennesker, der i forvejen er registreret som lidende af en bestemt sygdom, skal have Sundhedsstyrelsens blå stempel for at få deres medicintilskud, er heller ikke med i regeringens afbureaukratiseringsforslag.

Det er ordninger, der gør livet uendelig meget sværere for de mennesker, der i forvejen har nogle lidelser og har det meget vanskeligt. Hvis det skal være modellen for regeringens afbureaukratisering, at man rammer dem, der i forvejen har det vanskeligt, er der ikke meget at se frem til med de kommende forslag.

Dér vil jeg specielt gøre opmærksom på forudskikkelsen af, at vi skal behandle sundhedsloven, som nu skal bestå af en rationalisering og en sammenskrivning af en lang række love inden for sundhedsområdet. Det, vi foreløbig har set som et udkast, indebærer en lang række bemyndigelser til sundhedsministeren med hensyn til, hvad hun skal have lov til at bestemme enerådigt. Dér kan vi også være meget bange for, ikke blot hvilket bureaukrati der kan opstå, men også for, hvilke problemer det vil skabe for de dårligst stillede.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

SF støtter også afbureaukratiseringen, men jeg bliver jo i tvivl om, hvorvidt regeringen ved afbureaukratisering forstår helt det samme som det, der står i Ordbog over det Danske Sprog: mindre bureaukrati. Jeg tænker på renteafgiftsloven. Er der nogen, der kan erindre renteafgiftsloven som et afbureaukratiserende forslag? Jeg tænker på skattereformen og virksomhedsordningen. Er der nogen, der tænker på disse reformer som afbureaukratiserende tiltag? Under det borgerlige styre er skattelovssamlingen vokset til mere end det dobbelte. Er der nogen, der vil kalde det afbureaukratisering?

Jeg har den holdning, at hvis regeringen kalder disse tiltag for afbureaukratisering, så må jeg gå ind for bureaukrati, for det kan ikke blive værre; det kan kun blive bedre.

Den konservative ordfører sagde, at erhvervsbeskatningen skal lettes, men samtidig sagde den konservative ordfører, at vi af hensyn til det indre marked også må sørge for, at tingene bliver harmoniseret. Nu må man blive enig med sig selv om, hvorvidt man vil køre er-

[Jens Thoft]

hvervsbeskatningen i skudstilling til det indre marked eller man vil lette den, for man kan ikke gøre begge dele samtidig.

Virkeligheden er jo den, at danske selskaber ikke betaler skat af betydning. 50 pct. af alle danske aktieselskaber betaler under 100 kr. i aktieselskabsskat. Jamen der er da ikke mulighed for at lette skatten yderligere. Ser man på de lande, man sammenligner os med i EF, skal der betales langt større arbejdsmarkedsbidrag og langt større energiafgifter, og skattegrundlaget skal være langt bredere.

Det er da rigtigt, at procenterne vil være lavere, men når grundlaget bliver meget bredere, kommer man rent faktisk til at betale skat, og jeg vil til sidst sige som revisor, at et bredt grundlag og nogle lavere procenter da er retfærdigere end et smalt grundlag og nogle skyhøje procenter.

(Kort bemærkning).

Connie Hedegaard (KF):

Nu har vi gennem hele sommeren ikke hørt så frygtelig meget til SF, så man fristes næsten til at sige: Velkommen tilbage!

Hr. Jes Lunde var et glimrende eksempel på den tomme polemik, som jeg faktisk har appelleret til ham om at vi snart kunne komme væk fra. Når man spørger, om vi ligefrem har som udgangspunkt, at planen skal virke socialt skævt, så er det jo næsten ikke værd at svare på.

Jeg kan kun sige, at selvfølgelig skal den ikke det. Men omvendt gør vi os i Det Konservative Folkeparti ingen illusioner om, at vi kan lave en samlet økonomisk plan, som SF vil gå ud og rose. Vi håber det faktisk ikke engang, og hvis vi skal have hr. Jes Lunde til at kalde en plan socialt ansvarlig, tror jeg end ikke, at Socialdemokratiet vil være i stand til at præstere en sådan plan.

Så kan jeg forstå, at hr. Jens Thoft interesserer sig meget for afbureaukratisering, og også fru Birgitte Husmark. Vi ser meget frem til de forslag, der måtte komme fra SF, men jeg må sige til hr. Jens Thoft, at hvis han har forstået, at afbureaukratisering fra vores side skal være lig med, at alting skal blive, som det var, at der ikke skal ske noget som helst, at vi f.eks. ikke skal fortsætte processen i EF, så må vi desværre skuffe ham.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fru Connie Hedegaard overrasker gang på gang. Denne gang var det ved at sige, at planen sandelig ikke er socialt skævt, på ingen måde. Det står i modstrid med i hvert fald to ting i samtlige de svar Det Politisk-Økonomiske Udvalg har fået i løbet af hele sommerferien.

Nu forstod jeg, at fru Connie Hedegaard mente, at SF har været fraværende. Det har vi ikke. Men vi har brugt noget af tiden på at sidde og læse de svar. Det kan jeg forstå at fru Connie Hedegaard ikke har. Det fremgår af de svar gang på gang, at der er en markant skævt social virkning af regeringens plan: voldsomme lettelser til de bedrestillede og underskud for de dårligt stillede.

Det, der overrasker mig yderligere, er, at fru Connie Hedegaard svarer sådan, når skatteministeren, som jo dog må være den ressortminister i KVR-regeringen, der ved mest om de her ting, svarer helt modsat på tilsvarende spørgsmål.

Jeg citerer fra dagbladet Information den 16. juni i år, hvor skatteministeren bliver spurgt, om ikke planen ændrer ved den sociale fordeling til fordel for de velhavende. Svaret er:

»Jeg vil overhovedet ikke bruge kræfter på at afvise, at fordelingen ændres. Det er netop hensigten.«

Ja, sådan svarede skatteministeren. Han er anderledes åbenmundet. Han siger klart: Ja, den er socialt skævt, det skal den også være, det skal være de velstillede, der skal have nogle flere penge. Det er da et klart budskab. Derfor undrer det mig, at fru Connie Hedegaard er uenig med skatteministeren og hævder det stik modsatte i strid med al virkelighed om, hvordan planen er sat sammen.

(Kort bemærkning).

Jens Thoft (SF):

Jeg synes, den konservative politiske ordfører slap meget let om ved sit svar, da jeg spurgte hende: Er det regeringens mening at lette skatterne for erhvervslivet, eller er det regeringens mening at køre erhvervslivets skatter i skudstilling eller harmonisere dem i relation til det indre marked? For begge dele passer ikke.

Virkeligheden er nemlig den, at beskatter man erhvervslivet, som det sker i en lang række

[Jens Thoft]

af de lande i EF, vi normalt sammenligner os med, så kommer erhvervslivet til at betale mere i skat. Man kan altså ikke både lette skatten for erhvervslivet og køre i skudstilling til det indre marked.

Derfor må jeg spørge fru Connie Hedegaard endnu en gang: Hvad er regeringens politik? For begge dele kan ikke være sande.

Formanden:

Fru Connie Hedegaard har ordet for en kort bemærkning, og så håber jeg, vi kan gå videre i talerrækken.

(Kort bemærkning).

Connie Hedegaard (KF):

Blot til hr. Jes Lunde: For mig og Det Konservative Folkeparti er det, at noget måtte være socialt skævt, og så dét, som hr. Jes Lunde kunne citere skatteministeren for: at der er en ændret fordeling, ikke det samme. Vi vil bl.a. gerne lave en ændret fordeling til gavn for nogle mellemindkomstgrupper, f.eks. børnefamilier med to ganske almindelige indtægter. Det er det, der ligger i planen. Det ser vi ikke nogen som helst social skævhed i. Jeg synes ærlig talt, hr. Jes Lunde blandede begreberne sammen. Social skævhed og ændret fordeling behøver ikke at være identiske.

Formanden:

Hr. Jes Lunde for en sidste kort bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fru Connie Hedegaard tvinger mig til at fortsætte med et citat af skatteministeren. Efter sætningen, hvor skatteministeren siger, at han overhovedet ikke ville bruge tid på at afvise en ændret fordeling, siger han: »Og der skal ændres, og det betyder, at det vil give den største lettelse for dem med de største indkomster.«

Der er ikke noget dér med mellemindkomster og trængte børnefamilier, som vi bestemt også har forståelse for – i høj grad. Det er kun de mest velstillede, skatteministeren går efter i citatet. Det er ikke det andet, som fru Connie Hedegaard forsøger at lede det over på.

Det er jo også sådan efter alle svarene til Det Politisk-Økonomiske Udvalg, at de største let-

telser ligger allerhøjest oppe. Det er direktørindkomster på 400.000–500.000 kr., det er dér, de største lettelser er placeret. Det er uomtvisteligt, at det er sådan.

Formanden:

Så går vi videre i ordførrækken.

Gert Petersen (SF):

At dømme efter åbningstalen har vi nu en regering, som f.eks. ikke har nogen miljøpolitik, ikke nogen socialpolitik, ikke nogen trafikpolitik. Der var ikke et ord herom i statsministerens åbningstale, så optaget var han af at reklamere for sine grandiose økonomiske planer. Det tvinger også mig til at koncentrere mig om disse planer og alternativet til dem.

Men i SF glemmer vi ikke de øvrige problemer. Så andre medlemmer af SF's folketingsgruppe vil under denne debat beskæftige sig med miljø, med socialpolitik, med trafikpolitik og desuden også komme ind på EF-politik, beskæftigelse og skattepolitik.

Men tilbage til regeringens økonomiske politik, som efter min opfattelse i sit inderste væsen er en plan om at afvikle eller likvidere velfærdsstaten.

Planen serveres naturligvis i en fin indpakning. Man siger da ikke tingene ligeud, så kunne man jo støde nogle fra sig.

Det minder mig om dengang, da statsministeren startede på posten – desværre er det jo nu syv år siden, det er alt for lang tid – og proklamerede, at nu skulle det være lettere at være dansker.

De første, der opdagede, hvad det betød, var lønmodtagerne, der blev befriet for den byrde, det var at skulle regne ud, hvor meget de ville få i dyrtidsregulering. Og så var det de arbejdsløse, der slap for besværet med at få dagpengene reguleret efter prisudviklingen. Hvis det dengang havde stået til statsministeren, skulle folkepensionisterne også have været lettet for den byrde, men her fik han ikke sin vilje, her svigtede hans flertal.

Mange andre lettelser fulgte efter. I 1985 slap arbejderne for at bekymre sig om lønforhøjelser, for statsministeren dikterede et loft på 2 pct., og med den særlige udformning, som kartoffelkuren fik – jeg siger det på den måde, fordi der var principper i kartoffelkuren, som SF ikke var imod – men med den særlige udform-

[Gert Petersen]

ning slap tusinder af almindelige lønmodtagere af med deres hus og bekymringer og besvær med huset, fordi det måtte gå på tvangsauktion, og titusinder af bygningsarbejdere blev lettet for besværet med at gå på arbejde.

Det er i sandhed nogle helt specielle lettelser, de fleste danskere har oplevet i de syv år med denne statsminister.

For nogle er der dog tale om regulære lettelser. Det skal vi ikke glemme. Der var millionærerne, der fik skattelettelse. Der var kapitalejerne, som især midt i 1980'erne. . . .

Formanden:

Der må godt være ro i salen. Jo færre der er her, jo mere tales der tilsyneladende.

Gert Petersen (SF):

Der var kapitalejerne, som især midt i 1980'erne tjente fedt på det gode klima, som statsministeren formåede at skabe for dem.

Men for de fleste andre må ordene om, at det skulle blive lettere at være dansker, have haft en meget speciel klang.

Jeg gad vidst, hvordan det i dag opleves af de syge, som ikke mere har råd til at købe den medicin, hvis priser regeringen i samarbejde med Fremskridtspartiet har sendt op i himmelflugten. Det er en tragedie, det er en skændsel.

Er det for stærkt et ord? Jamen hele denne hårdhændede behandling af folk er jo udøvet for deres egen skyld, forstår man af statsministerens indlæg i alle de syv år, suppleret af de forskellige ordførere for regeringspartierne.

Hver eneste hestekur har jo været ledsaget af en meddelelse om, at når den hestekur var overstået, så ville det lysne, så ville gamle Danmark være reddet, og så ville der blive gode kår for alle, beskæftigelse osv.

Og hvad er situationen så i dag? Den er, at vi er tilbage ved start, hvad angår arbejdsløsheden, det samme høje niveau, som da statsministeren tog over for syv år siden, og at udlandsgælden er fordoblet i de forløbne syv år. Hvad angår løsningen af disse to helt centrale opgaver, må statsministeren notere en så rystende fallit, at den vil sikre ham en stor overskrift i Danmarks historie.

Men af og til har regeringen da rost sig af, at den har klaret den tredje hovedopgave: at skabe balance eller endda overskud på statsbudgettet. Men dels er det tvivlsomt, om det er rig-

tigt at gøre det til en hovedopgave i en tid med så stor arbejdsløshed. Der er faktisk andre vestlige lande, som accepterer et begrænset underskud for at bekæmpe arbejdsløsheden. Og dels må regeringen netop nu notere, at et forventet betydeligt overskud i allerbedste fald vil blive forvandlet til et nul. Og hvorfor? Fordi skatteindtægterne er faldende og udgifterne til dagpenge og bistand vokser. I begge tilfælde et resultat af den tiltagende sociale nedgang, sociale deroute, i store dele af befolkningen, fremkaldt af regeringens politik.

Det kan være nødvendigt for at løse nogle opgaver, at befolkningen må yde ofre. Det benægter vi slet ikke fra SF's side. Vi må bare konstatere, at de ofre, som statsministeren i disse syv år har pålagt den brede befolkning, har været ydet forgæves. Nettoresultatet blev ikke en løsning af samfundets økonomiske problemer, men en øget ulighed, en forarmelse af de i forvejen dårligst stillede og utryghed for store grupper i befolkningen.

Disse syv år har i realiteten været brolagt med brudte løfter, og når det er gået sådan med de hidtidige mirakelkure, hvilken grund er der så til at tro, at det skulle gå anderledes denne gang? Hvorfor skal vi tro på statsministeren, når han siger, at hvis vi bare gennemfører noget i retning af hans store plan, så bliver det fint, så ordner tingene sig, når alle hans tilsvarende spådomme fra de forgangne år hver eneste gang er blevet dementeret af virkeligheden?

Derfor har SF ikke været interesseret i at forhandle med regeringen om dens nyeste redningsplan, heller ikke ud fra et håb om at få den modificeret. For selv om vi måske kunne bortluge nogle af de værste giftblomster, ville det stadig være regeringens plan, og vi har set, hvad den slags hidtil har ført til.

Men i øvrigt overbeviste den ene drøftelse, vi havde med regeringen, os om, at giftblomsterne var plantet hårdt og solidt med fuldt overlæg. Den drøftelse havde vi på samme tid, som skatteministeren kom med den udtalelse til Information, som hr. Jes Lunde citerede, nemlig at han ikke ville afvise, at regeringens økonomiske plan rammer skævt, og at det jo også er hensigten. Det fik vi – må jeg sige – til fulde bekræftet under denne ene forhandling.

Derfor må jeg indrømme, at vi med en vis bekymring følger regeringens forsøg på at lokke Socialdemokratiet i en forligsfælde. Vi håber

[Gert Petersen]

rent ud sagt, at der ikke kommer noget ud af disse forhandlinger. Hvorfor? I værste fald risikerer vi, at Socialdemokratiet må underordne sig bindinger – politiske aftaler – til de borgerlige partier, som kan række mange år frem i tiden. Og det vil sige, at når vi får et andet flertal – jeg er sikker på, at vi får et rødt flertal – vil de borgerlige partier følgelig have en slags vetoret over dele af dette flertals politik.

Og i bedste fald: Hvis der kun kommer et lille forlig ud af det, vil denne regering, som jo i dag er på sammenbruddets rand, hvad enhver kan se, blive afstivet og kunne leve videre på kunstigt åndedræt. Det vil være en ulykke for samfundet i almindelighed, den brede befolkning i særdeleshed. Jeg tror heller ikke, at Socialdemokratiet vil påtage sig det ansvar.

Sagen er jo, at der ligger en bestemt filosofi bag 7-års-periodens mange indgreb og især bag den plan, der blev lanceret i begyndelsen af juli. Og hvis virkeligheden dementerer filosofien – og det har den gjort hver gang – så er det værst for virkeligheden, mener man i regeringen.

Filosofien har endda et navn; den hedder »Den udbudsøkonomiske teori«. Den går ud fra, at de velstillede og de, der nærer håb om at blive velstillede, er samfundets drivkræfter, de sætter ting i gang, de sparer op og investerer, og derfor skal de være glade og have statsmagten i ryggen. Det ordner man så ved at give dem skatte- og andre lettelser. Og så regner man i øvrigt med, at de bruger de midler, de indvinder, til opsparing og investeringer i fornuftige ting.

Men for at disse lettelser – og her bruges ordet »lettelser« i ordets egentlige betydning – skal kunne mærkes, må de jo være omfattende, 10–15 pct., sagde statsministeren i tv i tirsdags. Men da man også vil have balance på budgettet, må man følgelig formindske de samlede offentlige udgifter eller øge byrderne på de ikke-velstillede eller gøre begge dele.

Og det sidste er, hvad regeringen har søgt at komme igennem med. Regeringens plan var, at kommunerne skulle spare 7½ mia. kr., dagpengesystemet 7 mia. kr. og staten 6 mia. kr. Men da opgaverne jo ikke bliver færre af den grund – de skal stadig væk løses – så kan det hele ikke klares gennem rene besparelser, om jeg så må sige, det vil sige afskedigelser, selv om der også var en pæn portion af den slags i planen. Noget af det må klares gennem øget individuel bru-

gerbetaling, og der er nævnt øget selvfinansiering i dagpengesystemet, øgede takster for serviceydelse. Det er dagpengeinstitutionstakster, offentlig trafik osv. plus helt nye former for brugerbetaling.

Sundhedssektoren har allerede måttet holde for med medicinpriserne, men det bebudede attentat på den almennyttige boligsektor vil betyde det samme, og det gælder også nedskæring af DSB og anden kollektiv trafik, som oven i købet gennemføres i en situation, hvor man vil klatte 8–10 mia. kr. bort på et tåbeligt Storebæltsprojekt.

Så selv om regeringen for et syns skyld vil ledsage de store skattelettelser for de store indkomster med nogle små lettelser for alle andre, så er det flertallet, der må betale, når regnskabet gøres op. En gennemsnitlig LO-arbejder får netto et minus på 6.000 kr. årligt, mens folk med fra 400.000 kr. i indtægt og opefter vil tjene 10.000–30.000–40.000 kr. årligt på den såkaldte reform.

Det er omvendt Robin Hood-politik. Den udbudsøkonomiske teori er ikke andet end ren klassepolitik til gavn for de bedst stillede. Og så er den oven i købet samfundsøkonomisk nyttesløs.

I 1986 oplevede de velstillede lag netop en ganske særlig stor indtægtsfremgang, bl.a. på grund af rentefaldet, som gav store kursgevinster. Men i stedet for at sætte hjulene i gang brugte de pengene på forbrug, især import af luksusvarer. Og så fik Danmark atter ondt i betalingsbalancen, og regeringen svarede med nye indgreb, som igen gik ud over dem, der ikke havde ansvaret for ulykkerne, nemlig de ikke-velstillede grupper.

Og sådan vil det med sikkerhed gå igen. Skattelettelserne må ikke omsættes i forbrug, siger statsministeren. Men hvordan vil han hindre det? Jo, han håber, hørte jeg i fjernsynet, at gennemtvinge noget nær et lønstop. Men det vil jo primært ramme de lavtlønnede, som kun får en meget lille skattelettelse, og som jo i øvrigt ikke har noget overforbrug. De store indkomster derimod skal have så store skattelettelser efter regeringens plan, at de kan regne med et fint overskud, som så bliver omsat i forbrug.

Og så er der den med kapitalindkomster, som ikke kommer ind under nogen form for lønregulering. De vil for alvor skumme fløden, ligesom de har gjort det i midten af 1980'erne.

[Gert Petersen]

og det var fra dem, overforbruget især stammede dengang, og det vil gentage sig.

Er der da ikke andre muligheder end dem, statsministeren lægger frem? Jo, der er. Men det er en helt anden politik, der er brug for, og det må være et helt andet flertal, der gennemfører den politik.

Først spørgsmålet om beskæftigelsen. Vi lægger også i SF vægt på, at Danmark kan eksportere, at vi har en god konkurrenceevne, men man skal ikke bilde nogen ind – det prøver man jo på – at man kan komme arbejdsløsheden til livs ved udelukkende at satse på eksport. Det kan eksportindustrien ikke klare.

Den eneste vej er en målrettet indsats imod arbejdsløshed i sig selv ved siden af den nødvendige indsats for konkurrenceevne og eksport. Og denne målrettede indsats imod arbejdsløshed skal kobles sammen med en indsats for uddannelse, og det er så i øvrigt til gavn for konkurrenceevnen.

Fra SF's side vil vi sørge for, at en række forslag herom kommer til behandling i Folketinget i den kommende tid. Bl.a. om forøgelse af antallet af praktikpladser gennem forhøjelse af Arbejdsgivernes Elevrefusion. Om ophævelse af de fleste af adgangsbegrænsningerne på de videregående uddannelser. Om hyppige uddannelsesstilbud til arbejdsløse og kontant-hjælpsmodtagere. Om påbegyndt indførelse af betalt frihed til uddannelse. Om øjeblikkelig forhøjelse af kvoterne for almennyttigt byggeri og ungdomsboliger. Om en planlagt og systematisk brug af offentlige udviklingskontrakter med erhvervslivet, især med henblik på miljø- og arbejdsmiljøteknologier og sektorerne for genbrug og vedvarende energi. Om opløsning af kommunalfuldmagten, så kommunerne selv eller sammen med private kan iværksætte produktion og andre kommercielle og industrielle aktiviteter. Om tvungen afspadsering af overarbejde, hvis arbejdsløsheden i et givet område er oppe over 3 pct. Og om forlængelse af den nuværende barselorlov, især med henblik på faderen.

Alt dette vil koste penge at sætte i værk. Ja, jeg benægter det aldeles ikke. Men netop fordi der her og på andre områder – jeg tænker ikke mindst på miljøet og de kolossale opgaver, vi står over for for at sikre et rent miljø – er brug for en målrettet og – understreget – kostbar indsats, skal jeg hermed meddele, at Socialistisk

Folkeparti ikke er med i det store konkurrenceudbud om generelle skattelettelser. SF er for en skatteomlægning, som både letter byrden for de små og de lavere mellemindkomster, og som samtidig har et klart grønt sigte. Men vi tør ikke love et fald i det samlede skattetryk. Når byrderne lettes på nogle områder og for nogle grupper, må de øges på andre områder og for andre grupper.

Den offentlige sektor skal ikke solde – indlysende – den skal arbejde rationelt. Heri er vi ganske enige. Men samfundet kan ikke løse de store opgaver, som er påtrængende nødvendige: bekæmpelse af arbejdsløsheden, sikring af miljøet, sikring af den sociale retfærdighed, uden de fornødne midler.

Derfor er talen om generelle skattelettelser enten charlataneri, falsk reklame for uigennemfærlige projekter eller et benhårdt angreb på velfærdsstaten. Jeg tror, det sidste er tilfældet. Det er en skatteomlægning til gavn for og til lettelse af byrderne på de små og de lavere mellemindkomster, det er det, der er brug for, og en skatteomlægning til fremme af grøn produktion.

Så er der endelig spørgsmålet om opsparingen. Statsministeren har ret i, at den er for lav. Men hans recept vil ikke øge den, den vil øge overforbruget hos de velstillede. Og da jeg i tv hørte ham tale om pensionsreform, var det en reform i småkatter – eller rettere: det var slet ingen reform. Det skyldes hans frygt for fondsocialisme. Men det er jo bare et ord. Det reelle er frygten for, at lønmodtagerne skal få en direkte indflydelse på erhvervslivet, en magt over produktionen, der kan blive større end de private magtkoncentrationer.

Når SF nu er gået positivt ind i debatten om en pensionsreform, er det netop, fordi vi kan se denne mulighed og dette perspektiv.

Selvfølgelig tjener en generel arbejdsmarkedspension, som ikke skal være centraliseret, men skal være decentraliseret i samarbejdende branchekasser, da også andre formål: Den vil dæmpe forbruget og fremme opsparingen. Og det bliver der brug for under den genopretningspolitik, et rødt flertal må føre, når det skal rette op efter denne borgerlige fallit. Den vil også tjene til at sikre en bedre solidaritet i pensionsudbetalingerne. Derved vil ikke bare en tredjedel, men alle lønmodtagere og, hvad der er vigtigt for SF, også de, der har været arbejds-

[Gert Petersen]

løse eller kontanthjælpsmodtagere, komme med.

Samtidig er det vores opfattelse, at folkepensionen må opretholdes og for de mest udsatte grupper forbedres.

Det er nogle af SF's hovedprincipper omkring pensionsreformen. Men for os er det lige så vigtigt, at reformen skal fremme en demokratisering af erhvervslivet, både af ejendomsformer og af ledelsesstruktur, sikre kapital til en økologisk og bæredygtig produktion og bane vej for et bedre arbejdsmiljø og et mindre energiforbrug. Og endelig er sådanne lønmodtagerfonde da også af en helt afgørende betydning for sikring af lønmodtagerinteresserne nu under udformningen af EF's indre marked, ellers bliver vi løbet over ende.

Fondene skal fungere på det almindelige markeds betingelser. Det ved jeg da godt, det er klart, og det er heller ikke dårligt. Men også under de vilkår er jeg sikker på at lønmodtagerne selv vil lægge mere vægt på de forhold, jeg har nævnt: arbejdsmiljø, miljørigtig produktion osv., end de private og ofte transnationale magtkoncentrationer vil gøre det. De har udelukkende profitten for øje, ikke de andre opgaver.

Forudsætningen er derfor, og den er ufravigelig for Socialistisk Folkeparti, at pensionsordningens medlemmer – medlemmer – har så stor direkte indflydelse som overhovedet muligt på forvaltningen af de opsparede midler. Reformen skal tjene til fremme af demokrati og ikke til fremme af topstyring.

Jeg drømmer ikke om, at dette kan gennemføres i samarbejde med den nuværende regering. Jeg vil endda sige, at hvis den får lov til at sætte fingrene på en pensionsreform, bliver det noget skidt, der kommer ud af det. Det kan være helt katastrofalt med de holdninger, regeringen har.

Men jeg drømmer heller ikke om, at denne regering for alvor vil gøre noget for at bekæmpe arbejdsløsheden, eller at den er i stand til at løse problemerne med udlandsgælden. Jeg drømmer derimod om – det er ikke personligt, hr. statsminister, det er ikke, fordi jeg mener, statsministeren er et ondt og dårligt menneske, men jeg mener, at det er en forfærdelig politik, der er blevet ført, og som fortsat vil blive ført, hvis denne regering skal fortsætte.

Derfor drømmer jeg om og tror jeg oprigtigt, at denne åbningsdebat bliver den sidste med den nuværende statsminister ved roret. Det er mit håb, at vi allersenest – allersenest – ved afstemningen om finansloven kan få sat en stopper for syv års økonomisk og social nedtur.

Ivar Hansen (V):

Den forhåbning, hr. Gert Petersen gav udtryk for her mod slutningen, har vi jo nu hørt hvert år i syv år. Og vi vil nok høre den til næste år igen.

Det er min faste overbevisning, at statsministeren også ved næste års åbningsdebat hedder Poul Schlüter, og det er vi udmærket tilfredse med, for vi synes nemlig, at der er skabt en række resultater i de syv år, hvor vi har været med i en regering. Vi synes, det er urimeligt med det sortmaleri, vi hvert år har hørt fra Socialdemokratiets side.

Derfor vil jeg da også gerne på Venstres vegne takke statsministeren for åbningsredegørelsen. Vi synes, den var klar i sit indhold. Den anviste den vej, det danske samfund må følge, hvis vi også i næste generation vil regnes blandt de førende nationer i vor del af verden, hvad angår økonomi og velfærd.

Vi har jo aldrig i Danmark haft nok i os selv. Vi har altid søgt påvirkning fra den øvrige verden, og trods vor lidenhed har vi også altid søgt indflydelse. Det har altid været vores vilkår, at vi skulle sejle og handle. Der er nogle, der i visse perioder har troet, at vi kunne klare os selv og leve af at barbære hinanden. Det er selvfølgelig usandt, og derfor har det også været en lede-tråd for regeringen indtil nu, at vi skal styrke de kræfter i vores samfund, som arbejder for øget produktion og eksport.

I de sidste 40 år har det også været helt naturligt for os med medlemskab af FN, NATO og Nordisk Råd. Siden kom EF-medlemskabet til.

Statsministeren gjorde i sin åbningsstale en slags udenrigspolitisk status. Det var ikke nogen ringe opgørelse. Danmark er igen blevet et fuldgyldigt og respekteret medlem af NATO efter nogle år, hvor visse partier her i Folketinget gjorde deres til at skabe usikkerhed herom. Den periode er heldigvis bragt til ophør.

Vores medlemskab af EF rummer i dag en kæmpeudfordring. I FN er Danmark et respekteret medlem. Og i det nordiske samarbejde er vores rolle som brobygger mellem det øvrige

[Ivar Hansen]

Norden og EF så aktuel som nogen sinde, og vi mener i Venstre, at det må være et klart ønske – også et mål for vores politik – at stile mod, at flere af de nordiske lande bliver fuldgældige medlemmer af EF inden for en overskuelig år-række.

Verden er jo i øvrigt under hastig forandring, og det sker med stor effekt, oven i købet lige uden for vores dør: De kommunistiske, menneskefjendske regimer i Østeuropa er under hastig nedbrydning. Det er ufrihedens fallit, vi er vidne til. Polen viser vejen sammen med Ungarn og de baltiske lande.

Vi synes, det er særdeles glædeligt, at regeringen vil arbejde aktivt for at opmuntre og støtte disse reformtendenser i Østeuropa, og vi er særdeles tilfredse med, at udenrigsministeren netop nu har tilkendegivet en række mulige initiativer, der kan tages i så henseende.

Det må i den forbindelse være muligt at skabe forståelse for, at bare en lille del – bare en lille del – af den store danske ulandshjælp bør anvendes som grundkapital i en ny industrialiseringsfond til støtte for udviklingen i de østeuropæiske lande. I det hele rummer udviklingen i Øst jo en kæmpeudfordring for os og den øvrige frie verden, og forhåbentlig rummer den også store muligheder for en mere fredelig verden i det hele taget. Det er min faste overbevisning, at Danmark i høj grad vil kunne bidrage til en sådan positiv udvikling.

Det er sandt, at vi skal træffe en række store politiske beslutninger i det nye folketingsår, men spørgsmålet er, om der kan findes et flertal her i Folketinget, som har fornøden vilje og mod. Jeg synes, det er rigtigt af statsministeren at nævne en række positive resultater, vi har opnået i de senere år. Vi er som bekendt gået fra højinflations- til lavinflationssamfundet, og det er godt. Højinflations-samfundet, som vi kendte for 7-10 år siden, skabte usunde tilstande og gav gode muligheder for de rige og velstående i samfundet, som i realiteten skulle betales af de svageste og dårligst stillede. Det er højinflations-samfundets pris. Derimod kræver den lavinflation, vi nu har fået i Danmark, selvfølgelig en omstillingsproces, som kan være ganske vanskelig, men til gengæld er udtryk for en politisk linje, der gavner de økonomisk svageste stillede i vort samfund. Det synes vi er godt.

Væksten i de offentlige udgifter er gået i stå. Det er en vanskelig maskine at standse, og det

tager tid, men det har været nødvendigt, og vi mener, at vi skal gå videre ad den vej.

Underskuddet på betalingsbalancen er heldigvis faldende. Den udvikling skal styrkes i de kommende år. Det er nødvendigt, at vi meget hurtigt kommer dertil, at vi har overskud på betalingsbalancen, så vi kan komme i gang med at afdrage den meget store udenlandsgæld. Vi har i dag en meget kraftig stigning i eksporten, og det er efter vor opfattelse noget helt fundamentalt. Derfor gælder det nu også om at styrke den del af erhvervslivet, som fortrinsvis eller udelukkende baserer sin aktivitet på eksport. Vi har i realiteten et betydeligt overskud i vor samhandel med udlandet, omkring 30 mia. kr., og det viser, at den førte politik og de redskaber, vi har taget i anvendelse i de sidste par år, er rigtige.

Men når vi alligevel har underskud på betalingsbalancen, afslører disse tal jo også, hvad der er årsagen, nemlig at vi slæber rundt med den gamle og store gæld. Hvis vi for 7 år siden havde overtaget en butik uden udenlandsgæld, havde vi været i salveten i dag, men lad os nu glemme fortidens synder. Jeg synes ikke, vi skal bruge tid på det, for der er ikke stunder til det. Der er behov for, at vi i Folketinget nu meget hurtigt samler os om nogle beslutninger, der i stedet kan pege fremad.

Hr. Svend Auken sagde i sin tale, at regeringen er slidt. Det er usandt. Det er derimod rigtigt, at det har været slidsomt at have regeringsmagt i 7 år, og jeg skal fortælle hr. Svend Auken, hvad det bl.a. og især skyldes. Det skyldes, at vi har haft en dårlig opposition, bl.a. og især fordi Socialdemokratiet i alt for høj grad har været optaget af at bore huller i skibets bund og været for lidt optaget af at stå ved lænsepumperne sammen med os andre for at få økonomien i vort samfund rettet op.

Det er sagt, at der hverken er flertal for regeringens eller for Socialdemokraternes plan, og det skal såmænd nok være rigtigt. Det har statsministeren jo også sagt, og hr. Svend Auken fortæller det ved enhver lejlighed. Okay. Men så stiller jeg det spørgsmål: Er der i stedet flertal for at løse dette lands økonomiske problemer? Det er jo strengt taget det, det handler om. Er der flertal for at skabe ny dynamik i samfundet og ny tillid til dette Folketing? Er der flertal for at træffe beslutninger, der skal sikre, at Danmark klarer sig i fremtidens internationale

[Ivar Hansen]

fællesskab? Det er spørgsmålet. Kan der findes et svar i dette Folketing?

Hr. Svend Auken lovede som sædvanlig meget i sin tale. Jeg lagde mærke til, at der var højere takster nogle steder og lavere ydelser andre steder, og der var sandelig også skattelettelser. Men der var ikke så meget i hr. Svend Aukens tale om, hvad der skal finansiere de skattelettelser, som hr. Svend Auken også talte så smukt om.

Den første og største opgave er efter Venstres opfattelse at sikre den private sektors vækst. Vi klarer ikke vores verdensrekord i gæld ved flere og større offentlige udgifter, kun gennem større produktion og eksport. Det er en indlysende sandhed, og det er utroligt, at det er så svært at få det til at gå op for mange.

Vi skal styrke virksomhedernes konkurrenceevne og tilskynde til, at flere tør skabe ny aktivitet i erhvervslivet. Derfor skal erhvervslivets skatter også sænkes, så Danmark igen bliver et sted, som investorer søger til og ikke flygter fra. Derfor må vi også sikre, at den offentlige planlægning og kontrol er en samarbejdspartner og medspiller, der yder service, og ikke en modspiller, der lægger alle hænde hindringer i vejen for erhvervslivet.

Når jeg siger disse ting, er det for at understrege betydningen af det afbureaukratiseringsprogram, som regeringens ministre på deres respektive områder er i fuld gang med. Administrationen herhjemme har i alt for mange årtier været fyldt med, at flere instanser skulle se på de samme sager, der skulle gå fra lokale til regionale myndigheder og tit og ofte videre til endelig afgørelse i de statslige styrelser. Jeg ønsker regeringens ministre alt muligt held og lykke med at få skabt den forenkling, som også i meget høj grad kan være en håndsrækning til dansk erhvervsliv.

Vi skal fastholde en stram omkostningspolitik i vort samfund. Flere har været inde på det, og jeg vil gerne give en cadeau til arbejdspladserne og virksomhederne og for den sags skyld også til lønmodtagernes organisationer i så henseende. Jeg synes, det er interessant for øjeblikket at se accepten af den meget stramme lønstyring, der finder sted i virksomhederne, og det er også en årsag til, at vi for øjeblikket styrker vor konkurrenceevne. Det er klart, at den omlægning af arbejdsgiverafgifterne, der blev gennemført for et par år siden, har virket i samme retning.

Vi skal også gøre noget effektivt ved den tåbelige situation, at vi på én og samme tid har mange arbejdsløse og mangel på arbejdskraft. Vi lagde med stor glæde mærke til, at statsministeren i sin åbningstale kom ind på dette emne og gav udtryk for et klart ønske om større smidighed på det danske arbejdsmarked og det stigende behov for at sikre et tilstrækkeligt apparat, så vi bredt kan gennemføre den nødvendige efteruddannelse af folk på arbejdsmarkedet.

Jeg ville ønske, at vi kunne holde en folkeafstemning om følgende spørgsmål: Hvad er bedst, lønforhøjelse eller skattelettelse? Jeg er overbevist om, at der ville blive et tordnende flertal for skattelettelsen. Det er en gammel sandhed, men det har været svært at skabe erkendelse af den, både i fagforeningerne og i Folketinget, men jeg tror, at den erkendelse i meget høj grad er ved at vinde indpas også i Folketinget, at skal vi skabe ny dynamik i vort samfund, er det nødvendigt, at skatten af den sidst tjente krone sænkes. Det ville være godt for samfundet og den enkelte.

Og når jeg taler om skattelettelser, er det ikke millionærerne, jeg tænker på, selv om hr. Svend Auken gør meget ud af at forklare, at det især er dem, regeringen og regeringspartierne ønsker at tilgodese. Jeg taler om lønmodtagerne ude på arbejdspladserne, som rammes af 6-pct.s-skatten og 12-pct.s-skatten. Det er her, vi skal sætte ind. Jeg tænker på virksomheder, der bliver drænet for kapital til det offentlige i stedet for at kunne anvende flere tjente penge til nyinvesteringer og dermed flere arbejdspladser.

For Venstre er privat opsparing et afgørende moment til skabelse af et mere liberalt samfund. Derfor vil vi også støtte ethvert forslag, der kan styrke og gavne den private opsparing.

Regeringen har jo taget en række initiativer, der viser, at det kan nytte. Det var tilfældet i sidste folketingssamling med opsparingsinitiativer i form af boligopsparing og opsparing til uddannelse. Mange har brugt disse ordninger, og jeg er overbevist om, at vi kunne gå videre.

Der er i øvrigt kommet en rapport fra Økonomiministeriet, der peger på en række muligheder i så henseende. Det ville være udmærket, om der fremkom forslag her i Folketinget, men det er klart, at grundlaget og tilskyndelsen skal være i orden, for at den private opsparing kan øges. I dag føler mange – med rette – at det re-

[Ivar Hansen]

kordstore skattetryk forhindrer dem i at spare op, når der også skal være penge til at klare dagen og vejen.

Her kan vi kigge over Sundet til Sverige, og det skulle Socialdemokratiet måske skele lidt til. Den svenske regering har efter oplysninger i dagspressen i dag truffet beslutning om, at der skal gennemføres skattelettelser i det svenske samfund med virkning fra det kommende år. Jeg synes, det er et godt signal fra den socialdemokratiske regering i Sverige.

Det er i det hele taget vigtigt for Venstre, at flest muligt af landets borgere sættes i stand til at klare sig selv uden at være afhængige af de offentlige kasser. I dag lever 1,6 millioner mennesker i Danmark af overførselsindkomster; det siger sig selv, at det er uholdbart, og det tal skal vi have bragt ned.

I øjeblikket diskuteres også spørgsmålet om kollektive pensionsordninger på det private arbejdsmarked. Herom vil jeg gerne sige, at vi blankt afviser lovgivning om en obligatorisk, altomfattende løsning. Løsningerne må under alle omstændigheder indebære en klar valgfrihed for den enkelte. Trods det udmærkede, der i øvrigt kan siges om fagforeningerne her i landet, bliver jeg altså nødt til at slå fast, at de ikke skal have monopol på at bestyre fremtidens pensionskasser og dermed investeringerne i dansk erhvervsliv i fremtiden.

I Venstre glæder vi os over et godt samarbejde mellem regeringen og kommunerne. Der er aftalt skattelettelser og en meget betydelig forenkling og afbureaukratisering i den kommunale sektor. Det er i øvrigt interessant at se, hvordan en lang række kommuner sætter sig i spidsen for projekter, der giver borgerne bedre service for færre penge, fordi man bryder med tidligere tiders vanetænkning eller rettere sagt socialdemokratisk styrings- og ensretningstankegang. Venstre tillægger et fortsat samarbejde med kommunerne stor betydning. Vi ønsker mere lokalt selvstyre, og vi ønsker overflødig statsformynderi og centraladministration fjernet.

Vi står over for en historisk udfordring nu; det er vel ikke for meget sagt. Den fri konkurrence i fremtidens Europa fordrer, at vi har orden i vort eget hus, at vi har vort produktionsapparat i orden, at landets borgere synes, det kan betale sig at være aktive og ikke passive. Det kræves af os, at vi træffer beslutninger, der

kan skabe ny dynamik i vort samfund. Alternativet er, at vi sækker agterud i den europæiske udvikling, så at vi løber en risiko for at blive en tredjerangsnation. Men opgaven er såmænd ikke så svær; det er til syvende og sidst et spørgsmål om politisk vilje.

Venstre bidrager gerne til, at vi inden længe kan få et bredt politisk forlig, som ude i samfundet kan skabe tiltro til fremtiden og give forhåbning om en holdbarhed, som også kan række ud over den næste valgdag. Men vi siger ikke ja til forlig for enhver pris; indholdet skal være i orden, og retningen skal være rigtig; den skal pege mod flere arbejdspladser, flere investeringer, mere opsparing og et lavere skattetryk.

Statsministeren har gjort det klart, at ingen har vetoret her i folketingsalen; det er resultaterne, der tæller. Det er sandt. Vi deler den opfattelse i Venstre. Nu må folkestyret vise, at det er i stand til at træffe beslutninger, som kan give vort samfund et kraftigt skub fremad.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Hr. Ivar Hansen kan ikke lide, at Socialdemokratiet fremhæver, at de planer, vi hidtil har set fra regeringen, vitterlig betyder, at langt de største skattelettelser gives helt i toppen, men sandheden er jo, at det, vi har fået præsenteret, er forslag om, at hver eneste arbejdsmand her i landet skal bidrage 3.000 kr. ekstra, for at de, der tjener penge i millionklassen, kan få en lettelse på et halvt hundrede tusinde. Sådan er de forslag, vi er blevet præsenteret for, og derfor er der selvfølgelig intet forkert eller usandt i at fremhæve, at det er virkningen af regeringens forslag.

Det skal laves om, hvis Socialdemokratiet skal være med til at bære en løsning. Det skal laves om, fordi vi er enige om, at en meget stram indkomstpolitik skal bære frem til en vækst i produktion og beskæftigelse, og det kan man selvfølgelig kun få menneskers accept af, hvis de lettelse, man laver for at opretholde deres realløn, også virker på lavere og jævne indkomster. Det er derfor, Socialdemokratiet lægger hovedvægten af sine nettolettelser – som jo ikke er mindre end regeringens – på afgifter og takster, der tæller i bunden, og i forhold til indkomstskatten ikke lægger vægten på lettelse, men på omlægninger, der tilpasser vort system til resten af Europa.

[Lykketoff]

Så skulle jeg, nu jeg er heroppe, spørge hr. Ivar Hansen, om Venstre og Venstres ordfører er enige med den konservative ordfører i de nye signaler, der kom heroppefra – og som hr. Jes Lunde også spurgte til – om, at der ikke må ske forringelse af vilkårene for de mennesker, der sidder med store rentebyrder i eget hus, overhovedet ingen forringelse af deres situation i nogen forstand, når vi laver skatteændringer. Det er en afgørende tilkendegivelse fra den konservative ordfører. Jeg vil meget gerne have en tilsvarende tilkendegivelse fra Venstres ordfører. Det er jo rigtigt, som hr. Jes Lunde fremhævede, at det er en fundamental ændring af regeringens hidtidige udspil, der kræves, hvis den betingelse skal opfyldes. Vi lægger helt afgørende vægt på, at den betingelse opfyldes.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Ivar Hansen stillede et spørgsmål, der vel var rettet til alle partierne i Folketinget. Hr. Ivar Hansen spurgte, om der var et flertal for at løse Danmarks økonomiske problemer, og for at få det belyst må vi nok til at have nogle mere enkle afstemninger herinde.

Det kunne vi jo få, hvis partiet Venstre i dag lavede et dagsordensforslag om, at nu skulle vi have genindført den fulde beskæftigelse og afskaffet underskuddet på betalingsbalancen. Vi ville stemme for det i SF. Jeg har bare et spørgsmål til en sådan dagsorden: Hvilke konsekvenser vil den få? Jeg ser da gerne, at den får den konsekvens, at regeringen virkelig går af, sådan at vi kan komme i gang med at lave det arbejde.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Hr. Ivar Hansen, der jo også er trafikpolitisk ordfører, beskæftigede sig også lidt med transportsektoren. Han var inde på, at regeringen altid havde sejlet og handlet, og jeg må sige, at i hvert fald på det seneste har den sejlet ganske kraftigt. Det var lige før man kunne få lyst til at foreslå, at man ændrede transportform og i stedet ville ryge og rejse.

Hr. Ivar Hansen forsøgte endnu en gang at indgyde det indtryk, at erhvervslivet har højere skatter i Danmark end i udlandet, og derfor vil jeg gerne spørge: Er det sådan, at hr. Ivar Hansen vil gå på Folketingets talerstol og gentage

den påstand, eller vil han lade sig forvirre af kendsgerningerne for en gangs skyld og erkende, at dansk erhvervsliv rent faktisk har lavere erhvervsskatter, end man har i hovedparten af de lande, vi sammenligner os med?

Vil hr. Ivar Hansen også bekræfte, at der faktisk ikke er lagt op til – i hvert fald ikke fra Socialdemokratiets side – at øge erhvervslivets beskatning, men til at lave nogle omlægninger, som er fornuftige og vigtige af hensyn til det indre marked?

Jeg forstår på hr. Ivar Hansen, at det ikke var millionærerne, der skulle have skattelettelse, og derfor vil jeg godt spørge: Betyder det, at Venstre og hr. Ivar Hansen nu har bøjet sig for Socialdemokratiets saglige argumentation og ikke længere vil røre ved procenterne i 12-pct.- og 6-pct.-skatten, men at det, vi taler om, er en forhøjelse af bundfradraget, så de høje indkomster ikke får en forholdsmæssigt meget stor skattelettelse, som skal betales af de lavere indkomster?

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Hr. Ivar Hansen burde lytte til fru Connie Hedegaards kloge ord om, at tiden må være for knap til polemiske bemærkninger som f.eks. om, hvorvidt der er flertal i Folketinget for at løse landets økonomiske problemer. Hr. Ivar Hansen, det når vi ikke langt med.

Men må jeg stille et konkret spørgsmål, som er langt alvorligere. Hr. Ivar Hansen sagde, at der skal være valgfrihed i nye pensionsordninger. Jeg vil henvise til, at statsministeren i en redegørelse i januar 1989 sagde til overenskomstparterne, at regeringen vedstod indgåede aftaler på arbejdsmarkedet, herunder også aftaler vedrørende pensionsforhold.

Er det sådan, at hr. Ivar Hansen nu på et af regeringspartierne vegne mener, at der skal gøres indgreb i de to aftaler, der netop er afsluttet i afvigte overenskomstperiode? Må jeg minde om, at såvel kommunerne som staten ved finansminister Palle Simonsen har indgået aftaler på pensionsområdet, og dér er ikke valgfrihed, hr. Ivar Hansen.

Derfor vil jeg gerne spørge statsministeren: Kan statsministeren tilslutte sig hr. Ivar Hansens udsagn om, at der skal være valgfrihed i såvel fremtidige som eksisterende pensionskasser, eller hvordan er det mellem det ene rege-

[Nyrup Rasmussen]

ringspartis talsmand og statsministerens ledelse af regeringen? Dette er et helt fundamentalt punkt: Skal danske sygeplejersker se frem til, at de ikke længere kan have sikkerhed for, at indgåede aftaler holder? Skal fremtidige overenskomstforhold være helt løsrevet fra pensionsopsparingsordninger?

Det er fundamentalt, også for de politiske forhandlingers forløb i de næste dage, at vi får klarhed på dette punkt. Det er meget, der står på spil for hr. Ivar Hansen lige nu, også landets økonomiske problemer.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Om spørgsmålet pensionsordninger i fremtiden var det, jeg ønskede at få sagt – og som jeg også tror at jeg fik sagt ganske klart – at hvis vi skal lave pensionsordninger i fremtiden, synes vi, det er vigtigt at sikre, at den enkelte pensionsopsparer har en afgørende indflydelse på, hvordan disse midler forvaltes.

Det tror vi er godt, for det giver medleven, det giver indflydelse, og det giver en betydelig mere positiv holdning til hele spørgsmålet. Det er den enkelte borger, lønmodtageren ude på arbejdspladsen, som skal stå for pensionsopsparingen. Man skal spare op til pension, det er ikke noget, man skal have. Man skal spare op med henblik på at få en efterfølgende bedre pension, end man ellers kunne se frem til. Det er meget store kapitaler, der er tale om. Det er det grundlæggende i vort synspunkt, og det vil vi gerne holde fast ved.

Om parcelhusejerne siger hr. Lykketoft, at vilkårene ikke må forringes. Det kan jeg uden videre give tilslutning til.

Så er der spørgsmålet om erhvervslivets skatter. Hr. Stavad siger, at erhvervsbeskatningen herhjemme slet ikke er så høj som i andre lande. Hvordan kan det være, at en række lande i EF sætter aktieselskabsbeskatningen eller erhvervsbeskatningen ned, så vi efterhånden er i den situation – vi kommer det i hvert fald meget hurtigt – at vi har den højeste aktieselskabsbeskatning?

Men endelig er det jo ikke alene et spørgsmål om de direkte erhvervsskatter. Gå ud og tal med virksomhederne, gå ud og tal med erhvervslivets folk, hr. Stavad, så vil de fortælle, at en meget høj omkostningsfaktor også for dansk erhvervsliv er den tårnhøje indkomst-

skat, vi har her i landet. Det er i virkeligheden også en vældig byrde for erhvervslivets omkostninger. Tænk på det!

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Jeg begynder at blive bekymret for hr. Ivar Hansens og regeringens forhandlingspositioner på baggrund af de udtalelser, der nu er kommet fra hr. Ivar Hansen.

Jeg er nødt til at spørge en gang til: Vedstår hr. Ivar Hansen og statsministeren det, statsministeren sagde i sin redegørelse under trepartsforhandlingerne i januar 1989, som efter min hukommelse – vi får selvfølgelig senere tid til at finde citaterne frem – nogenlunde gik på følgende melodi: Regeringen vedstår indgåede aftaler også på pensionskasseområdet?

Indebærer det – spørgsmålet er til hr. Ivar Hansen og til statsministeren – at man nu har taget et nyt standpunkt? Indebærer det, at den megen og – undskyld udtrykket – populistiske tale om valgfrihed er ensbetydende med, at man vil gribe ind i indgåede aftaler? Eller forestiller man sig virkelig, at fremtidens metalarbejdere og jord- og betonarbejdere og andre skal spare op under helt andre regelsæt end eksisterende opsparing?

Hvis vi ikke kan få klarhed over det, så har vi et accelererende problem, som det vist hedder, også i de aktuelle forhandlinger. Derfor vil jeg med spænding afvente statsministerens opklaring af, om hr. Ivar Hansens eller statsministerens udsagn står til troende i de forhandlinger, vi skal genoptage i morgen. Nødvendigheden af, at statsministeren klarer denne lille misere op i forhold til hr. Ivar Hansen, er påtrængende, og det bliver ikke mindre spændende at høre statsministerens ord til os.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg kan ikke forestille mig, at nogen ikke vil respektere indgåede aftaler. Det, jeg taler om her i dag, er fremtidige pensionskasseaftaler.

Men også i de eksisterende pensionskasser findes der jo varierende valgfrihed. Der er faktisk pensionskasser i Danmark, hvor medlemmerne i dag har en mulighed for selv at disponere over i hvert fald en del af pensionsopsparingen, bestemme, hvor den skal placeres, og

[Ivar Hansen]

tage pengene ud og placere dem andetsteds, så vidt mig bekendt. Det kunne jo tænkes, at den valgfrihed, der allerede findes i eksisterende pensionsaftaler, kunne brede sig.

Men lad være at antyde, at nogle ikke skulle respektere indgåede aftaler! Det, jeg taler om, er fremtidige pensionsordninger.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Dette begynder jo at blive interessant ud fra flere synsvinkler. Jeg lader hr. Nyrup Rasmussen om at forfølge den ene. Lad mig forfølge den anden.

Hr. Ivar Hansen gør det til hovedpointen fra Venstres side, at den enkelte skal have mest mulig indflydelse på forvaltningen af kapitalen i disse opsparinger. Det er Venstres hovedsynspunkt, forstår jeg nu, i forhandlingerne.

Hvis det var så enkelt, at det var Venstres eneste synspunkt på dette område, så skulle der jo laves forlig med SF på pensionsområdet. For hvad var det, hr. Gert Petersen sagde i SF's hovedindlæg i dag? Det var lige præcis, at det er en meget vigtig pointe for os, at lønmodtagerne får størst mulig indflydelse på forvaltningen af denne kapital. Det er faktisk SF's synspunkt i denne her debat. Det gør vi ved at lave mest mulig direkte valg i pensionskasserne og ved at uddelegere indflydelsen ude på den enkelte arbejdsplads. Vi vil gerne være med til allerede nu, at man uddelegerer indflydelsen helt ud på den enkelte arbejdsplads og lader de lønmodtagere, der er dér, tage stilling til, hvordan de aktier, der ligger i Lønmodtagernes Dyrtingsfond og ATP, skal forvaltes. Hvis Venstre pludselig vil være med til den slags, tror jeg, det er meget interessant.

Jeg har en mistanke om, at det er noget andet, Venstre mener, at Venstre mener, at lønmodtagerne skal placere deres penge i sparekasser og forsikringsselskaber og så overlade de mennesker, der sidder dér, at forvalte det. Det er min mistanke, at det er sådan, Venstre reelt mener, og så kan vi selvfølgelig ikke lave noget som helst, der kan blive til noget fornuftigt.

Men hvis Venstre vil være med til at støtte, at Dyrtingsfonden og ATP kan lægge indflydelsen ud på de enkelte arbejdspladser, og at man får friere placeringsret og den slags, så er vi med.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Det er stadig væk forfærdelig uklar tale, hr. Ivar Hansen har til hr. Nyrup Rasmussens spørgsmål. Den velvillige fortolkning er, at det, vi hørte her, var den sædvanlige bragesnak fra Venstre om valgfrihed. Det var altid noget, at vi fik en tilkendegivelse om, at man ikke ville gribe ind i indgåede aftaler, f.eks. den, finansministeren lige har indgået for tre måneder siden. Det ville være ejendommeligt, hvis regeringen kom med et lovindgreb imod dem, men det ville være konsekvensen af hr. Ivar Hansens valgfrihedssnak.

Det, der står tilbage, er en eller anden fornemmelse af, at hr. Ivar Hansen forestiller sig, at der skal gælde andre vilkår for de nye pensionsordninger, som skal etableres, end for de 42 eksisterende pensionskasseområder, som statsministeren omtalte så velvilligt i tv efter åbningsdebatten.

Det synes vi ville være meget ejendommeligt. Men det er det indtryk, der må stå tilbage, og som hr. Ivar Hansen må få dementeret, hvis han ellers tager ordet igen.

Jeg mener, at der var en anden meget væsentlig uklarhed i hr. Ivar Hansens replik heroppe. Hr. Ivar Hansen var uden videre enig i, at husejernes vilkår ikke skulle forringes, hvis de sad med en stor gældsbyrde, fordi de havde købt i de senere år. Konsekvensen af det, regeringen har spillet ud med, er den modsatte. Vi har meget kraftigt advaret imod den konsekvens, vi har påpeget, at det ikke er i samfundets interesse at mangedoble et antal tvangsauktioner, der i forvejen er uhyggelig stort.

Derfor er indholdet i en melding om, at man ikke vil forringe vilkårene for de husejere, der bor under de vanskeligste økonomiske vilkår, en melding om fundamentalt at ændre regeringens udspil, og jeg håber, jeg kan tage det som udtryk for, at en sådan revision er på vej, og det takker jeg så for.

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Vi er nødt til at spørge hr. Ivar Hansen en gang til. Forestiller hr. Ivar Hansen sig virkelig med den mobilitet på arbejdsmarkedet, som også regeringen taler så meget om, at hvis man er sygeplejerske eller jord- og betonarbejder –

[Nyrup Rasmussen]

det er der dog nogle kvinder der er indimellem – har man nogle helt andre vilkår med hensyn til opsparing. Det er ikke holdbart. Det vil ikke være fremmende for retsbevidstheden, hr. Ivar Hansen, og det er i øvrigt helt i modstrid også med, hvad der er blevet sagt tidligere på året fra denne regering.

Man kan da ikke alvorligt argumentere for, at der skal være større bevægelighed på arbejdsmarkedet, og så samtidig gå ind for, at retsforholdene, opsparingsreglerne for forskellige grupper, skal være vidt forskellige afhængigt af, om man nu har det ene eller det andet job. Det er uholdbart, hr. Ivar Hansen, og det er i øvrigt i direkte modstrid med det, regeringen hidtil har stået for.

Som jeg hører det, forekommer det mig, at regeringen nu er på et massivt tilbagetog om et så afgørende punkt som pensionsopsparingen, at det er lige før, at vanskelighederne for at nå en løsning på dette lands problemer, som hr. Ivar Hansen taler om, bliver vanskeligere og vanskeligere, jo mere hr. Ivar Hansen bevæger sig ud i et forklarings sammensurium om denne pensionssag.

Jeg ville foretrække, at hr. Ivar Hansen bekræftede følgende tre kendsgerninger:

For det første at også regeringen har sagt, at pensionsopsparing må være en del af overenskomstforhandlingerne.

For det andet: Hvis pensionsopsparingen skal være en del af overenskomstforhandlingerne, må den omfatte en flerhed af lønmodtagere. Det er ikke noget, nogen sådan kan gå og grine ad eller lave sjov med. En overenskomst, hr. Ivar Hansen, forpligter to parter: en arbejdsgiverpart, der er organiseret, og en lønmodtagerpart, der også er organiseret. Det er et retligt dokument, hvortil der knytter sig retlige konsekvenser.

Derfor er man nødt til – og jeg beder så statsministeren om at klare det op for os – én gang for alle at få sat denne uklarhed på plads og sige til hr. Ivar Hansen og til danskerne og til Folketinget: Der bliver ikke valgfrihed i de pensionsordninger, der bliver aftalt. Det er uforeneligt med eksisterende aftaler, og det er i strid med det grundlæggende ligebehandlingsprincip på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Set fra Fremskridtspartiets synspunkt er det faktisk også ved at udvikle sig til en meget interessant diskussion. Jeg synes nok, at det kommer frem, hvor meget vægt Socialdemokratiet netop lægger på en tvungen pensionsopsparing i de forhandlinger, Socialdemokratiet i øjeblikket har med regeringen.

Jeg skal nok nære mig for at forklare, hvad Venstre egentlig mener. Min opgave er at fortælle, hvad Fremskridtspartiet mener. Jeg vil også godt, når statsministeren kommer til sin tale, have en afklaring på det. Hvad vil regeringen egentlig? Er regeringen så forhippet, som tilsyneladende Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet er, på at lave en tvungen pensionsopsparing, eller er man mere interesseret i den opfattelse, jeg fik fra hr. Ivar Hansen om, at det skal være frivilligt?

For dertil må jeg erklære helt klart og utvetydigt, at Fremskridtspartiets holdning er, at det skal Folketinget overhovedet ikke blande sig i, at det er op til den enkelte, hvor meget man vil lægge til side til sin pension.

Jeg har svært ved at se, hvordan erhvervslivets omkostninger kan blive nedsat, hvis man laver en tvungen pensionsordning. Jeg har svært ved at se, at skatteborgerne kan få det nemmere, at lønmodtagerne kan få mere i lønningsposen, hvis man laver en tvungen pensionsopsparing.

Jeg synes, at de udtalelser, der er kommet her, og som har været meget markante, viser, at det er det, der efterhånden er hovedvægten i forhandlingerne mellem regeringen og Socialdemokratiet. Derfor må jeg sige, at Fremskridtspartiet også er interesseret i, hvad statsministeren kommer med i sin afslutningstale.

Men vi anbefaler en helt klar valgfrihed. Det skulle mangle andet! Det er en borgerlig regering, der sidder ved roret. Hvis vi også skal til at have tvungen pensionsopsparing, så er det lige ved at være for meget.

Formanden:

Så har hr. Ivar Hansen ordet for en kort bemærkning. Jeg håber, vi kan afslutte de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg mener at kunne huske, at S og SF havde

[Ivar Hansen]

noget studiekredsvirksomhed i gang på et tidspunkt. Nå, det foregår stadig, forstår jeg. Javel.

Så lagde jeg mærke til, at hr. Svend Auken ikke talte så meget om det røde kabinet i sin tale i dag. Der var ikke så meget om S-SF-samarbejde. Hr. Gert Petersen var mere inde på temaet, men jeg forstår, at studiekredsvirksomheden stadig væk er i gang. Det er jo mægtigt.

Så har jeg et forslag til dagsordenspunkt på næste møde. Jeg vil foreslå, at hr. Jes Lunde holder en lille forelæsning for Socialdemokraterne om pensionsopsparing og valgfrihed og sådan noget. Det er et godt tema.

Da jeg holdt min tale her for lidt siden på Venstres folketingsgruppes vegne og nåede til punktet pensionsopsparing, vidste jeg med usvigelig sikkerhed, hvad hr. Nyrup Rasmussen, hr. Stavads og hr. Lykketofts reaktion var. Jeg kendte den på forhånd. Man er overfølsom i den grad, man kan fra Socialdemokratiet ikke udstå den tanke, at fremtidens pensionsopsparende i dette land selv skal have lidt indflydelse på, hvordan de penge forvaltes. »Valgfrihed«, siger hr. Nyrup Rasmussen, »det er jo helt umuligt, selvfølgelig, det kan ikke lade sig gøre. Det må være en ensartet, firkantet ordening,« – og det er jo det, det handler om – »som sikrer, at fagbevægelsen her i landet i fremtiden får en altdominerende indflydelse på, hvor investeringerne i dansk erhvervsliv skal finde sted.«

Med al respekt for fagforeningerne vil jeg gerne sige her i dag, at det er ikke vores politik. Vores politik er, at pensionssparerne i højere grad i fremtiden får en indflydelse på, hvordan disse meget store kapitaler forvaltes. Det er trods alt lønmodtagernes egne penge. Hvis der er politisk vilje til det, og hvis der er fleksibilitet mellem arbejdsmarkedets parter på det område, kan det selvfølgelig også lade sig gøre at aftale ordninger i fremtiden, som rummer dette frihedsprincip.

Men det ønsker Socialdemokratiet ikke. Så kan vi for min skyld standse den diskussion, for begge parter ved, at vi har en forskellig opfattelse. Det håber jeg er kommet klart til udtryk.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.10

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Pia Kjærsgaard (FP):

I flere år har vi fået optimistiske åbningstaler fra statsministeren, og talerne har været med baggrund i en firkloverregering og nu i en trekløverregering.

Et firklover er jo normalt det, der bringer lykke, medens et trekløver er komplet uinteressant og ikke et, man har lyst til at bukke sig ned for at samle op.

Åbningstalen fra trekløverstatsministeren byggede på det faktum, at statsministeren i måneder har talt bag lukkede døre med sin yndlingsforligspartner, Socialdemokratiet. Det bærer præg af, at der ikke er kommet gang i de lovede skattelettelser, som regeringen endnu en gang har svigtet sine løfter om.

Gang på gang har De Konservative og Venstrefolk varslet skattelettelser, og hver evig eneste gang er lettelserne udeblevet. 1990 bliver vist desværre ingen undtagelse. Trods Folketingets sammensætning, hvor der findes et ikke-socialistisk flertal, benytter trekløverregeringen ikke dette flertal. I stedet for at slanke den offentlige sektor effektivt er den vokset år efter år under KVR-regeringen. Forhandlinger med Socialdemokratiet vil ikke ændre ved dette forhold, og en ny offentlig vækst vil følge i kølvandet på de forhandlinger, regeringen og Socialdemokratiet har ført.

Fra planens fremlæggelse og til nu, hvor der er gået nogle måneder, har regeringen indset, at den ikke får ret meget af århundredets plan igennem. Fremskridtspartiet har aldrig nogen sinde været særlig begejstret for planen, som vi betragter lidt som en misundelsesplan med dens nye rækker af skatter og afgifter, så vi skal ikke beklage, at planen ikke gennemføres.

Det, vi især dybt beklager, er de meldinger, der er kommet fra regeringens side om de slækkede krav over for Socialdemokratiet, hvilket kun kan betyde, at Socialdemokratiet får flere og flere af sine krav igennem. Regeringen mangler i allerhøjeste grad troværdighed, hvilket kan tilskrives de mange svegne løfter til befolkningen og dens mange knæfald for socialisterne.

Samtidig må det noteres, at regeringen virker splittet og usikker, ja, i flere tilfælde utroværdig, med mange forskellige meldinger.

[Pia Kjærsgaard]

Manglende resultater er også ved at være kendetegnede for regeringen, og jeg behøver blot at nævne de manglende skattelettelser som eksempel.

I måneder har regeringen skrælet af sin plan, og man har endda lavet knæfald for Socialdemokratiet i sin politiske striptease. Ynkeligt at skue, ynkeligt at følge.

Hvad er der så kommet ud af, at De Konservative og Venstre klamrer sig til regeringsmagten og har indlemmet Det Radikale Venstre i regeringen? Ingenting, absolut ingenting. Samarbejdet over midten, som Det Radikale Venstre skulle være garant for, er mislykkedes. Det er blevet til socialdemokratisk dominans i stedet for. Det er det, man kalder forår med hr. Niels Helveg Petersen og efterår med statsminister Poul Schlüter.

Vi belemres med nogle regeringspartier, der ikke evner at skære i den offentlige sektor og i stedet kalder det nulvækst: en nulvækst, der indtil nu har forøget vores gæld til 305 mia. kr. og forøget den offentlige sektor med 35.000 personer. Det er en speciel form for nulvækst, må man sige.

Regeringens partier har ansvaret for disse fadæser. Regeringen alene er ansvarlig for denne elendige politik.

Danmark har et skattetryk, der kvæler hvert evig eneste initiativ og virkelyst, og som virker afskrækkende på den enkeltes personlige frihed. Formynderi og bureaukrati er nogle af nøgleordene i denne begrænsning af den personlige frihed. Dette skattetryk må og skal ned. Jo før regeringen forstår, at dette ikke vil kunne ske med socialistisk hjælp, jo bedre. Vi har ikke brug for flere kompromisforlig uden dynamik, og Fremskridtspartiet vil advare regeringen mod at fortsætte sine knæfald over for Socialdemokratiet.

Egentlig er denne debat lidt fiktiv, fordi der ikke rigtig er nogen, der ved, hvad vi i dag skal tage stilling til. Regeringen ved det ikke, oppositionen ved det ikke, og det skyldes ene og alene regeringens møder med Socialdemokraterne, hvor man forsøger at finde ud af, hvad man egentlig prøver at være enige om. Det er kort og godt en voldsom blokering af Folketingets arbejde, men desværre ikke noget nyt fra denne regerings side. De nedrullede gardiners politik er kendetegnende for De Konservative og Venstre, der gerne ser tys-tys-forhandlingerne med Socialdemokratiet.

Omvendt skal regeringen ikke forvente, at Fremskridtspartiet står klar i nogen kulisse. Dette er ikke nogen sæbeopera med kulisser og faldlemme. Derimod er Fremskridtspartiets gruppe at finde på Christiansborg, hvor vi er klar til at samarbejde med regeringen om den nødvendige politik: en politik, hvor der skal ske kraftige besparelser i den offentlige sektor; en politik, der sætter skattenedsættelser i forgrunden og derved sætter skub i initiativerne og arbejdsglæden hos befolkningen; en politik, der ikke baserer sig på løfter, men på realiteter, så vi ikke mere skal opleve, at mere end halvdelen af de danske vælgere modtager deres indkomst fra de offentlige kasser i form af bistandshjælp, dagpenge, efterløn, pension m.v.

Ved Folketingets åbning er der jo – og det er næsten symbolsk – varslet nye stigninger i olie og benzin. Fyringssæsonen er begyndt, og straks ryger priserne op fra olieselskabernes side. Fremskridtspartiet havde sidste år den glæde, at vi fik gennemført et afgiftsbortfald på petroleum til opvarmning. Alligevel må vi konstatere, at det stadig er millionbeløb, der ryger i statskassen, når varmeregningen er steget.

Energiafgifterne hiver hvert år disse mange millioner ud af forbrugernes lommer. Ja, staten tager faktisk $\frac{2}{3}$, når olieselskaberne får $\frac{1}{3}$. Forbrugerprisen på energi har således intet med den reelle energipris at gøre, men er mere præcist at beregne som en skat på adgangen til at holde kulden ude af sit hjem. Energiafgiften er et grelt eksempel på en midlertidig afgift, der blev til en permanent afgift, der efterhånden er mere end firdoblet siden indførelsen i 1977.

Regeringen har i sin historiske plan barslet med nye afgifter sådan blot i det små. Det er rudemærkater, der skal købes for at bruge motorveje og broer. Det er vandafgift på små 5 kr. pr. m³ vand og de ekstra vægtafgifter – blot for at nævne nogle af tingene. Det er ikke skattelettelser, regeringen har i sin plan, det er skatteomlægninger, intet andet.

Hvor meget af dette der bliver gennemført, er ikke til at sige på nuværende tidspunkt, men forhåbentlig bliver intet af det, jeg lige har nævnt, gennemført. Fremskridtspartiet er i stedet indstillet på at tage et medansvar for den nødvendige politik, hvilket burde få en borgerlig statsminister til at lytte efter og følge de signaler, der kommer fra et ikkesocialistisk parti. Det ville være væsentlig mere naturligt end at

[Pia Kjærsgaard]

hive Socialdemokraterne ind på scenen og tilbyde rollen som førsteledere.

Plan eller ej: Vi må konstatere, at regeringens oplæg – for andet er det jo ikke – vil betyde ekstra penge i statskassen. Regeringen får flere penge ind, end den agter at give ud. Regnestykket balancerer ikke. Der er underskud fra borgernes side og overskud til statskassen. Det er ikke fair, specielt ikke fra en borgerlig regering.

Der er reelt tale om ombytning af nogle afgifter og skatter, og det vil regeringen endnu en gang misbruge til sin egen fordel. Regeringen elsker jo også at pege på, at man har bragt et underskud i balance på 80 mia. kr. fra 1982 – en kraftig overdrivelse.

Men skal vi nu ikke lige pege på, hvilke midler der her er benyttet? Det har ikke baggrund i en reduktion i de offentlige udgifter. Det er ikke sket ved besparelser, men ved at udskrive nye skatter. Regeringen har egentlig ikke gjort en voldsom indsats for at reducere udgifterne, og balancen venter vi stadig væk på.

Finansloven for 1989 forudså et underskud på ca. 1,2 mia. kr., men i august måned måtte man meddele, at underskuddet nok blev 5,1 mia. kr. Siden da har vi fået tallene fra august og september, der viste store forværringer. Værst var de tal, der i går blev offentliggjort for september måned. Hvis regeringens skøn skulle holde for oktober kvartal 1989, bliver 1989-underskuddet 13 mia. kr., men hvis de forøgede forværrelser, der har været i gang herhjemme igennem 1989, fortsætter, ja, så får vi et underskud på 20–25 mia. kr. Jeg har svært ved at se, hvor den balance er, som regeringen påpeger gang på gang.

Man har også fundet det meget nemmere at få socialisterne til at stemme for nye skatter. Se blot på de fortsat voksende offentlige udgifter, den fortsat voksende offentlige sektor, det stigende skattetryk og udtalelserne fra regeringen om, at den offentlige sektor havde en tilpas størrelse. Det synes vi rent faktisk ikke den har i Fremskridtspartiet, det må vi understrege.

Ingen realiteter bag en nedskæring inden for det offentlige eller nedsættelse af skatter, kun tomme løfter år efter år, og vælgerne er altså ledte og kede af at høre på tomme løfter. Vælgerne mangler i den grad at få tillid til Folketinget – et Folketing, der lever op til den tillid, som vælgerne har vist et Folketing og specielt da en borgerlig regering.

Spørgsmålet er efterhånden også, om vi med rette kan tillade os at kalde det, vi har herhjemme, for et folkestyre. Er det ikke et politikerstyre, hvor reelle folkeafstemninger ikke finder sted i den udstrækning, det i virkeligheden burde gøre? Burde der ikke have været en folkeafstemning om flygtningelovens ændring i sin tid, eller burde befolkningen ikke have været hørt om Storebæltsbroens mange milliarder kroner, som borgerne nu må betale, uden at man overhovedet har gjort sig den ulejlighed at spørge befolkningen? Hvor mange vælgere vil føle, de har haft indflydelse på deres hverdag ved at stemme på et parti, der ikke tør overlade vigtige spørgsmål til folkeafstemninger?

Jeg mener faktisk, at grundlovens § 42, stk. 1, bør tages oftere i brug, så der med meget større ret kan siges, at vi her i Danmark, har et folkestyre.

I Schweiz er det jo ikke noget problem at lade befolkningen afgøre vigtige spørgsmål. Hvorfor i alverden tøver man herhjemme i lille Danmark? Hvorfor i alverden gør man det?

I de sidste par dage har der været et par aviser, der har skrevet om danskerne i skattely i udlandet, og at disse danskere skulle belaste statskassen med op til 150 mio. kr. om året. Det er noget med nogle hospitalsudgifter, danskerne betaler for disse danskere i udlandet. Herre du milde gud! Danskerne skal betale for nogle danskere, er det egentlig ikke reelt nok? Hvad med milliarderne, vi betaler til for os fuldstændig fremmede borgere, der i årevis har flyttet teltpæle til vores nordiske sociale paradis?

Et dyk i statsministerens tale og det, der kan forventes af ideologi fra regeringens side, fortæller, at regeringen påtænker en tvungen pensionsordning for størstedelen af den danske befolkning. Jeg garanterer for, at Fremskridtspartiet ikke vil deltage i en sådan pensionsordning – medmindre den bliver frivillig. Hvis den er tænkt frivillig, er der jo egentlig ikke rigtig nogen grund til at have den med i regeringens program.

I øvrigt kan en ordentlig opsparing først effektiviseres, når der er sket en lettelse i de uhyggelige skatter, vi har herhjemme. Hvorfor i alverden må folk ikke selv bestemme, hvor de vil anbringe deres penge, hvor meget de vil anbringe, og hvornår de vil hæve dem igen? Hold Folketinget uden for den slags. Vi har startet diskussionen i dag. Jeg tror, den fortsætter. Jeg synes,

[Pia Kjærsgaard]

det er gavnligt, at vi får at vide, hvad regeringen egentlig påtænker i det spørgsmål.

Fremskridtspartiet vil alt, hvad vi overhovedet kan, advare de tre regeringspartier – dem alle tre – mod en tvangspensionsopsparing. Det vil ikke blive gennemført uden voldsomme reaktioner fra befolkningen og erhvervslivet, og det er da helt forståeligt.

Fremskridtspartiet vil naturligvis være rede til at tage et medansvar, og vi vil på sædvanlig vis gå ind i debatten om de ting, der forestår i denne samling. Det er alvorlige spørgsmål, der skal afklares. Eksempelvis forslaget om døds-kriteriet, der nu må have en afklaring efter en lang og dybtgående behandling.

Fremskridtspartiet kan konstatere, at der ligger flere forslag i de forskellige ministeriers regi, og deriblandt har skatteministeren varslet ændringer i skatte- og afgiftslove, men tilsyneladende må de store ændringer vente, til denne regering ikke er alene ved magten mere.

I mellemtiden vil Fremskridtspartiet arbejde på en ajourføring af vores økonomiske program, så der er nogle klarer til at demontere den gælds bombe, der lystigt tikker videre under de kyndige KVR-hænder.

Fremskridtspartiet har bl.a. set på sundhedsvæsenet, hvor vi mener, sundhedspolitikens første bud bør være: at forebygge er bedre end at behandle.

Vi ønsker en kraftig indsats for at få ventelisterne nedbragt én gang for alle og i øvrigt få lagt mange flere små og lidt større opgaver ud til de praktiserende læger og speciallæger.

Vi byder også det nye privathospital velkommen. Jeg synes, der er en anledning til at tage det med i denne debat. Vi mener, der er behov for langt flere af slagsen, men vi må understrege fra Fremskridtspartiets side, at det offentlige skal fungere, og det vil vi meget gerne medvirke til.

Det er indlysende, at Fremskridtspartiets krav om skattelettelser vil medføre en indskrænkning i den nuværende overdrevne administration: ulandspengebesparelser, effektivt stop for fremmedtilflytningen, stop for hvervstilsbud, kraftigt indhug i stats- og kommunalt personaleforbrug og mange, mange andre nødvendige forslag, der ligger i vores udarbejdning af den nødvendige dagsordenmodel.

Der har været ført forhandlinger mellem Socialdemokratiet og regeringen igennem de sid-

ste par måneder. Jeg har en fornemmelse af, at det ikke er de store ting, der er sket. I hvert fald er det fortsat min fornemmelse efter debatten, der har været her i dag, at man overhovedet ikke er blevet enige om, hvordan man skal administrere skatteomlægningen, og med den gode erfaring, vi havde i Fremskridtspartiet fra afslutningsdebatten i juni måned, har vi besluttet at genfremsætte vores dagsordensforslag, som lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget fastslår, at forhøjelse af den skattefri bundgrænse skal have langt større betydning end anført i regeringsplanen af 26. maj 1986.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 1).

Vi har genfremsat det, fordi vi så sent som i dag har hørt Socialdemokratiets politikere udtale, at en forhøjelse af den skattefri bundgrænse er en langt mere retfærdig ordning end den, regeringen har lagt op til. Det er vi helt enige i i Fremskridtspartiet. Vi ved, at SF har den samme holdning, vi ved, at CD og Kristeligt Folkeparti har den samme holdning, så vi forventer, at man vil være positive over for vores forslag og derfor vil vise regeringen det signal, at et flertal herinde ønsker, at skatteomlægningen skal ske på den måde.

Tænk, hvis politikerne med regeringsansvar gik hen og blev fedtede med de penge, de administrerer, og som de ikke tør overlade i borgernes egen varetægt! Hvilken forbedring af økonomien kunne ikke finde sted, hvis vi havde nogle ministre, der blev betegnet »fedtede« og »smålige« med borgerens penge, men det er desværre kun ønsketænkning.

Regeringen er åben for trepartsforhandlinger, hvor arbejdsmarkedets parter deltager. Det er en kurs, der er rigtig under andre forhold. De nuværende egner sig ikke til at lønfastsætte uden ved lov, og det vil sige, at regering og Folketing bør fastsætte lønrammer. Jeg må indrømme, at jeg i den forbindelse er helt enig med hr. Ivar Hansen fra Venstre, der på talerstolen sagde, at bliver der gennemført en folkeafstemning, om borgerne helst vil have skattelettelser, eller om de vil have en bruttolønfremskud, så er jeg helt enig i, at borgerne helst vil have skatte-

[Pia Kjærsgaard]

lættelser, og det er kun Folketinget, der kan fastlægge skattelettelser.

Under normale forhold bør det selvfølgelig være arbejdsmarkedets egne parter, der forhandler løn, men situationen herhjemme er jo på grænsen af det katastrofale.

Fremskridtspartiet går det skridt videre for at få bragt bedring i tingene, at vi vil have arbejdstiden sat op igen. Vi må og skal bruge ting, som alle måske ikke synes er lige rare for at få vor samfundsøkonomi bragt på fode igen. Fremskridtspartiet er parat, men vi vil kræve den nødvendige tid til de nødvendige forhandlinger. Spørgsmålet er, om regeringen forstår alvoren bag problemerne og indstiller sig på nytænkning sammen med Fremskridtspartiet.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingene.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det var en smuk tale, fru Pia Kjærsgaard holdt, og der var mange ord om Fremskridtspartiets gode hensigter.

Nu er det sådan, at man ikke altid skal bedømme personer og partier på de ord, de udtrykker, men måske nok snarere på de handlinger, de foretager i tidens løb. Jeg vil da sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg synes måske, at det havde været rigtigt, hvis det var fremgået lidt tydeligere af fru Pia Kjærsgaards indlæg, hvad det er for en prioritering, Fremskridtspartiet foretager af de sager, som Fremskridtspartiet får indflydelse på.

Vi ved, at Fremskridtspartiet på den ene side har været med til og meget stærkt støttet, at man skulle have en gradvis nedbringelse af formueskatten, og samtidig er det sådan, at Fremskridtspartiet som betaling for det er gået med til en medicintilskudsordning, hvor Fremskridtspartiet vælter 3/4 milliard kr. over på landets pensionister og kronisk syge mennesker.

Jeg synes måske, at det havde været klædeligt, om den prioritering i Fremskridtspartiet, når Fremskridtspartiet endelig får indflydelsen, havde stået lidt klarere i fru Pia Kjærsgaards indlæg. Men det bliver der lejlighed til for Fremskridtspartiet allerede i næste uge. Jeg

kan se, at fru Pia Kjærsgaard beder om en kort bemærkning, så kan det være, at vi allerede her i dag kan få løftet sløret for, om de positive meldinger, Fremskridtspartiet er kommet med i sommerens løb om medicintilskudsordningen, er andet end ord, og at man også er villig til at sætte handling bag dem.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det er ikke den dagsaktuelle politik, men det er fru Pia Kjærsgaards bemærkninger om hendes savn af folkeafstemninger, som kalder mig på talerstolen.

Fru Pia Kjærsgaard henviste til grundlovens § 42, men hun skal ikke springe § 3 over. Der står klart, at den lovgivende magt er hos Folketinget, altså ikke hos folket, men hos Folketinget, som er valgt af folket. § 42 giver endda den mulighed, at hvis en tredjedel af Folketingets medlemmer inden en bestemt frist indgiver begæring om, at en vedtaget lov kommer til folkeafstemning, så får den lov og de virkninger, så grundloven er fyldestgørende, og den praktiseres også fyldestgørende.

Når fru Pia Kjærsgaard henviser til Schweiz, må jeg sige, at det netop er beviset på, at folkeafstemninger ikke fungerer. I langt de fleste af disse folkeafstemninger går der dels ikke nogen debat forud, dels deltager der mellem tyve og tredive procent i de fleste af disse folkeafstemninger. Hvis det skulle være mere betryggende, end at et af hele folket sammensat Folketing træffer afgørelserne, så vil det undre mig. Jeg skal da også henvise til, hvordan det gik med kvindelig valgret i Schweiz. Den kom netop på grund af deres mærkværdige parlamentariske system først frem i begyndelsen af halvfjerdserne, og jeg tror, der er en kanton, der endnu til denne dag i dag ikke har valgret for kvinder. Det er da klart bevis for – og det kender vi også fra de få folkeafstemninger, vi har haft her i landet – at det meget ofte er det mindst progressive, der gør sig gældende ved en sådan folkeafstemning, og det kan vel hverken som kvinde, som borger eller som folketingsmedlem være fru Pia Kjærsgaards lyst.

Jeg skal endelig gøre opmærksom på, at det ikke er nok at vedtage, at man vil have en folkeafstemning om det og det, men det vanskelige er at formulere spørgsmålet så entydigt – vi ved det fra meningsmålingerne om snart det ene og

[Arne Melchior]

snart det andet – så man kan få det rigtige svar frem. Derfor tror vi i CD, at folkeafstemninger ofte bliver båret af stemninger mere end af folket.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Ja, ja, ikke en debat, uden at hr. Torben Lund skal op og nævne medicintilskudsordningen.

Nu skal vi jo have debatten i næste uge, men hr. Torben Lund er naturligvis meget velkommen til i denne sal, hvor der er fjernsyn osv., at spørge, så vi tager den så en gang til for hr. Torben Lund.

Jeg synes, at hr. Torben Lund i den grad gentager sig selv, for jeg har forsøgt at forklare hr. Torben Lund Fremskridtspartiets baggrund for at gå med til medicintilskudsordningen. Det var ikke noget, vi var begejstret for, det var en del af et forlig, som Fremskridtspartiet indgik, hvor vi fik andre ting igennem, vi var tilfredse med, og det var ikke alene formuebeskatningen, men bl.a. også en påbegyndende omfattende privatisering.

Og sidst, men ikke mindst var det en meget god ordning, fordi vi derved holdt Socialdemokratiet totalt ude fra at sætte et af deres velkendte fodaftryk på finansloven.

Det var en meget væsentlig årsag. Uanset hvad der var sket, hvis Socialdemokratiet var kommet ind, var den ordning, Socialdemokratiet havde været med til, meget, meget dyrere for landets befolkning og også for landets pensionister, som hr. Torben Lund så frygtelig gerne vil tilgodese. Det vil vi alle sammen, men der er nu ikke nogen, der har mere patent på det end andre.

Så omtalte hr. Arne Melchior grundloven. Dét er vi totalt uenige, hr. Arne Melchior og jeg. Hvor jeg gerne vil lægge ansvaret ud til befolkningen, vil hr. Arne Melchior beholde det inde i dette hus. Det synes jeg er meget ufornuftigt. Jeg har større tillid til den danske befolkning, end hr. Arne Melchior har, og jeg tror, det ville være en saltvandsindsprøjtning for den danske befolkning, hvis den et par gange om året – eller for min skyld gerne flere gange – fik lov til at tage stilling til nogle væsentlige spørgsmål, f.eks. de emner, jeg lige har omtalt, Storebæltsprojektet, flygtningeloven. Der kunne være andre ting, som man kunne lægge ud til folkeafstemninger.

Men dér tror jeg altså, at vores tillid til befolkningen er meget forskellig, hvor jeg gerne vil lægge ansvaret ud til befolkningen, men hr. Arne Melchior åbenbart ikke ønsker det.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

I modsætning til fru Pia Kjærsgaard, kan jeg forstå, opfatter jeg debatten som en vigtig del af det politiske arbejde, og derfor kan det vel ikke være sådan, at man skal være afskåret fra at tage ordet, når der er nogle sager, som man mener bør drøftes.

Jeg er såmænd ikke spor ked af at gentage mig selv i spørgsmålet om medicintilskudsordninger. Det, jeg er mest ked af, er, at jeg er nødt til at blive ved med at gentage mig selv, og det skyldes, at det, vi hørte fra Fremskridtspartiet, lige netop var det, jeg havde frygtet, selv om fru Pia Kjærsgaard og andre fra Fremskridtspartiet sommeren igennem har givet udtryk for, hvor skeptiske de er over for den nye ordning med medicintilskud, og sagt, at det er noget, vi må have kigget på, når nu Folketinget træder sammen igen.

Det viser sig altså her oven i købet under åbningsdebatten, at det, vi hørte fra Fremskridtspartiet, og som man har forsøgt at bilde landets borgere ind i løbet af sommeren, er ord, som Fremskridtspartiet overhovedet ikke har vilje til at forsøge at sætte handling bag for at få tingene lavet om.

Den prioritering, jeg nævnte før, og som jeg oplever Fremskridtspartiet har, nemlig at man med den ene hånd giver formueskattelettelser og samtidig står for nedskæringer og yderligere byrder på pensionister og kronisk syge, er jo korrekt. Den er så korrekt, at fru Pia Kjærsgaard ikke engang her fra talerstolen forsøgte at benægte det.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

En af de ganske vist få ting, man har kunnet respektere Fremskridtspartiet for, var den holdning, de har haft til gamle og syge. Det har altid været gennemført og sikkert her i Folketinget, at drejede det sig om nedskæringer på hospitaler, inden for ældreomsorgen eller sådan nogle områder, har Fremskridtspartiet klart sagt nej. Men nu forstår jeg altså, at Frem-

[Ingerlise Koefoed]

skridtspartiet for at opnå at sælge nogle af statens institutioner, Postgirokontoret, Københavns Lufthavn og andre, som kunne give flere penge i kassen til de syge og de gamle, har solgt de syge og de gamle.

Det er fuldkommen urimeligt, at Fremskridtspartiet hermed har støttet, at f.eks. en ældre mavesårspatient med blødende mavesår skal betale 750 kr. om måneden for at få sin medicin, indtil hun har været igennem hele bureaukratiet – det bureaukrati, som sundhedsministeren har lavet.

Jeg kunne nævne mange andre eksempler, men alene dette eksempel viser, hvor hul Fremskridtspartiets argumentation for de gamle og de syge har været.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det er en bemærkning til hr. Torben Lund.

Man får det indtryk, at landets største problem set med socialdemokratiske øjne faktisk er problemet med medicintilskuddene.

Det er nu engang sådan – og det synes jeg skal siges – at det i dette år, 1989, maksimalt drejer sig om 300 kr., den enkelte borger får i ekstra udgifter til medicin. Derudover er det sådan, at pensionister med medicinkort – og det er 75 pct. af alle pensionister – overhovedet ikke rammes af denne nye form for medicintilskudsordning. Bistandsmodtagere rammes heller ikke.

Det, regeringen har gjort her, er faktisk at lave en ordning, hvor de svagest stillede i samfundet er fuldstændig fritaget for at blive ramt af denne ordning.

Hvad angår det, fru Ingerlise Koefoed nævnte angående mavesårspatienter, er det jo sådan, at hvis man har et rigtigt mavesår, et reelt mavesår, så får man fortsat tilskud til mavesårspæparater. Der er altså mange situationer her, hvor jeg synes Socialdemokratiet overdriver ganske gevaldigt. Det er utroligt, at I kan blive ved og blive ved.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg er enig med hr. Jørgen Winther i, at der er et par ting, som godt kunne trænge til at blive sat på plads i denne debat, og hvor Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti gang på

gang har benyttet sig af en billig, forkert argumentation, når det har drejet sig om medicintilskudsordningen.

Hr. Torben Lund ved udmærket godt, at jeg har sendt et brev til statsministeren og sagt, at hvis regeringspartierne, CD, Kristeligt Folkeparti og Fremskridtspartiet sammen kunne lave om på denne ordning, er Fremskridtspartiet villig, men hr. Torben Lund kan godt endnu en gang få at vide, at hvis der skal laves om på den ordning, så bliver det sammen med de partier, som har indgået forliget, det bliver ikke sammen med Socialdemokratiet og SF, som vi ikke har indgået forlig med.

Man har mange, mange gange forsøgt at beskyldte Fremskridtspartiet for at begå forligsbrud, men vi har aldrig nogen sinde gjort det, og vi agter altså heller ikke at gøre det, og det ville være klart forligsbrud, hvis vi gik over sammen med S og SF for at bryde et forlig. Det er ikke andet end et paradeforslag, det, der kommer fra hr. Torben Lund og co. i næste uge, og det ved hr. Torben Lund udmærket godt; det er et spil for galleriet og intet andet.

Marianne Jelve (RV):

Vi er vidner til og deltagere i en dramatisk proces i Østeuropa, hvor der kæmpes for menneskerettigheder, nye udviklingsmuligheder, nye relationer mellem nationerne.

Det er en vanskelig proces, og hvis Danmark skal medvirke konstruktivt – og det ønsker Det Radikale Venstre – så fordrer det, at der er bredde bag den danske udenrigs- og sikkerhedspolitik, og at vi kan vise et mådehold under hensyn til de nationale spændinger, der er, og at der er vilje til at afstå fra partipolitiske markeringer.

Samtidig med den proces kan vi med glæde følge fremgangen i forhandlingerne om nedrustning. Det er derfor et stort fremskridt, at der i Folketinget er tilrettelagt en arbejdsform med det særlige sikkerhedspolitiske udvalg, som gør det muligt for Danmark i bred enighed aktivt at engagere sig i udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Men det er samtidig en forpligtelse, at denne procedure bruges til at tage initiativer, der fremmer den udvikling i verden, som vi ønsker at støtte.

Statsministeren beskrev i tirsdags en række af de mærkbare positive resultater, der er nået i de sidste syv år. Bl.a. er renten bragt ned, der er

[Marianne Jelved]

lav inflation, den faste kronekurs er fastholdt, realvæksten i de offentlige udgifter er stort set bragt til ophør, der er en bedre balance mellem den offentlige og den private sektor, og der er blevet ligevægt på de offentlige finanser.

Dette er sket, samtidig med at det har været muligt at gennemføre reformer, løse store miljøopgaver, skabe basis for omstillinger og sætte store udviklingsprogrammer i gang – alt sammen under vanskelige parlamentariske betingelser.

Det er resultater, som vi i Det Radikale Venstre gerne vil kvittere for over for statsministeren og selvfølgelig de partier, der har medvirket. Det er resultater, som ofte glemmes i vurderingen af den dagsaktuelle politiske situation. Det er resultater, som Det Radikale Venstre har medvirket til. Det har undertiden givet politiske knubs, men disse resultater skal ikke med Det Radikale Venstres medvirken sættes over styr. De er nået under vanskelige vilkår, det har kostet hårdt arbejde, og der er brug for mere arbejde.

Alle har været klar over, at de tunge hovedproblemer: arbejdsløsheden, underskuddet på betalingsbalancen, ikke kunne løses fra den ene dag til den anden, og at der ikke var nogen nemme og populære løsninger. Opskriften er de lange, seje træk, vedholdenheden og bredde bag beslutningerne. Og ingredienserne er: forbedring af konkurrenceevnen, forøgelsen af en stabil og langsigtet opsparring, stram udgiftspolitik, målrettet effektiv efter- og voksenuddannelse, satsning på uddannelsesområdet som helhed og en dagpengereform, der øger det fælles ansvar for beskæftigelsen, og desuden nedsettelse af erhvervs- og indkomstbeskatningen bl.a. for at øge dynamikken i samfundet.

Vi har to store problemer i dansk økonomi: underskuddet på betalingsbalancen gennem årtier og den alt for høje arbejdsløshed. Det sidste er et uacceptabelt menneskeligt problem, men vi vil også om få år opleve, at arbejdsløsheden har invalideret en del af den erhvervsaktive befolkning, som der vil være hårdt brug for, når de små årgange kommer på arbejdsmarkedet. Derfor skal vi have gang i beskæftigelsen og vækst i dansk økonomi. Dette kan gøres, men der er tale om en langsigtet og sammenhængende politik, og først når der er balance i forhold til udlandet, kan det private forbrug sættes i vejret.

Dette ved befolkningen udmærket, og jeg tror også, den er klar til at medvirke. Nu er det de politiske beslutninger, der mangler – det er resultaterne af forhandlingerne mellem skatereformpartierne, befolkningen venter på – og statsministeren har inviteret.

Der er en ganske bred erkendelse i befolkningen af, at der er mange områder, der bør ændres. Der er systemer, der skal have et nyt udgangspunkt. Vi skal væk fra systemer, der passiviserer, vi skal hen til systemer, der aktiviserer. Vi skal indrette vores samfund, så vi alle steder tager udgangspunkt i det, den enkelte kan. Og vi skal skabe rammer, der giver den enkelte muligheder for at handle, for at forbedre sin egen situation og for at være med til at løse de opgaver, fællesskabet ønsker løst. Vi skal bygge på de ressourcer, vi har hver især. Lagt sammen og brugt i fællesskab indeholder det danske folk store ressourcer, der skal bruges i den rigtige retning.

Som eksempler vil jeg gerne nævne miljøområdet og socialområdet. Det er to områder, der normalt betragtes som værende væsensforskellige. Men politikken på disse to områder viser nogle fælles grundlæggende ideer – ideer, som Det Radikale Venstre vil kæmpe for på alle områder, kulturpolitisk, uddannelsespolitisk – ja, på alle.

Miljøpolitikens grundideer er, at miljøhensyn skal indbygges i alle beslutninger. Det er faktisk en kolossal opgave, og den fordrer en høj grad af viden og bevidsthed om sammenhænge. Det fordrer en bevidsthed hos den enkelte om et medansvar, lokalt og globalt, og en viden om handlemuligheder. Det stiller krav om i lovgivningen at indbygge incitamenter, der fører til adfærdændringer, så vi kan nå det fælles mål, nemlig økologisk balance og en bæredygtig udvikling.

Endelig er det nødvendigt med knivskarp prioritering, fordi vi vil have mest muligt ud af ressourcerne og vi vil i den rigtige retning.

Når vi taler om miljø, er der normalt bred politisk opbakning bag disse grundideer og de ændringer og omstillinger, der er konsekvensen.

Det er straks vanskeligere, når vi taler om ændringer i socialpolitikken.

Vi bruger mange ressourcer på dette område. Spørgsmålet er, om vi altid bruger ressourcerne godt nok, især når vi skal se på de menneskelige konsekvenser.

[Marianne Jelved]

Det er et godt samfund, hvor få har brug for det sociale system, hvor systemet er indrettet, så det virkelig er hjælp til selvhjælp. Det vil sige, at det vel må være et mål at have et socialvæsen, som er til rådighed straks, når der er brug for det, og som mennesker kommer forholdsvis hurtigt ud af igen.

Den bedste socialpolitik er at afskaffe arbejdsløsheden. Det er hovedmålet. Det skal gøres, samtidig med at vi får grundlæggende orden på økonomien; ellers holder det ikke.

Dernæst må det være et mål, at der er fleksible og forskellige muligheder for indsats, når der er brug for det. Men samtidig må socialpolitikken tage udgangspunkt i det, den enkelte kan, og bygge på det. Den nye ældrepolitik er et godt, konkret eksempel. Derved stilles der krav til den enkelte, og det er i realiteten udtryk for respekt for den enkeltes personlige værdighed.

Konkrete eksempler er det forslag om aktivering af unge kontanthjælpsmodtagere, som ikke blev vedtaget i juni. Det er ikke lagt på hylde, der forhandles om det. Ideen er, at unge under 20 år, der søger kontanthjælp på grund af ledighed, skal have rådgivning og vejledning og hurtigst muligt i arbejde eller i uddannelse. Der skal stilles krav til dem. Den passiverende politik afløses af den aktiviserende.

Det samme gælder på sygedagpengeområdet, hvor der dels skal ske en forenkling, dels en forstærket og hurtigere indsats for revalidering og beskæftigelse.

Men det er ganske betegnende for debatten, at de forskellige socialpolitiske forslag ofte bliver mødt med tilråbet: Forringelser!

Det Radikale Venstre opfatter det anderledes. Der er i realiteten tale om ændringer, der skal give den enkelte bedre muligheder for at klare sig selv, og det må dog være et værdigt mål.

Men socialpolitik er også forebyggelse. Derfor er det vigtigt at se på tværs af sektorer. I hverdagen hænger tingene unægtelig mere sammen, end de gør i systemerne. Derfor er nedsættelsen af et tværministerielt børneudvalg et vigtigt initiativ. Udvalget skal koordinere regeringens initiativ på børneområdet og formidle indsamlede erfaringer. Og det har en række konkrete arbejdsopgaver, bl.a. initiativer til bedre harmoni mellem familieliv og arbejdsliv – familien har brug for tid til at være sammen i – et informationsprojekt om børns kultur,

en tværgående erfaringsopsamling, der kan bruges til at formidle ideer ud lokalt. Børnene selv skal inddrages i projektet. Der skal samles viden om småbørnsfamiliernes behov, og der skal sættes ind på forskning om børn og unge og familiernes situation og behov. Disse initiativer skal rette opmærksomheden mod børnenes og familiernes hverdag, så vi kan få en ordentlig sammenhæng i de beslutninger, der skal træffes. Målet er at få indrettet vores samfund, så familierne og børnene har valgmuligheder og får bedre muligheder for sammenhæng i hverdagen.

Jeg har nævnt nogle af de gode resultater, der er nået, jeg har beskrevet de centrale opgaver, som Det Radikale Venstre gennem regerings-samarbejdet ønsker løst, de opgaver, der føres forhandlinger om i disse måneder, og jeg har gennem nogle konkrete eksempler beskrevet de ideer, vi i Det Radikale Venstre ønsker skal være bærende i omstillingen af det danske samfund.

Nu står Folketinget ved begyndelsen af en ny folketingssamling med store opgaver foran sig, og vi har alle i dette Folketing et ansvar for, at der skabes resultater, at opgaverne løses.

I forsommeren lagde regeringen sin plan for de nødvendige strukturændringer frem. Socialdemokratiet lagde også en plan frem. Ingen af disse planer kan samle 90 mandater. Men planerne viser, at interessen samler sig om de samme temaer. Regeringen har indledt forhandlinger med Socialdemokratiet, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti, og statsministeren har med åbningstalen vist en klar imødekommenhed over for forhandlingsparterne.

Det, Danmark nu har brug for, er en opposition, der ikke kryber uden om besværlige beslutninger eller bruger kræfterne på mytedannelser.

Apropos myter: Dem samler jeg på for sjov, når der er tid. En af myterne skabes gennem et stadigt omkvæd, der hedder: Intern uenighed i regeringen. (*Munterhed*). Den sidste, jeg noterede mig, lyder omtrent således: »De runde vendinger i statsministerens tale afspejler intern uenighed i regeringen«.

Dér kan man bare se! Nu var regeringen faktisk enig om, at der skulle bruges runde vendinger for at vise åbenhed over for forhandlingsparterne.

[Marianne Jelved]

Jeg skal gerne komme med en intern afsløring her fra Folketingets talerstol: Der er stort set den samme slags uenighed i regeringen, som der er internt i Folketingets største parti. Sådan er dét!

Danmark får brug for en saglig opposition. Efter Det Radikale Venstres opfattelse – og det er nu engang den, der tæller hos os, når regnebrættet skal gøres op – viser politisk duelighed sig gennem viljen til at nå resultater kombineret med saglig forhandling. Indflydelse kræver mod; bl.a. viser det sig ved, at man også kan træffe upopulære beslutninger. Regeringen vil nå nogle resultater. Nu venter både regeringen og befolkningen på oppositionen. Mulighederne er der, og de skal bruges. Alt andet er uansvarligt, og hver især må bøje sig. Der hviler et centnertungt ansvar på Folketingets partier. Lad os vise, at vi kan bære det.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Til fru Marianne Jelved. Jeg tror, at også fru Marianne Jelved kommer dårligt af sted med at bortforklare den opvisning i intern uenighed, der har været i regeringen. Det har nærmest for befolkningen virket som én stor farce og én stor revy.

Fru Marianne Jelved nævner i sit indlæg, at uddannelsespolitik er et vigtigt instrument. For Socialdemokratiet er det absolut et af de vigtigste instrumenter til at skabe forandringer med, og derfor har vi også i de forhandlinger, der pågår nu, strakt hånden ud til et møde på dette område.

Men hvad er vi vidne til? Regeringens bud i lovkataloget er mildt sagt ikke nogen venlig invitation. Man opererer i finansloven med besparelser på uddannelsessektoren i størrelsesordenen mellem to og tre milliarder kroner, der skal hives ud af denne sektor i løbet af et par år via smarte taxameterordninger, centralisme, bureaukrati, via beskæringer i SU-ordningen og via flere slags brugerbetaling.

Jeg synes, det ville være rart, hvis fru Marianne Jelved kunne løfte sløret lidt for, hvad det er for yderligere brugerbetaling, som også Det Radikale Venstre nu igen skal lægge navn til.

Jeg synes, vi har været vidne til mere og mere fantasifulde og nedrige adgangs begrænsningsmetoder, nye stopklodser, som er blevet konstrueret, og jeg tror, mange af de unge klart ser

sig selv som ofre for 7 års mislykket borgerlig uddannelsespolitik.

Socialdemokratiet vil gerne have flere i uddannelse. Vi vil også gerne have uddannelsesgodet mere retfærdigt fordelt, også til den voksne del af befolkningen.

Regeringen siger, at regningen skal betales. Det er vi enige i, men regeringen vil – i stedet for blot at diskutere, at regningen skal betales – i virkeligheden bruge uddannelsessektoren som et led i sit angreb på den offentlige sektor og som et led i sin almindelige økonomiske politik, og derfor vil jeg spørge: På hvilken måde kan fru Marianne Jelved godtgøre, at dette er en udstrakt hånd til forhandling? Vi ser det altså som en provokation og en konfrontation.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Noget af det mest imponerende ved statsministerens tale er, at ordet miljø så at sige ikke optræder. Jeg tror ikke, man vil kunne finde nogen anden vesteuropæisk regering, som i disse år kunne drømme om at holde en tale om rigets almindelige stilling og om, hvad man vil gøre ved det, uden at komme ind på miljøet. Men det lykkedes statsministeren i en sådan grad, at jeg tror, selv Margaret Thatcher ville være blevet forarget.

Så sad vi spændt og ventede på, hvad fru Marianne Jelved ville sige, for i det radikale indlæg måtte der så komme noget om miljø. Fru Marianne Jelved sagde – det var i hendes sammenfatning – at hun havde skitseret de radikale ideer, og så fik vi nogle helt rigtige og fornuftige ord om, at man skal integrere miljøet i de andre politikker, at man skal sætte sig ind i sagerne både globalt og nationalt, og at man først og fremmest skal sørge for at være bæredygtig. Bæredygtig – ja, det skal vi jo være alle sammen hele tiden, og det har fru Marianne Jelved helt ret i, det kan vi alle sammen enes om – det har vi faktisk kunnet i mange, mange år.

Nu ville det være mægtig spændende at høre, hvordan vi så får dette her vekslet til konkret politik. Det kunne have været det, man fik ud af at have De Radikale i regering – ikke bare det første år, hvor alle de flotte ord skal laves, og hvor man skal have sendt en masse programmerklæringer af sted, men også til næste år, hvor vi skal se, om der faktisk kommer noget ud af det.

[Margrete Auken]

Jeg må sige, jeg synes, det var en skuffelse, at vi ikke dér fik nogen af budene på det. Det kan være, det var, da hun var på vittighedsniveauet, at hun sagde, vi ikke skal sige noget om miljø, at det skal være den særlig velbevarede hemmelighed fra De Radikales side. Men det ville egentlig være dejligt, hvis fru Marianne Jelved sagde, at der lige om lidt kommer en masse ting, hvor vi får vekslet alt det, vi har været enige om i mange år, til en bæredygtig politik, og ikke bare nogle ord, som altså efterhånden er blevet så tyndslidte, at de ikke kan holde til selv en let radikal.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg synes, det var dejligt at høre fru Marianne Jelved omtale, at den radikale politik over for unge arbejdsløse og unge på bistandspolitik er, at de skal uddannes, det er, at de skal tilbydes arbejde eller de skal tilbydes uddannelse. Skal jeg forstå det sådan, fru Marianne Jelved, at Det Radikale Venstre vil støtte et forslag om, at kommunerne i stedet for at give de unge en form for anvist socialt bistandshjælpsarbejde skal forpligtes til at give de unge et arbejdstilbud eller et uddannelses tilbud frem for at sende dem ud i passiviserende arbejde på bistandshjælp? For så er vi faktisk i flertal til at opfylde det, som fru Marianne Jelved stod her og sagde.

Vi er også helt enige i, at der skal skabes muligheder for, at alle kan klare sig selv, og at bistandshjælpen og hele socialsystemet skal være sigtet på det. Men hvad er det, vi i realiteten ser? Vi ser, at der er nogle nedskæringer for kommunerne på det sociale område, sådan at de ikke kan komme i gang med at skabe aktiviteter for dem, som er havnet i bistandskløften. Skal vi forstå det sådan, at Det Radikale Venstre vil være parat til at støtte, at der kommer ressourcer i revalideringsarbejdet og i resocialiseringsarbejdet inden for det område, således at de, der er fanget på bistandshjælp, kan komme i gang igen?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Fru Marianne Jelved har ved flere lejligheder og også ved denne lejlighed appelleret til Socialdemokratiets ansvarlighed som noget,

der skulle løse landets problemer. Det er en appel, som vi er helt klar til at leve op til, og som vi har levet op til i den oppositionspolitik, vi har ført, og i den plan, vi har lagt frem til at løse Danmarks problemer. Jeg tror ikke, at fru Marianne Jelved, hvis hun ville være nøgtern og give sig ud i historiske studier, i de sidste mange, mange år har mødt en opposition i dette hus, som har vist samme vilje til at fortælle befolkningen sandheden om, hvad det er nødvendigt at gøre ved de økonomiske problemer, men som samtidig har fastholdt et krav om, at byrdefordelingen skal være retfærdig.

Jeg tror, fru Marianne Jelveds problem er, at hun, til trods for at hun har et meget begrænset politisk erfaringsgrundlag og lever i en meget lukket verden, har fået hvervet som den, der til enhver tid og på trods af alt skal gå op og forklare den undrende offentlighed fra denne talerstol, at KVR-konstellationen nu engang er det rigtige udgangspunkt.

Det synes jeg er synd både for fru Marianne Jelved og for Det Radikale Venstre. For det er klart, at det er Det Radikale Venstres problem i forhold til alt, hvad man tidligere selv har ment og sagt, og alt, hvad man tidligere har været kritisk over for Socialdemokratiet med hensyn til, nemlig at vi skulle være uenige, at der skulle være noget i vejen med ledelsen, at vi ikke ville den tilstrækkelig stærke indkomstpoltik – alle de ting, vi har hørt i årenes løb – at man ikke har noget som helst holdepunkt for at kritisere Socialdemokratiet for det nu. Man har simpelt hen den store vanskelighed i Det Radikale Venstre, at man har svært ved at forklare sig selv, hvorfor man befinder sig på den side af plankeværket, som man nu tilfældigvis gør.

Der har været momenter i Socialdemokratiet efter mange års ansvar på regeringsbænkene, efter mange år med negativ og gold opposition, hvor vi var lige så splittede og rådvilde og modløse som den nuværende regering, men det er meget, meget længe siden.

Det, der er interessant, er, at modløsheden splittes, når rådvildheden allerede er indtrådt efter halvandet år med De Radikale i regeringen.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Til fru Helle Degn vil jeg sige, at Det Radikale Venstre selvfølgelig ønsker at medvirke til at

[Marianne Jelved]

styre udgifterne også på uddannelsesområdet. Og det, vi f.eks. gerne vil undgå, er, at der sker en standardglidning i serviceniveauerne, hvor jeg som eksempel kan nævne et område som folkeskoleområdet, der ikke er udsprunget af politiske beslutninger, men skyldes nogle mekanismer i systemerne, der gør det vanskeligt at styre.

Hvad angår brugerbetaling, har vi sagt ja til brugerbetaling på nogle områder, som er velkendte for fru Helle Degn; åben uddannelse er et eksempel. Jeg kan vel ikke afvise, at der kan komme andre forslag, men jeg kender dem ikke i dag.

Adgangsbegrænsningen ved fru Helle Degn udmærket at vi arbejder for at ændre, og jeg skal lade være med at minde om, hvem der engang fandt på den – det er ligegyldigt. Vi er indstillet på, at det skal ændres, og det bliver det også.

Hvad angår flere uddannelsespladser i fremtiden, er det helt klart, at Det Radikale Venstre sammen med to andre regeringspartier, sammen med Socialdemokratiet og sikkert flere andre partier siger, at der skal være flere uddannelsespladser; det er det, der forhandles om lige i øjeblikket. Men de skal også finansieres, og finansieringen er ikke på finansloven lige i øjeblikket. Der skal findes en løsning på det.

Til fru Margrete Auken skal jeg sige, at jeg vil nøjes med at henvise til sidste folketingssamling, hvor stort set al miljølovgivning blev vedtaget også med SF's stemmer, og jeg kan henvise til de fire miljøgrundlove, som er til høring i øjeblikket, og som fru Margrete Auken udmærket kender. Der er ingen grund til i en åbningsdebat at opholde sig ved miljøarbejdet med mere end nogle grundlæggende ideer, og dem har jeg gjort rede for her.

Til hr. Carsten Andersen vil jeg sige, at hr. Carsten Andersen kender udmærket det lovforslag, som socialministeren fremsatte før sommerferien. Det står Det Radikale Venstre selvfølgelig fuldstændig bag. Vi synes, det var et godt forslag. Det kan ikke gennemføres, det så vi. Nu forhandles der om noget andet, som der skal findes et bredt flertal omkring, og det tror vi også kan lade sig gøre. Det handler i princippet om, at man stiller nogle krav og giver nogle muligheder til de unge i den situation.

Til hr. Lykketoft vil jeg sige, at det kan godt være, jeg skal holde op med at appellere til So-

cialdemokratiets ansvarlighed. Så siger vi, det er slut med det. Og alt det dér, der ligger bagude, det lader vi være. Og uanset hvad hr. Lykketoft mener om min person osv., for det er jo bedøvende ligegyldigt i den alvorlige situation, vi står i i øjeblikket, så skal vi altså have nogle resultater. Og det er egentlig det, jeg beder om og siger, at nu må vi altså gøre os umage og finde ud af det. Vi må bøje os mod hinanden, det gælder Socialdemokratiet, det gælder Det Radikale Venstre og alle mulige andre partier, der vil være med. Så stopper jeg med det, for selvfølgelig er Socialdemokratiet et ansvarligt parti, og det vil vi se, når vi kommer én måned længere frem. Så skal vi bare se resultater!

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det var ikke noget særlig bæredygtigt svar angående miljøet. At sige, at SF var med i lovene sidste gang, er en oplysning, som burde være Folketinget bekendt, og vi synes, at mange af lovene var udmærkede. Men hverken vi eller – så vidt jeg erindrer – De Radikale sagde dengang, at vi nu sådan stort set mente, at det var på plads, nu manglede vi kun – for så at komme til de her fire grundlove – at få fjernet al folkelig deltagelse i miljøarbejde, hvis jeg kort skal sammenfatte det, der ligger på bedding.

Hvis det er alt, hvad De Radikale har at byde på, hvad angår miljøet det næste år og så en forventning om, at trafikministeren laver noget om miljø, så er det en af de mest imponerende nedture, der overhovedet er sket herinde, så vil jeg ikke engang bruge ordet bæredygtig om nogle af De Radikale, jeg mener hverken ministeren eller for den sags skyld heller ikke energiministeren, som ellers har forsøgt at holde sig en lille smule oven vande. Men I har måske ikke andet at sige – og jeg kunne forstå, at der ikke var andet at sige i åbningsdebatten om rigets almindelige tilstand, og hvad regeringen vil gøre ved det – end at SF havde stemt på lovene sidste år, og nu er man altså i gang med de her fire grundlove, hvor vi skulle pille al medborgerdeltagelse ud.

Jeg ved godt, det er en karrikeret sammenfatning, men det er jo en af grundene til, at de ikke er kommet længere, og at der har været så meget ballade over dem. Det er lykkedes miljøministeren at lægge sig ud med stort set samtlige grønne organisationer i dette land, og det er ret

[Margrete Auken]

imponerende for selv en energisk miljøminister.

Hvis det er alt, hvad Det Radikale Venstre har at præstere på miljøområdet det kommende år, så ved jeg såmænd da ikke engang, hvilke forventninger vi skal stille til andre flertal, medmindre vi virkelig får lavet et helt nyt, stort, stærkt et, der kan noget andet, for så er De Radikale da helt færdige med at have nogen form for berettigelse.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det trøster mig lidt, at fru Margrete Auken selv betegner sin fremstilling som karrikeret. Så det skal jeg lade stå, som det er, det er jeg fuldstændig enig med fru Margrete Auken i.

Jeg skal bare sige kort, at de fire miljøgrundlove også drejer sig om en bæredygtig udvikling. Det står, jeg ved ikke hvor mange gange, og at al folkelig deltagelse skulle være taget ud af det, det synes jeg er mærkværdigt, eftersom der faktisk er tankegange i de fire miljøgrundlove, der handler om at styrke det folkevalgte element i kommunalbestyrelser og amtsråd.

Da jeg ved, hvilket spørgsmål fru Margrete Auken nu vil stille mig fra talerstolen, vil jeg foregribe det og oplyse, at fredningsnavnene ikke har folkevalgte elementer, når det endelig kommer til stykket. Derfor vil jeg afstå fra at gå op og svare på flere spørgsmål omkring miljø; det kan vi diskutere, når lovforslagene kommer til behandling.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg skal helt afstå fra at karrikere. Jeg tror ikke, det er muligt.

Det, som Det Radikale Venstre nu siger om den folkelige deltagelse, er ikke til at kende fra det, som f.eks. Venstre altid har sagt, nemlig at folkelig deltagelse var identisk med kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes indflydelse, og at alle andre derefter kunne holde sig udenfor. I alle de år, jeg har været i Folketinget, har jeg sammen med Det Radikale Venstre arbejdet for at få eksploderet denne forsnævrede forestilling om, hvad folkelig deltagelse var. Jeg har altid kunnet regne med Det Radikale Venstre i opgøret med Venstres decentraliserede centralisme i denne sag. Det er mange år siden,

Venstre har brudt sig om folkelig deltagelse. Man havde det bestemt bedst, når det lå hos kommunalbestyrelserne og amtsbestyrelserne, og når man havde magten uden for meget vrøvl.

Det var præcis det, vi alle sammen frygtede var ved at ske med miljølovene, og jeg kan forstå, at til trods for den kritik, der har været fra de folkelige organisationer, de store grønne organisationer, er Det Radikale Venstre og regeringen ikke til sinds at ændre dette punkt, og vi siger så, at vi kan lige så godt lade Venstre føre den miljøpolitik; vi behøver ikke Det Radikale Venstre til det heller.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fru Marianne Jelved – en sidste kort bemærkning, hvorefter vi går over til ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Miljølovene er sendt ud til høring, og det er, fordi vi gerne vil høre nogle reaktioner og have nogle gode forslag.

Så skal der i øvrigt foregå et temmelig stort, omfangsrigt politisk arbejde, som jeg meget håber at fru Margrete Auken vil deltage i, så vi kan nå frem til nogle gode resultater.

Erhard Jakobsen (CD):

Lige før jeg skulle på talerstolen, kom der et af vore udmærkede medlemmer og hviskede mig i øret, at der var nu altså nogle medlemmer herinde, der kunne bidrage meget til et bedre miljø. Jeg ved ikke, hvad han mente med det, men jeg vil da gerne gentage, hvad der blev sagt.

Må jeg sige, at når man har været med i flere år herinde, så har man rare ting at tænke tilbage på, og man har mindre rare ting at tænke tilbage på. De mindre rare glemmer man. Blandt de rare, jeg har at tænke tilbage på, er en Marienborgsammenkomst i december 1987, hvor firkløverpartierne, regeringen og Socialdemokratiet brugte ret mange timer på at få tilvejebragt enighed om nogle meget, meget vigtige punkter. Jeg husker tydeligt, at min fornemmelse dengang var, at det var et historisk møde. Det var et møde, hvor vi lagde et fundament, der – hvis man ellers ville bygge videre på det – nok bidrog mere til at forbedre Danmarks situation end meget, meget andet.

[Erhard Jakobsen]

Jeg må sige, at efter at have set flere planer bliver min opfattelse af det møde yderligere forstærket. Det er altså ikke nogle planer, der skal redde Danmarks situation. Det er netop den fundamentale enighed, som viste sig på det møde, om, at det drejer sig om 2-3 ting, der er helt afgørende. Men det har meget lidt at gøre med, hvilke planer nogle partier lægger i Folketinget.

Det første, der var enighed om, var: Det er uundgåeligt, at man i de kommende år viser stor løntilbageholdenhed. All right, det var ikke Socialdemokratiet, der skulle svare på det, men man gjorde det på fagbevægelsens vegne. Fagbevægelsen var parat til at deltage i nogle trepartsforhandlinger.

Det andet – og da svarede Socialdemokratiet på egne vegne – var: Statens underskud må ikke gerne komme højere op end et par milliarder kr. Vi er nødt til at indrette vores sociale krav og meget andet efter dette, at vi ikke kan bære et stort underskud på statens budget, modsat hvad man har haft i de foregående år. Også det var meget, meget fundamentalt, og det er noget, man skal bygge videre på.

Når nu hr. Svend Auken i dag taler om Marienborgforliget – og når der i statsministerens tale var utrolig meget, der mindede om Marienborgforliget – har vi andre, der sidder her i salen, grund til at have en vis forhåbning om, at så er man parat til at fortsætte i den ånd, som dengang blev lagt for dagen.

Men så må man holde op med at tale om planer, og man må holde op med at tale om, at hvis blot man gennemfører den rigtige politik – og det betyder jo mit partis politik, naturligvis – hvis blot man gennemfører det, så kan alt klares. Jamen det passer ikke. Det er jo slet ikke det, det drejer sig om. Altså, større beskæftigelse i Danmark får vi da ikke ved en vedtagelse i Folketinget; selv om der så var enstemmighed, så kommer der ikke én mand mere i beskæftigelse i Danmark. Større eksport får vi da ikke ved en eller anden vedtagelse i Folketinget. Det tror man da ikke på. Større løntilbageholdenhed får man bestemt heller ikke bare ved, at vi herinde vedtager en hel masse. Det er noget, der foregår uden for dette hus. Men selvfølgelig kan vi bidrage til det. Vi kan både skade og gavne mulighederne. Og det er vel det, partierne skal sætte sig sammen ned og kigge på.

Jeg mener, at man med regeringens oplæg klart har vist, at det ikke kan nytte noget, at man bare gør det hele til det dér behagelige spørgsmål, om vi alle sammen kunne få en skattelettelse, om ikke nu, så i hvert fald i løbet af nogle år. Jeg er glad for, at det nu indtager en så tilbagetrukket plads i diskussionen.

Der er sagt så meget skidt om Danmark. Det meste af det er forkert. Vi er slet ikke sådan et sted, hvor det går helt forfærdeligt til. Det passer overhovedet ikke. Vi andre, der færdes i europæiske kredse, ved udmærket godt, at man rundt omkring har problemer, der er mindst lige så store som vore, og at der bestemt ikke ude omkring findes noget genialt, hvorved man løser de problemer, som vi ikke har kunnet løse. Vi har ingen grund til at føle mindreværds-komplekser, og derfor er al den tale om det dårlige i Danmark overdrevet.

Hvad angår talen om regeringen, er den altså også meget, meget overdrevet. Der er ingen, der kan bestride, at regeringen har opnået resultater. Vel har den da så. Er der noget andet land i Vesteuropa eller i den vestlige verden, der har været i stand til at forvandle et truende underskud på 80 mia. kr. til omtrent balance? Det har de andre ikke kunnet gøre. Det har man altså kunnet gøre i Danmark. Det holdt hårdt, det var ubehageligt – det ved vi som regeringsdeltagere – men man gjorde det rent faktisk herhjemme og dertil en række andre ting, som statsministeren nævnte. Lad os dog erkende, at på det punkt har vi altså nået resultater herhjemme. Dér har vi gjort noget.

Det, man kan sige lidt onskabsfuldt over for regeringen, er, at det, regeringen ikke har kunnet leve op til, er de forventninger, som man selv skabte hos folk ved f.eks. allerede ved regeringens tiltrædelse at nævne, at i løbet af et par år ville man lave overskud på valutaregnskabet. Det var forkert, det skulle man aldrig have sagt. Men det gør jo ikke regeringens indsats mindre, at man har fået forventningerne skruet for højt op.

Nu skal vi så i gang, og jeg vil sige, at når man alligevel snakker om skatter, synes jeg, der er god grund til det, men jeg er glad for, at man ikke længere gør det til hovedproblemet. Det oplyste skatteministeren allerede i foråret, da han i en redegående fortalte, at man skal være meget, meget forsigtig med at sammenligne skattebetalingen i de forskellige lande. Det er

[Erhard Jakobsen]

senere blevet uddybet af en lang række andre sagkyndige. Altså allerede i skatteministerens redegørelse påviste man, at en metalarbejder i Holland og i Sverige betaler mere i skat end en dansk metalarbejder, når alt tages i betragtning. Det står i skatteministerens redegørelse fra foråret 1989. I Vesttyskland betaler man næsten det samme.

På samme måde er det senere blevet uddybet. Jeg tror, det var Privatbankens økonomer, senere Provsbankens økonomer, der uddybede det og sagde: Al den skattesnak med sammenligninger passer jo ikke. Det er, fordi man ikke ved nok om forholdene i de andre lande. For nylig var der en dansk leder af et stort internationalt foretagende, der sagde til mig: »Jamen jeg kan rolig sige Dem, hr. Jakobsen, vi har virksomheder i 19 lande, vi betaler faktisk det samme i lønomkostninger i disse 19 lande – bortset måske lige fra Irland og Portugal. Vi betaler det ikke i løn, men betaler det på anden måde.« Han fortalte mig, at i Italien betaler en arbejdsgiver 120 pct. af lønnen i omkostninger i øvrigt. Det er det, vi herhjemme betaler i skat. Altså bare én sammenligning. Jeg er glad for, at dette nu træder i baggrunden.

Jeg vil samtidig advare imod, at man forpasser lejligheden til at tage en virkelig diskussion om, hvor vi egentlig har de urimelige skattebyrder. Og vi deltager med glæde i en forhandling om, hvordan man kan gøre skatten af den sidst tjente krone mindre. Det er en fornuftig snak, og det vender vi meget gerne tilbage til.

Men jeg bliver også nødt til at fremhæve, at der er et problem, som alle partier synes at ville afvise. Man gjorde det i hvert fald, da Centrum-Demokraterne sidst fremsatte forslag til løsning af problemet. Og det kan altså ikke nytte noget, for det presser mere og mere på. I de tusinder eller efterhånden titusinder af tvangsauktioner, der nu raser rundt omkring i landet, kan man ikke se bort fra, at spørgsmålet om lejeværdi af egen bolig kommer til at spille en vældig rolle. I Københavns omegn og andre steder er det 12.000, 15.000, 20.000 kr., det drejer sig om om året. I den kan se bort fra, at muligheden for at blive siddende i et parcelhus ville være helt anderledes, hvis man fik en klækkelig nedsættelse her.

Centrum-Demokraterne har flere gange fremsat forslag om, at man f.eks. nedskrev beskatningen af lejeværdi af egen bolig i takt med,

at folk betalte deres gæld. Det ville samtidig være en vældig opfordring til at få gælden ned så hurtigt som muligt, så man kunne komme til at sidde noget billigere i sit hus.

Vi har også stillet forslag om, at i stedet for, at man i dag kun kræver halv skat af dem, der er over 67 år, så skulle man helt stryge betalingen af lejeværdi af egen bolig for folk, der er over 67 år. Også det ville gøre, at kommunerne ville spare masser af penge, som ellers skal bruges til at skaffe boliger til folk, der er nødt til at forlade deres hus, fordi de ikke længere har råd til at sidde i det.

Vi har klart tilkendegivet i forhandlinger med regeringen, at vi er kun til at tale med i forbindelse med en ny skattereform, såfremt disse problemer bliver taget op og man finder en løsning, som også vi kan sætte navn under.

Så finder vi i øvrigt også, at tiden er inde til at sige, at når man nu pålægger grundejerne og boligfolk i det hele taget nye store afgifter som f.eks. vandafgiften – den vil vi gerne stemme for, den er miljømæssig rigtig – så skal grundejerne ikke betale to gange. Det er jo det, de gør. For når man overhovedet pålægger grundejerne en skat, så kan det kun være for at sige til grundejeren: Du påfører samfundet nogle udgifter, og dem må du være med til at betale. Jamen så skal han ikke betale dem to gange, hans miljøudgifter osv. er jo betalt én gang. Derfor har vi antydnet over for regeringen, at man kunne gøre det, at de 5 kr. pr. m³, man her vil tage, og som giver 2,2 mia. kr. – de penge kunne man bruge til f.eks. at reducere amtsgrundskylden; jeg vil tro, den kunne nedsættes til det halve – for det beløb, det drejer sig om. Også det ville være en hjælp til, at folk kunne blive i deres hus.

Jeg har med glæde lyttet til tonerne fra Det Konservative Folkeparti. Fru Pernille Sams har antydnet det, og også i dag var der en antydning om, at man er meget opmærksom på dette problem. Jeg håber, at det må få en central placering i den skattediskussion, som vi nu skal tage op i den tid, der kommer.

Og så formueskatten: Er det ikke fuldstændig latterligt, at man nu opkræver en formueskat, der provenumæssigt er næsten uden betydning sammenlignet med det store beløb, 500–600 mio. kr. er det vel? Hvorfor kræver man det overhovedet op? Er det bare for at bevare indtrykket af, at de rige her i landet skal

[Erhard Jakobsen]

sandelig ikke slippe? Formueskatten har altid været en misundelsesskat – det har været den eneste begrundelse, ligesom bilskatter og ejendomsskatter – lad de rige betale. Kunne man ikke blive enige om, at den halve milliard kan vi roligt skaffe udvej for, når vi alligevel er ved at omgruppere forskellige ting? Vi finder, at der ville være god grund til at tage det op i denne skattedebat.

Så må jeg sige, at jeg har fået refereret, at en af talerne på Venstres landsmøde mente at kunne skitsere Centrum-Demokraternes holdning til de offentlige udgifter og skatter som denne, at Centrum-Demokraterne staver skattetryk med »g«, det er en omskrivning af et godt mundheld, som jeg brugte herinde engang.

Det er ikke Centrum-Demokraterne, der gør det. Nej, det er næsten halvdelen af befolkningen, der med god grund kunne gøre det, for de får mere fra det offentlige, end de nogen sinde når at betale, og derfor er skattehøjden grundlaget for, at de kan have den levestandard, de har nu. Det var sådan, jeg sagde det, og det er sådan, det skal forstås.

Men det betyder sandelig ikke, at Centrum-Demokraterne ikke er parat til at være med til at spare, og det kan jeg sige på forhånd. Statsministeren sagde udtrykkeligt i tv, at han ville gøre alt, hvad han kunne, for at undgå et valg, hvilket jeg synes er helt rimeligt og fornuftigt. Og så sagde statsministeren: Men vi finder os ikke i, at et flertal uden om regeringen pålægger store nye milliardafgifter. Jeg kan forsikre statsministeren for, at det kommer ikke til at ske, for hvis det flertal skal skabes, skal vi være med, og det er vi selvfølgelig ikke.

Vi har modsat os, at regeringen talte om øget brugerbetaling, det er noget, regeringen må tale med Socialdemokratiet om, hvor langt man mener det er forsvarligt at gå over for fagbevægelsen og andre. Men det er klart, at Centrum-Demokraterne er ikke parat til at øse nogle milliarder kroner ud, for så stiger jo det underskud på statens budget, som partierne ved Marienborgmødet var enige om ikke måtte stige. Det er så vigtigt, at man holder fast ved den problemstilling.

Men jeg vil gerne sige også til ministrene, hvis nogle ministre nu, efter i syv år at have siddet på deres ministerposter, har fundet ud af, at der er for meget bureaukrati i deres ministerium og derfor vil afbureaukratisere, at det kan

vi andre da ikke have noget imod. Det er lidt sent, men all right, det skal man da bare gøre. Hvis man også efter syv års forløb finder, at man har for mange mennesker gående, så er det da på tide, at man begynder at finde ud af, at man skal nok smide nogle af dem ud. Der er set fra vort synspunkt frit slag. Der vil ikke komme nogen indvendinger. Men vi vil ikke have, at man fortæller borgerne, at så bliver de bedre betjent, den går ikke. Det er klart, at vi i hvert fald vil bede om en forsikring om, at det ikke går ud over den tid, sagsbehandlingen tager, og i det hele taget over borgernes behandling.

Da jeg var borgmester, hvor statsministeren var viceborgmester, havde vi en dygtig kommunaldirektør, en af de dygtigste, der har været i Danmark. Han sagde: »Borgmester, jeg siger til enhver, der bliver ansat her: Vær opmærksom på, at der står med usynlig skrift på alle husets vægge, usynligt for borgerne: Husk, De er til for borgernes skyld.«

Det burde være en grundregel for enhver offentligt ansat: Husk, De er til for borgernes skyld.

Men så kan det altså heller ikke nytte noget, at man taler alt for meget om den form for produktivitet og effektivitet, der går ud på, at man skal smide så mange ud af socialkontoret og så mange ud af skattekontoret i timen som muligt. For det stemmer ikke rigtig med det, der er fundamentalt. Folk skal ikke mene, det er bureaukrati, men at det er en reel, god behandling, de får, og det har man krav på, når man betaler sin skat til en kommune.

Men som sagt, Centrum-Demokraterne yder gerne bistand til at spare på de punkter, der har været nævnt her.

Må jeg så sige, at der er én ting, vi trænger til at høre klart fra regeringen i dag. Det har ligesom været antydnet, at der ikke rigtig var råd til i fremtiden at betale folkepensionen. Vi må have gjort helt klart, at det er der ikke tale om. Der er ikke tale om, at den folkepension, som vi i dag har råd til, den har vi ikke råd til i fremtiden. Det må gøres helt klart. Jeg vil tro, at tankegangen er den, at vi ikke kan leve op til de krav, folk i fremtiden måske vil stille, de folk, der er mere forvænt end dem, der i dag er gamle. Jeg er helt enig i tanken om pension, men jeg synes, det skal gøres klart, for jeg har mødt det rundt omkring ved Landsforeningen Ældre Sagens møder, at folk med lidt skræk i øjnene siger: Jamen

[Erhard Jakobsen]

kan det da tænkes, at der ikke bliver folkepension i fremtiden?

Derfor håber jeg at få en klar erklæring i dag om, at der ikke er nogen, der drømmer om at skære ned på folkepensionen, i hvert fald ikke i forhold til den størrelse, den har nu. Det synes jeg er nødvendigt, ikke af hensyn til forsamlingen her, men af hensyn til den meget større forsamling ude omkring i landet.

Må jeg så sige for at gøre det klart, at Centrum-Demokraterne er skeptiske over for de forskellige pensionsplaner. Ikke fordi vi ikke gerne ønsker det, men vi er skeptiske over for det, indtil vi ser nye planer og planer, som bedre kan accepteres af dem, hvis interesser det skal tjene.

Jeg har fuld forståelse for arbejdsgivernes frygt for, at en pensionsordning ikke af lønmodtagerne vil blive opfattet som en ekstra indtægt, og derfor vil de uanset pensionen forlange højere løn.

Jeg er bange for, at der er noget rigtigt i det synspunkt, og derfor må det klart fremgå, at disse ting hænger sammen. Alt det dér med fondssocialisme – jeg har stået i socialisme i så mange år, så det dér det tager jeg ikke så højtideligt – det må man snakke sig til rette med Socialdemokraterne om, naturligvis.

Men for mig er det vigtigt, at man ikke i denne snak om pensioner går hen og glemmer én ting, at under alle omstændigheder vil det jo altså være nogle år, før det begynder at sætte sig spor i en større privat opsparing, og derfor – det skal være det sidste, jeg går ind på i dette indlæg – må vi også gøre noget mere for den private opsparing.

Centrum-Demokraterne har også her været fremme med forslag, som vi selvfølgelig beder om at få realitetsbehandlet, det gælder både forslaget om lejeværdien og også et forslag, som vi første gang fremsatte allerede i 1973, hvor vi sagde: Hvorfor ikke belønne folk direkte, ikke noget til ære for de store, men netop for de små? Der er måske en million mennesker i Danmark, der tror, at de ikke kan spare, men jeg er sikker på, at hvis de fik samme skattemæssige belønning for at spare, som man i dag får i straf for at købe på afbetaling, nemlig 20 pct. eller noget i den retning, så ville mange mennesker opdage, at de udmærket kunne spare. Det væsentlige er ikke, hvor meget de sætter i banken eller på anden måde binder, det væ-

sentligste er, at de binder det, så det ikke kommer ud i forbruget. Hvis 1–1½ millioner mennesker skærer deres forbrug ned, så hjælpes der meget på en valutasituation, hvor vi ikke kan forvente, at øget eksport kan klare det hele, dér vil det hjælpe gevaldigt. Derfor beder vi om, at man ikke bare siger, at det nok ikke kan lade sig gøre, men at man realitetsdrøfter spørgsmålet om, hvordan vi kan få lokket almindelige mennesker til at spare mere, end de har gjort før.

Den konklusion, vi har draget af det, vi har hørt under statsministerens redegørelse i dag, er, at der er ikke så megen grund til at være skeptisk over for, skal vi sige de to store parter forhandlinger om et forlig, som der har været, før statsministeren gav sin redegørelse, og før hr. Svend Auken holdt sin tale i dag.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil begynde med at takke statsministeren for åbningsredegørelsen. Den var samlet i tre punkter. Jeg vil også samle min tale i tre punkter.

I det ene punkt vil jeg forholde mig til det, statsministeren var inde på i sin åbningstale, men så har jeg yderligere to punkter, som jeg synes det er væsentligt at vi også får behandlet, men som statsministeren desværre ikke var inde på.

Første punkt handler om den økonomiske situation, hvor jeg gerne vil understrege, at for Kristeligt Folkeparti er nøgleordet den stramme indkomstpolitik. Vi mener også, det er den mest ansvarlige socialpolitik, hvis alle vi, der er i arbejde, er parat til at vise løntilbageholdenhed for at styrke konkurrenceevnen, så vi får skabt nogle flere arbejdspladser, så vi kan få fremstillet nogle flere varer, så vi kan øge eksporten. Derfor er vi enige i, at man bruger skattepolitikken til at tilskynde til en stram indkomstpolitik.

Men har regeringen valgt den rigtige metode, hvor man ensidigt sætter på at lette indkomstskatten? Det vil vi have lov til at sætte et par spørgsmålstejn ved. Vi er meget enige i det, hr. Erhard Jakobsen var inde på, at sammenligner vi vor indkomstbeskatning med indkomstbeskatningen i andre EF-lande, er forskellen på indkomstkattetrykket faktisk ikke så stor i Vesttyskland og Holland sammenlignet med Danmark, hvis man vel at mærke regner alting med. Vi er klar over, at strukturerne er lidt for-

[Kofod-Svendsen]

skellige, men laver vi en reel sammenligning, så er forskellen ikke så voldsom. Det er også demonstreret af de økonomiske vismænd i den rapport, som kom for få måneder siden.

Men der er et andet punkt, vismændene gør opmærksom på, og det er, at momsen i Danmark er væsentlig højere end i de andre EF-lande. Det går tilbage til politikken i 1970'erne, hvor momsen blev sat op og lønningerne steg. Lønningerne steg, og så måtte man inddrage noget købekraft. Så fik vi denne udvikling, hvor både moms og lønninger steg. Vi mener fra Kristeligt Folkepartis side, at man bør gå den modsatte vej og kombinere den meget stramme indkomstpølitik med en nedsættelse af momsen. Det vil nemlig være en mere solidarisk måde at give skattelettelser på end den, som regeringen har foreslået i »Planen«, og det er også mere i harmoni med EF. Vi mener, at vi på en bedre måde forbereder os til det indre marked, hvis vi får en momsharmonisering.

Det kan ikke være et mål for dansk skattepolitik, at f.eks. børnefamilier skal være hårdt ramt i Danmark, fordi vi har en meget høj momssats, så kombinationen er at sætte momsen ned som belønning for, at lønnen ikke stiger. Det synes vi regeringen skulle tænke noget mere på.

Jeg vil gerne sige, at Socialdemokratiet i deres plan »Gang i 90'erne« mere tager højde for, at det indre marked er ved at springe ud i fuldt flor. At så Socialdemokratiet vælger en noget besynderlig model ved at gøre øllet og vinen billigere, synes vi ikke er særlig fornuftigt ud fra en sundhedspølitisk betragtning. Der synes jeg nok man kunne have forventet noget mere ansvarligt fra Socialdemokratiets side. Men Socialdemokratiet er parat til at gå ind i forberedelser til det indre marked på en bedre måde, end regeringen lægger op til, og derfor mener vi, at vi må inddrage momsaspektet. Der tror vi ikke vi kommer uden om, at når de andre lande har en differentieret momssats, så får vi det også i Danmark.

Lad os så udforme den, så dagligvarer for almindelige familier bliver væsentlig billigere. Vi kan gøre nogle dagligvarer billigere. Næste år kan vi så tage lidt flere, alt sammen under forudsætning af, at vi får en virkelig effektiv nuløsning på det indkomstpølitiske område.

Når det derimod gælder erhvervsbeskatningen, synes vi godt, at regeringen kunne være

lidt mere ambitiøs, for her tror vi, det er utrolig vigtigt, at vi satser på sådan en udformning af erhvervsbeskatningen, at vi virkelig kan få skaffet flere arbejdspladser.

Det, regeringen har foreslået i planen, hvor man ganske vist vil sænke grænsen fra 50 til 35 mand, men så vil fjerne nogle afskrivninger, kan være uheldigt i forhold til de dynamiske virksomheder. Jeg forstår, at regeringen har lyttet til de synspunkter, som bl.a. er kommet fra vores side, men også fra anden side, men vi vil gerne opfordre regeringen til virkelig at tænke kreativt, så iværksætterne bliver opmuntret, ved at tilskynde til virkelig at yde en ekstra indsats og ansætte flere mennesker, så vi på denne måde får skabt arbejdspladser og øget produktion.

Den private opsparing må styrkes. Det blev sagt af statsministeren, og vi medvirker meget gerne til incitament, der kan fremme den private opsparing.

Vedrørende en arbejdsmarkedspension ser vi også meget gerne, at vejen bliver banet for en udbygning af arbejdsmarkedspensionen, men der er to ting, jeg vil gøre opmærksom på her:

For det første har jeg bemærket de synspunkter, som er kommet fra tidligere socialminister Bent Rold Andersen, som frygter, at det vil gå ud over folkepensionen. Jeg mener, at Bent Rold Andersen sætter nogle væsentlige spørgsmål ved en obligatorisk arbejdsmarkedspension. De spørgsmålstejn er så gedigne og så kvalificerede, at jeg synes, Socialdemokratiet skulle læse, hvad socialdemokraten Bent Rold Andersen har sagt om dette emne.

Jeg synes, at det, Bent Rold Andersen har sagt, virker mere gedigent, mere socialt bevidst, mere socialt ansvarligt end det, jeg har hørt flere Socialdemokrater komme med. Noget af det, jeg har hørt fra andre Socialdemokrater, smager mere af et ønske om, at fagbevægelsen skal få styrke, end at man skal udforme en politik, som er socialt ansvarlig over for den enkelte.

For det andet vil jeg pege på de synspunkter, der er kommet fra Dansk Arbejdsgiverforening, som er bange for, at en udformning af arbejdsmarkedspensionen kan svække konkurrenceevnen. Det mener jeg også er et vigtigt synspunkt.

Hvis vi svækker folkepensionen, som er solidarisk, og som vi i Kristeligt Folkeparti lægger megen vægt på at bevare, fordi vi mener, den

[Kofod-Svendsen]

også er en smuk håndsækning til den ægtefælle, der måske har været hjemmearbejdende en stor del af livet af hensyn til børn og familie, og styrker arbejdsmarkedspensionen, vil det yderligere tvinge begge ægtefæller fuldtids ud på arbejdsmarkedet – en uheldig udvikling, hvis dette tvangselement yderligere bliver styrket. Så ikke noget med en udformning af arbejdsmarkedspensionen, som svækker konkurrenceevnen, og heller ikke på en måde, som svækker folkepensionen.

Statsministeren har sagt: Ikke ekstra milliardudgifter. Nej, vi lægger fra Kristeligt Folkepartis side vægt på sparsommelighed. Vi vil heller ikke medvirke til ekstra milliardudgifter.

Men vi har bemærket, at der i finansloven er kommet nogle små besparelser ind enten fra næste år eller næste år igen. F.eks. vil man fra 1991 ikke bruge 560.000 kr. på Blå Kors. Man vil ikke yde støtte til Møltrup Behandlingshjem. Der er sådanne små besparelser på 500.000, 700.000 eller 1 mio. kr., som regeringen er kommet med.

De besparelser accepterer vi ikke. Vi mener, det er kortsigtede besparelser, og de er præget af en forkert holdning, for her gøres der på privat initiativ en fantastisk nyttig samfundsindsats, som har fået hjælp fra det offentlige, så man kunne udbygge indsatsen, og den vil regeringen så spare.

Jeg mener, det er en besparelse, som faktisk betyder, at det offentlige vil komme til at overtage nogle opgaver, og det vil være uheldigt.

Det, at vi siger nej til bare at bruge penge, betyder derfor ikke, at vi uden videre vil foretage nogle omrokeringer på indeværende års finanslov.

Vi vil også gerne bringe bedre balance i forholdet mellem den offentlige og den private sektor.

I den forbindelse vil jeg henvise til, hvad vismandsrapporten fra maj også gør opmærksom på. Sammenlignet med andre EF-lande er det især på børnepasningsområdet, den offentlige sektor er vokset i Danmark, idet Danmark i ekstremt høj grad har valgt en institutionsløsning i modsætning til Holland, Vesttyskland og andre lande.

Vi medvirker meget gerne til, at den offentlige sektor slankes ved, at familien bliver styrket derved, at de penge, de 11 milliarder kroner, som vi bruger på børnepasningsområdet, i langt højere grad følger den enkelte familie.

Det vil være gavnligt for familien, men det vil også på en sund måde slanke den offentlige sektor og bringe bedre balance mellem den offentlige sektor og den enkelte familie.

I denne sammenhæng mener vi, at børnefamilieydelsen bør forhøjes. Det kan gives som en skattelettelse til børnefamilierne. Om man vælger tilskudsmodellen eller skattelettelsesmodellen er underordnet for os. Det afgørende er, at børnefamilierne bliver tilgodeset i særlig grad, når vi forhandler de skattelettelser, som jo reelt er skatteomlægninger. Det er altafgørende for Kristeligt Folkeparti, at det kommer med.

Vi medvirker også meget gerne til afbureaukratisering. Jeg er meget enig i de grundsynspunkter, som hr. Erhard Jakobsen fremkom med, nemlig at viser det sig, at man f.eks. af rationaliseringsgrunde ikke har brug for en medarbejder, så skal man naturligvis ikke af traditionsgrunde bare bevare, men man skal heller ikke skære ned på en sådan måde, at det går ud over den service, som vi ønsker at borgerne skal have. Jeg skal ikke uddybe det mere, men bare tilslutte mig det, hr. Erhard Jakobsen sagde.

Med hensyn til det indre marked havde vi gerne set, at statsministeren i sin tale var kommet mere ind på en forberedelse af det indre marked på skatteområdet.

Vi skal fastholde afgifter af hensyn til sundhed, miljø og ressourcer. Det er utrolig vigtigt for os. Ikke mindst på giftskatteområdet er de sundhedsmæssige hensyn altafgørende; men på andre områder kan vi gå ind i en dynamisk dialog. Vi skal ikke blot fastholde et momssystem eller et andet skattesystem, hvis det er uhensigtsmæssigt.

Med hensyn til Østpolitikken er jeg glad for, at regeringen vil spille aktivt ud. Men jeg vil gerne tilføje, at vores engagement, også økonomisk, i Østpolitikken ikke må ske på bekostning, ej heller økonomisk bekostning, af vort engagement i den tredje verden. Danmark skal selv spille ud, og vi bør gøre det gennem EF, så EF virkelig bliver åbent både mod Norden, mod Østeuropa og også mod den tredje verden. Det vil vi gerne tilslutte os.

Så må jeg sige, at jeg synes, miljøaspektet manglede under omtalen af EF. Det var en stor skuffelse for Kristeligt Folkeparti, at miljøaspektet ikke blev inddraget. Miljøet kender som bekendt ingen grænser, og miljøsynsvink-

[Kofod-Svendsen]

len er netop noget af det, vi skal udbygge i EF-sammenhæng og også i andre sammenhænge.

Vi kan ikke skalte og valte med naturen efter forgodtbefindende, og Brundtlandrapporten er et utrolig vigtigt dokument. Jeg synes, at regeringen på en helt anden måde skulle have taget Brundtlandrapportens visioner ind, så vi kunne få integreret dem i de lovgivningsinitiativer, vi tager.

Jeg kommer så til familieområdet, et punkt, hvor jeg i høj grad savnede noget i statsministerens tale. Familien fik ikke den placering, som familien skal have, også hvis vi virkelig skal løse de økonomiske problemer.

Forældre med små børn skal have ret til nedsat arbejdstid, og de skal have ret til at bruge daginstitutioner på deltid og naturligvis også kun betale for den tid, de bruger institutionerne.

Vi mener, at en arbejdsløs skal have ret til at tage sine børn ud af daginstitutionen og kunne få en plads igen, når vedkommende igen får arbejde. På den måde mener vi vi kan styrke sammenholdet mellem forældre og børn. Men vi kan også ved en sådan politik være med til at mindske ventelisterne på daginstitutionsområdet. Der må vi kunne finde nogle mere smidige regler.

Endelig ønsker vi, som jeg allerede har nævnt, at børnefamilierne får en særlig skattelettelse på 1.000 kr. pr. barn i alderen 0-18 år.

Så er der et tredje hovedpunkt, jeg vil komme ind på, og det er hele den etiske debat.

Der er to spørgsmål, vi i denne folketings-samling kommer til at tage stilling til. Det ene er dødskriteriet, og det andet er den beskyttelse, vi ønsker at give fostre og befrugtede menneskelige æg.

Netop i dag er Det Etske Råd kommet med sin redgørelse. Den blev offentliggjort på et pressemøde i dag. Og eftersom Folketinget i denne samling skal revidere loven om Det Etske Råd - det står der i loven - og vi også skal tage stilling til dødskriteriet, savnede jeg, at statsministeren bare havde omtalt disse dybt alvorlige menneskelige og etiske problemer i sin redegørelse.

Det Etske Råd har delt sig i en flertalsindstilling på 10 og en mindretalsindstilling på 7. Flertallet går ind for øget forskning på området befrugtede menneskelige æg, mens mindretalsindstillingen på 7 udtrykkelig fastslår, at vi må

vide respekt for det menneskelige liv fra befrugtningstidspunktet, og derfor afviser forsøg på befrugtede menneskelige æg, som medfører, at det enkelte foster går til grunde eller lider skade.

Vi er i Kristeligt Folkeparti helt enige med mindretallet. Vi ønsker en lovgivning efter den grundholdning og de principper og retningslinjer, som mindretallet giver udtryk for. Der møder vi den respekt for menneskelivet, som vi mener har præget vor kultur igennem over tusind år, og den grundholdning ønsker vi videreført.

Jeg vil gerne tilføje, at Kristeligt Folkeparti i denne folketings-samling vil rejse en forespørgselsdebat om det alt for store aborttal i Danmark. Vi mener, at nogle dybt alvorlige både moralske og menneskelige problemer er involveret her. Vi må ikke blot kunne få en debat om dette, men også vedtage foranstaltninger, som mindsker det alt, alt for store aborttal.

Det sidste, jeg vil sige lidt om, inden min tid er gået, er dødskriteriet. Vi vil fra Kristeligt Folkepartis side fastholde det gældende døds-kriterium; det er det folkeligt forståelige. Går man over til et generelt hjernedøds-kriterium, får vi en teknificering. Vi kan let få et ekspertvælde, som fjerner den enkelte dansker fra det, som er naturligt, og hvor familien helt naturligt kan være med også i de sidste svære og vanskelige øjeblikke.

Hvis man ønsker at transplantere et organ, er det afgørende for os at fastholde det enkelte menneskes selvbestemmelsesret. Det er ikke sådan, at samfundet, det offentlige, ejer det enkelte menneskes organer. Det må være 100 pct. op til det enkelte menneske. Der skal være tilkendegivet positivt forhåndstilsagn. Hvis der ikke foreligger forhåndstilsagn, må det under ingen omstændigheder være tilladt at anvende afdøde organer.

Hvis vi ikke også her i Folketinget forholder os til disse etiske spørgsmål, mener vi, at der mangler en væsentlig dimension. Vi skal bestemt løse de alvorlige økonomiske problemer, men vi må sætte de økonomiske spørgsmål ind i den rette folkelige sammenhæng. Vi skal drøfte familiens stilling, men også respekten både for fosteret og for det enkelte menneske også i de sidste vanskelige øjeblikke.

Dette ekstra bidrag lægger vi overordentlig meget vægt på fra Kristeligt Folkepartis side,

[Kofod-Svendsen]

og vi beklager, at statsministeren ikke også kom ind på det i åbningsredegørelsen.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Det, der fik mig til at bede om en kort bemærkning, var, at jeg i morges var dybt mystificeret over, at hr. Kofod-Svendsen – af alle mennesker – var den, der stod heroppe og kritiserede fordelingspolitikken i Socialdemokratiets udspil.

Jeg troede egentlig, at Kristeligt Folkeparti med sin baggrund, sin holdning til en rimelig fordeling, ville være langt mere forarget over et regeringsudspil, der betyder, at hvert eneste medlem af SiD og KAD skal af med 3.000 kr. mere om året for at betale skattelettelser til deres direktører.

Jeg troede egentlig, at Kristeligt Folkeparti var det parti, der, som hr. Kofod-Svendsen også kom lidt ind på det her i anden omgang, erkendte, at det var Socialdemokratiet – og især Socialdemokratiet – der var kommet med forslag, der betød lettelse for familier med lave indkomster, med mange børn, med store transportudgifter, og at det derfor var vigtigt at fastholde den hoveddeling i debatten, at hvis man skal lette, så man understøtter en stram indkomspolitik, så man sørger for en rimelig fordeling, så er det især på afgifterne og på taksterne, det skal ske, og ikke på indkomstskatten i toppen. Det synes jeg var den rolle, hr. Kofod-Svendsen i forhold til sit eget partiprogram kunne have spillet, hvis han ville have startet debatten i morges.

Nu kom hr. Kofod-Svendsen i stedet for med noget, som jeg mener dybest set er udtryk for en – måske i et lille parti som Kristeligt Folkeparti – forståelig, men alligevel sørgelig mangel på indsigt og overblik.

Sandheden er jo, at hvis man overhovedet vil frem til den lave selskabsskat, til den lave personskat, til den lave renteskat, så kommer man ikke uden om en bruttoafgift. Det er ikke noget ideologisk krav fra Socialdemokratiet; det er en simpel konstatering af, hvordan man kommer hen til noget, der ligner andre landes arbejdsgiverafgifter.

Men vi har jo også peget på – det sagde hr. Svend Auken også i morges – at man udmærket sammen med alle de andre tilpasninger, der skal ske, hvis man laver en så stor operation og

så i overførslerne, ved at udbetale skatteværdien af personfradraget i indkomstskatten kan undgå ethvert af de problemer, som hr. Kofod-Svendsen i morges ville pådutte os var de vigtigste fordelingsproblemer i verden.

Jeg synes, det var sørgeligt, vi fik den drejning på debatten. Det var en forkert drejning, og det håber jeg hr. Kofod-Svendsen har forstået i mellemtiden.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg vil godt gratulere hr. Kofod-Svendsen med, at der var en enkelt ting, han havde forstået rigtigt i den socialdemokratiske plan, nemlig at vi rent faktisk lægger op til en løsning af nogle grænsehandelsproblemer, som regeringen ikke gør særlig meget ud af.

Alligevel benyttede hr. Kofod-Svendsen så lejligheden til bagefter at sige, at der var en række ting, han ikke ville. Bl.a. var det et problem, at vi også forsøgte at tilvejebringe en lettelse for så vidt angår vin og øl.

I den forbindelse vil jeg nævne for hr. Kofod-Svendsen, at jeg står her med en pressemeddelelse udsendt af FDB's pressetjeneste, der konstaterer, at næsten hver tredje flaske vin, der drikkes i Danmark, nu er købt i udlandet, og at der er sket en stigning, idet det for et år siden var hver femte. I dag er det efter de analyser, der foreligger, hver tredje.

Derfor er spørgsmålet til hr. Kofod-Svendsen, hvis vi skal tage den sundhedspolitiske indgangsvinkel, om ikke der måske er større risiko for, at de flasker, man får slæbt med hjem, når man alligevel er på den anden side af grænsen, også bliver drukket forholdsvis hurtigt, så den sundhedspolitiske indgangsvinkel er, at vi faktisk får en bedre løsning ved, at vi får punkteret den grænsehandel.

Vi kan ikke leve med en grænsehandel, der er voldsomt stigende og vil være voldsomt stigende med de aftaler, regeringen allerede har indgået, og det er derfor, Socialdemokratiet lægger op til ændringer i forhold til de punktafgifter, som er med til at give grænsehandel. Det gælder benzinafgifterne, så vi får den sag effektivt løst, men vores forudsætning er, at vi samtidig indgår en aftale med EF-Kommissionen om, at vi kan fastholde spiritusafgifterne og tobaksafgifterne på et højt niveau.

[Stavad]

Med den sammenhæng håber jeg, at selv hr. Kofod-Svendsen kan se, at det er fornuftigt, hvad Socialdemokratiet har foreslået også på det område.

(Kort bemærkning).

Baadsgaard (S):

Baggrunden for min korte bemærkning er hr. Kofod-Svendsens store interesse for det fordelingsmæssige, som det fremgik af indlægget i formiddags.

Nu har Boligministeriet jo udarbejdet en analyse over boligforhold. Boligministeren har haft travlt med sommeren igennem at sige, at det var embedsmænds værk, men nu fremgår det af lovkataloget, at regeringen lægger op til, at der skal laves huslejestigninger i den private udlejningsmasse og i den almennyttige sektor, at boligstøtten skal forringes – det vil bl.a. gå ud over pensionister – at ældreboligloven skal forringes, og at der skal ske kvotebegrænsning, altså at vi skal have bygget noget mindre.

Derfor er mit spørgsmål til hr. Kofod-Svendsen: Er Kristeligt Folkeparti enig med Socialdemokratiet i at sige nej til disse generelle huslejestigninger og til at forringe boligydelsen for pensionister for at skaffe plads til skattelettelser for de bedst stillede her i samfundet?

(Kort bemærkning).

Nyrup Rasmussen (S):

Hr. Kofod-Svendsen må have bemærket, at der er stor socialdemokratisk interesse for hr. Kofod-Svendsens indlæg. Når jeg også har sluttet mig til interessen, hænger det sammen med, at jeg vil være helt sikker på, at jeg har misforstået en enkelt detalje i hr. Kofod-Svendsens indlæg, så jeg kort sagt ikke skal gå herfra foruroligt over, at hr. Kofod-Svendsen skulle være på samme forkerte kurs som hr. Ivar Hansen.

Om pensionsopsparingen bare det grundsyn – det håber jeg vi kan være enige om – at hvis den ulykke skulle vederfares os, at vi ikke fik forøget den samlede nettoopsparing i vort land, så havde vi faktisk kun ét alternativ, hvis vi skulle respektere målet om at nedbringe udlandsgælden og holde vores betalingsbalance under kontrol, nemlig at forhøje skatterne.

Regeringen har nu i de seneste tilkendegivelser vedstået, at der ikke er nedskæringsveje at

gå i den offentlige sektor. Hvis vi ikke selv kan præstere en forøget opsparing, er der kun den vej at hæve skatterne, og det er jo heller ikke den vej, vi vil, hr. Kofod-Svendsen.

Derfor håber jeg på, at man forstår også i Kristeligt Folkeparti, at hvis det skal hænge sammen i økonomien, er vi nødt til at lægge meget vægt på, at der kommer en stor, kraftig nettoopsparing i de kommende år. Vi må så finde de veje, der skal til for at sikre, at den nettoopsparing kommer, og det vil jeg gerne bede om en bekræftelse på.

(Kort bemærkning).

Anna-Marie Hansen (S):

Det er et svar til hr. Kofod-Svendsen, for jeg har store forventninger til et parti, der bygger sin politik på et kristent livssyn, og derfor synes jeg, at det er ret farligt, når hr. Kofod-Svendsen ligesom tager patent på at have løsningen på de etiske spørgsmål.

Jeg blev meget bekymret over at se forleden dag i Jyllands-Posten, hvordan et af partiets medlemmer blander socialismen og liberalismen ind i synet på bl.a. transplantation.

Jeg mener, de store etiske spørgsmål først og fremmest handler om fordelingspolitik, om småbørnsfamiliernes vilkår, om gamle menneskers vilkår og helt klart også om, hvilke vilkår vi byder mennesker i forbindelse med døden og den døende. I dag tales der om dødsriteriet. Det er kun en lillebitte del af de store etiske spørgsmål i forbindelse med, hvordan vi behandler vores døende og deres pårørende.

Når det gælder selvbestemmelsesprincippet, er der jo ikke tvivl om det. Det er ganske ligegyldigt, om det er hjernedødsriteriet, eller det er hjertedødsriteriet; ethvert menneske har ret til at bestemme selv over sine organer, og det er det, der skal fremgå af transplantationsloven.

Med hensyn til en værdig død vil jeg gå så vidt som til at påstå, at i nogle situationer vil det være en uværdig død, hvis vi ikke tør sikre mennesker hjernedødsriteriet, for det handler om, at man så trækker dødsprocessen ud. Derfor handler selvbestemmelsesprincippet og spørgsmålet om en værdig død om, at vi tager nogle store etiske spørgsmål op med hensyn til, hvilke vilkår og hvilke muligheder vi giver døende, syge og deres pårørende.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Der er adskillige, der skal have et kort svar.

Jeg er glad for, at hr. Lykketoft virkelig har tænkt over min kritik af »Gang i 90'erne«, og nu forstår jeg, at »Gang i 90'erne« er blevet kasseret, og at den er kommet i ny udgave for at fjerne det uheldige fordelingspolitiske sigte, som klart ligger i førsteudgaven, hvor man tager fra de lavestlønnede for at give nogle lettelse til mellemindkomsterne. Det forstår jeg at man nu er på vild faneflugt fra, og det er jeg da glad for at konstatere.

Så vil jeg gerne tilføje til hr. Lykketoft, at jeg jo lagde vægt på, at skattelettelserne bl.a. blev givet via momsnedsettelse. Jeg håber da, hr. Lykketoft er enig i, at det at kombinere løntilbageholdenhed med en momsnedsettelse er en utrolig solidarisk løsning. Det er hr. Lykketoft forhåbentlig ikke uenig i.

Jeg er meget enig med hr. Stavad i, at vi skal gøre en stor indsats for at begrænse grænsehandelen. Vi er helt enige i, at man skal nedsætte benzinafgiften. Vi er overbevist om, at det er en af de væsentlige årsager til, at vi har det grænsehandelsproblem, som vi har.

Jeg gik også stærkt ind for, at vi satser på en højere grad af momsharmonisering. Det tror jeg også vil mindske grænsehandelen. Men når Socialdemokratiet netop slår ned på vin og øl, synes jeg, det smager mere af populisme end af et ærligt ment forsøg på at løse grænsehandelsproblemet.

Til hr. Baadsgaard vil jeg gerne sige, at når det gælder den private udlejningssektor, er der nogle private udlejningsejendomme, hvor huslejen er meget lav. Kan vi dér kombinere, at ejendommene bliver sat i en bedre stand, bliver bedre vedligeholdt, så finder jeg ikke, der er noget urimeligt i, at huslejen også får en mindre stigning, for så bliver lejligheden også bedre at bo i, så vi får en kvalitativ forbedring. Derved kommer det også lejeren til gode, at der sker en huslejestigning.

Vi ønsker ikke at forringe folkepensionisternes vilkår. Til hr. Nyrup Rasmussen vil jeg gerne sige, at de indvendinger, som Bent Rold Andersen er kommet med, synes jeg ikke hr. Nyrup Rasmussen har gendrevet. Jeg er bestemt tilhænger af en øget nettoopsparing, men vælger man tvangselementet, så advarer Bent Rold Andersen mod det ikke blot af hensyn til folke-

pensionisterne, men også af hensyn til konkurrenceevnen. Der er jeg enig med Bent Rold Andersen.

Så til allersidst til fru Anna-Marie Hansen: Jeg ønsker bestemt, at vi, når det gælder en værdig død, ikke alene taler om døds-kriterium. Vi er f.eks. stærke tilhængere af, at vi får mulighed for plejeorlov. Det er jeg meget glad for at der er bred enighed om her i Folketinget.

Nu må jeg sige, at hvis vi skal have et hjernedøds-kriterium for at hindre, at dødsprocessen bliver trukket ud, så er det vist en misforståelse, for nu at sige det meget blidt. Vi ønsker bestemt ingen uværdig trækken dødsprocessen ud. Det må da være en ret at få lov at dø, men det kan man så sandelig udmærket få, uden at man skal indføre et hjernedøds-kriterium, som jo udtrykkelig er kombineret med ønsket om flere transplantationer. Det er jo det, der ligger bag ved hjernedøds-kriteriet; ikke at give døende en værdig død.

Endelig vil jeg sige, at vi i dag på obduktionsområdet oplever, at der foretages den ene obduktion efter den anden, uden at man har givet tilladelse til det. Dette vender vi os imod.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Tænk, jeg synes så bestemt, at jeg på et meget, meget tidligere tidspunkt end i dag havde forklaret hr. Kofod-Svendsen, at vi, da vi lavede »Gang i 90'erne«, havde tænkt på det problem, han nævnte, havde regnet med en løsning, ikke havde regnet med, at der var nogen gruppe, der skulle betale de dér ekstra beløb på 800 mio. kr., som hr. Kofod-Svendsen fejlagtigt nævnte på et tidspunkt.

Men det, der jo er sagen med »Gang i 90'erne«, er, at man står med en hel masse brikker, man skal flytte med samtidig. Og det, hr. Kofod-Svendsens indlæg her i dag var udtryk for, var, at man sådan nærmest i blinde tog en enkelt brik op af en sæk med forskellige og så på den og sagde: Det ser ikke så godt ud, hvis man gør det isoleret.

Nej, man skal heller ikke gøre det isoleret, men man skal sørge for, at vi får et skattesystem her i landet, som bedre ligner det, de har i andre lande, som gør det muligt for os at få trækprocenterne ned. Men man skal selvfølgelig gøre det, uden at mennesker, der lever på lav løn eller på en understøttelse, bliver dårligere stillet.

[Lykketoft]

Det er heller ikke tilfældet med »Gang i 90'erne«.

Så jeg vil altså bede hr. Kofod-Svendsen om at være opmærksom på – også når man læser programmet – at der er taget højde for det, man er opmærksom på problemet, og vi har også i de drøftelser, der er med regeringen, peget på, hvad løsningen er. Det er altså et ikkeeksisterende problem.

Det, som var mit anliggende, var, at hr. Kofod-Svendsen havde så mange eksisterende problemer, han kunne have taget op her i dag i forhold til regeringens oplæg. Så havde han måske gjort offentligheden en større tjeneste.

Så vil jeg godt sige med hensyn til hr. Bent Rold Andersen, at vi er meget bekendt med, hvad hr. Bent Rold Andersen siger. Han har nemlig sagt det samme i 22 år. Og i de 22 år er der sket det i næsten hele resten af Europa, at man har fået løftet niveauet for opsparing og investering, medens Danmark er sakket agterud, fordi vi ikke har fået taget stilling til en generel arbejdsmarkedspension.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Kofod-Svendsen har ordet for en kort bemærkning, og så går vi over til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg er enig med hr. Lykketoft i, at man selvfølgelig skal læse på lektien. Og jeg har ikke alene læst »Gang i 90'erne«, men jeg har også læst den grundige redegørelse, som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er kommet med, som jo er en slags både kommentar og baggrundsviden for »Gang i 90'erne«. Hr. Lykketoft vil vel ikke bestride, at man dér taler om disse 800 mio. kr. Det er faktisk ikke opdigtet, det står på side 88, tror jeg det er, i denne fyldige redegørelse.

Så det er et reelt problem, men det peger man på at vi må tage med som den pris, man må betale for at indføre den bruttoskat. Det mener vi er forkert. Derfor vendte jeg mig mod det. Men hvis Socialdemokratiet selv vil ændre det, måske frafalde bruttoskatten i den form, man har givet den, synes jeg da, det er yderst interessant.

Hvad Bent Rold Andersen har nævnt af indvendinger, mener jeg stadig er relevant, men så sandelig også behovet for, at vi finder instrumenter for at fremme opsparingen. Jeg ser be-

stemt gerne arbejdsmarkedspensionsordninger, men udformet, så de ikke får de uheldige virkninger, som bl.a. Bent Rold Andersen har gjort opmærksom på.

Steenholdt (Grønl.):

Jeg ville ellers gerne takke statsministeren, som også er Grønlandsminister, for det lange indlæg om Grønland og Færøerne i forbindelse med åbningsredegørelsen. Desværre var der ikke et eneste ord om det.

Jeg vil gerne starte med at udtrykke min anerkendelse af og glæde over, at vi igen i år i Grønland har haft gæster her fra Folketinget. Sådanne besøg efterlader gerne inspiration, ikke blot for os, der bor i Grønland og beskæftiger os med problemerne i den grønlandske hverdag, men også for de politikere fra Danmark, der ved selvsyn og ved samtaler med forskellige mennesker i Grønland lade sig inspirere til at fremkomme med ideer og meninger.

Dette var f.eks. tilfældet for nogle medlemmer af Retsudvalget, der specielt blev fanget af det problem blandt mange i Grønland, at vi må sende nogle kriminelle til Danmark til forvaring i Herstedvester. Det spørgsmål vil jeg gerne vende tilbage til lidt senere.

Forinden vil jeg sige et par ord generelt, dels om relationerne mellem Danmark og Grønland, dels om Grønlands økonomiske situation.

Så vidt jeg ved, bor der omkring 5.000 grønlændere fast i Danmark. De allerfleste af dem er integreret i samfundet, lever som familiemedlemmer i typiske danske familiemønstre, og det skaber ingen problemer i den danske hverdag. En lille gruppe grønlændere i Danmark har imidlertid med deres adfærdsmønster skabt irritation i visse danske kredse. Ikke mindst pressen er lydhør og vil gerne være med til at skabe en »skæven« til grønlændere, som ikke behager de danske øjne.

Det er altid beklageligt, når der i samfundet begås forbrydelser. Men det bliver ikke mere beklageligt, når det er en grønlænder, der begår en forbrydelse. Men aviserne skal nok fremhæve, at den og den forbrydelse er blevet begået af en grønlænder. Sådanne initiativer fremmer ikke sameksistens inden for det danske samfund, herunder Grønland.

Jeg er ikke blind for, at den til tider alt andet end hyggelige atmosfære i Danmark vendt mod

[Steenholdt]

den grønlandske befolkningsgruppe nok til dels kan føres tilbage til grønlænderne selv.

De venstreorienterede i Grønland, herunder Siumuts nuværende ledere, har i deres holdning over for Danmark gang på gang skabt fornemmelse af manglende gensidighed. Deres holdning over for det danske samfund er langt fra altid loyal.

Uden på nogen måde at ville forsvare den holdning vil jeg gerne sige, at denne holdning var et produkt af den proces, som gik forud for gennemførelse af hjemmestyret i Grønland. Politikerne har i deres iver for at opnå hjemmestyre nok til tider brugt ord og holdninger, som virker illoyale over for det officielle Danmark.

Jeg er overbevist om, at der vil blive større samklang mellem Danmark og Grønland, efterhånden som hjemmestyresystemet indarbejdes i det grønlandske samfund.

Min appel fra denne folketingsstalerstol skal være: Tag og betragt grønlænderne i Danmark som en del af den danske befolkning, danske borgere på godt og ondt.

Selv om landsstyret i den senere tid har taget sig voldsomt sammen for at afværge den luren-økonomiske katastrofe, er situationen i Grønland særdeles alvorlig. Efter i ti år ubekymret og ansvarsløst at have forvaltet Grønlands følsomme økonomi har Siumutpartiet endelig forstået, at penge ikke er noget, man bare skal bruge, men noget, der skal slå til.

Landsstyreformandens tale ved Landstingets åbning var interessant og tankevækkende, specielt i betragtning af, at det var en erklæret socialistisk landsfader, der holdt talen.

Men nød lærer nøgen kvinde at spinde, og landsstyreformandens opfindsomhed for at spare på de sparsomme skillinger er stor. Blot for at nævne en af ideerne: Ingen økonomisk bistand i hele sommerhalvåret til nogen, der overhovedet kan bestille noget. Ud til fiskefabrikkerne med dem! Jeg har aldrig set kommentarer dertil i den danske presse. Tænk, hvis det var en borgerlig statsminister i Danmark, der bebudede sådan noget, for slet ikke at tale om en socialdemokratisk statsminister, hvilket ramaskrig der ville rejse sig i det borgerlige Danmark, hvor så mange efter sigende lever på sultegrænsen.

Jeg må give fru Connie Hedegaard ret i, at de politiske partier i dette Ting mere beskæftiger sig med småting i stedet for at forsøge i fælles-

skab at løse store samfundsproblemer. Der er en fantastisk, oratorisk velformuleret kamp om femogtyveøren, eftersom tiøren er afskaffet.

Jeg håber ikke, at I i Danmark først må nå til en sådan økonomisk suppedas, som vi har i det socialistiske Grønland, før I erkender, at der er grænser for, hvad et lands erhverv og konkurrenceevne kan bære.

I Grønland gik man vidt, før man erkendte, at man ikke kan bygge et bæredygtigt erhvervsliv og konkurrenceevnen på socialistiske ideologier alene. Efter den tale, som landsstyreformanden holdt ved Landstingets åbning, er jeg ved at tro, at selv han er ved at erkende, at det kan være bedre at få en lille del af en stor kage end en stor del af en lille kage.

Som nævnt havde vi igen i år en del besøgende fra det officielle Danmark, men jeg savnede én, som jeg specielt ville have budt velkommen. Det er sundhedsministeren, jeg tænker på. Til trods for at der i løbet af året blev debatteret særlig alvorlige sundhedsmæssige problemer i Grønland, som i forvejen inden for sundhedssektoren ikke har det for godt, glimrede den øverste politisk ansvarlige, sundhedsministeren, ved sit fravær. Fru Elsebeth Kock-Petersen havde virkelig god anledning til at besøge en del af sit ansvarsområde, at møde læger, sygeplejersker, administratorer, politikere og få sat en dialog i gang, men desværre blev hun væk.

Jeg vil gerne meget kraftigt opfordre sundhedsministeren til at besøge Grønland snarest muligt. Der må skabes bedre personlig kontakt mellem Sundhedsministeriet og den grønlandske sundhedssektor. Det er ikke i overensstemmelse med tidens ånd, hvis man i Grønland tvinges til at føle mere og mere, at sundhedssektoren drives ved telefaxdiktater fra Danmark.

Hvis sundhedsministeren havde besøgt Grønland på et tidligere tidspunkt, kunne man f.eks. muligvis have fundet en bedre løsning end at overføre et beløb, der var reserveret til hårdt tiltrængt renovering af operationsfaciliteterne på Dronning Ingrid's Hospital og til driftsudgifter, med det resultat, at flere og flere patienter fra Grønland sendes til danske hospitaler, patienter, som kunne have været behandlet i Grønland.

Jeg håber ikke, at jeg nødsages til om et eller to år at rette lignende kritik over for den ny justitsminister. Politiet i Grønland hører under Justitsministeriets ansvarsområde, og politiet i

[Steenholdt]

Grønland lever under vilkår, som muligvis kunne blive bedre ved direkte politisk kontakt. Med andre ord, hr. justitsminister: Tøv ikke for længe, før De besøger Grønland.

Spørgsmålet om anbringelse af grønlandske kriminelle i Herstedvester dukkede op på ny i forbindelse med Retsudvalgets rejse i Grønland. Spørgsmålet dukker gerne op, når de mennesker, der til daglig må slås med problemerne, har haft kontakt med danske politikere. Det er både godt og ondt, at problemet rejser.

Det er godt, fordi vi bliver mindet om, at det er væsentlige ting, vi må tage stilling til. Vi kan ikke blive ved med at udsætte politisk stillingtagen til problemet.

Det er ondt, dels fordi problemet rejser som kritik af det bestående. Uden dokumentation for påstandens rigtighed mener man gerne, det er forkert, at de grønlandske kriminelle anbringes i Herstedvester. Netop det, at ordningen på forhånd dømmes til at være uacceptabel, rejser følelsesmæssige reaktioner især blandt dem, som familiemæssigt eller på anden måde berøres af den bestående ordning. Det er endvidere uheldigt, at der vækkes forhåbninger, som muligvis ikke kan honoreres, når det kommer til stykket.

Det er min opfattelse, at der nu må foranstaltes en dybtgående undersøgelse af problemet. Vi politikere har reelt ikke mulighed for at tage forsvarlig stilling til spørgsmålet, før der ligger kendsgerninger på bordet. Jeg agter at fremsætte forslag om, at der nedsættes et sagkyndigt udvalg til at undersøge ordningen i alle dens aspekter. Det samme gælder de evnesvages anbringelse i danske institutioner.

Jeg startede med at udtrykke min glæde over de besøgende fra Danmark. Det gælder ikke én kategori af besøgende fra Danmark: Vi vil meget gerne være fri for at være værter for eventyrere og ekspeditionsfolk, - som uden vægtig grund tager til Grønland, klatrer i fjeldene og krydser indlandsisen. Det er meget belastende for det betrængte grønlandske samfunds funktioner såsom trafik- og redningstjeneste. Bare de dog ville bruge andre metoder for at komme i Guinness Rekordbog.

I øvrigt vil jeg gerne takke regeringen og Folketingets medlemmer for et godt og frugtbart samarbejde i det forgangne år. Lad os håbe, det fortsætter i det nye folketingsår.

Rosing (S):

Et nyt folketingsår er begyndt, hvor mange afgørende spørgsmål skal sættes på plads, spørgsmål, som kommer til at berøre ikke kun Danmark, men også andre dele af riget, til eksempel Grønland.

En ny samling er netop også blevet åbnet i det grønlandske Landsting. Og også her venter vi gennemført vigtige beslutninger, som vil medføre mærkbare konsekvenser for os, der bor på denne verdens største og nordligste ø.

To hidtidige modpoler i grønlandsk politik har fundet sammen i et godt og stilfærdigt samarbejde. Det har betydet et roligt klima i et ellers turbulenspræget grønlandsk politisk vejr. Her, ti år efter hjemmestyrets indførelse, er det med stor sindsro jeg kan fortælle Tingets medlemmer, at der i dag hersker politisk ro og stabilitet i Grønland.

Det er lykkedes at stabilisere Grønlands økonomi. Tiden med store underskud og finansieringsproblemer er overstået. Og for at fastholde denne positive udvikling er vi fast besluttet på at styrke den stramme økonomiske styring for at opnå balance mellem vort samfunds formåen og de langsigtede politiske mål om større selvbestemmelse og udvikling på egne præmisser.

En af de store forhindringer for at nå frem til en balanceret udvikling er, hvad jeg vil betegne som den største skamplet i rigsfællesskabet siden kolonitidens officielle ophør i 1953: det såkaldte fødestedskriterium, altså bestemmelsen om, at folk, der er født i Grønland, uanset hvor kvalificerede de end måtte være, skal aflønnes ringere end folk, der er født i Danmark.

Denne skamstøtte, der har forårsaget store spændinger mellem de to befolkningsgrupper og har modarbejdet en harmonisk udvikling på vort lands betingelser, må og skal fjernes. Danske organisationer med tilkaldt arbejdskraft som medlemmer har indset det totalt antiprogressive element i denne uordning, og dermed er vel den værste hindring for lige løn for lige arbejde fjernet. Herfra skal lyde et anerkennende skulderklap for denne nye stil.

Jeg ser frem til, at dette ubehagelige ord, »fødestedskriterium«, fjernes fra den store danske ordbog senest ved de næste overenskomstforhandlinger om to år.

Et af de områder, som ifølge hjemmestyreaftalen vedbliver at være et statsanliggende, er

[Rosing]

retsvesænet. Jeg vil gerne her byde den nye justitsminister velkommen på taburetten. Velkommen til et arbejde, som uden tvivl også vil indebære et tæt samarbejde med Grønland. Jeg tænker her på den offentlige debat, der i sommerens løb har koncentreret sig om forholdene for de grønlandske indsatte i danske fængsler, samt ikke mindst de herskende forhold for politiet og herunder de ganske kritisable arbejdsbetingelser og de fysiske rammer, som har medført tragiske konsekvenser flere steder i Grønland.

Det er på høje tid, vi tager fat på en gennemgribende kritisk revision af, hvad vi engang for ikke så mange år siden kaldte verdens bedste kriminallov. Tiderne og forholdene og dermed de menneskelige relationer har ændret sig, også i Grønland. Vi kan ikke tillade os at lukke øjnene for denne kendsgerning og må derfor indrette os på et reelt og målbevidst samarbejde mellem Grønland og Danmark for at opnå et tidsvarende stadi i retsbevidstheden. Dette skal naturligvis bygge på en grønlandsk tankegang og samtidig afspejle det aktuelle samfundsbillede.

Det eneste område, der i dag står tilbage for det grønlandske samfund at overtage fra Danmark, er sundhedsvæsenet. Hvis man skal dømme efter den helhjertede interesse, der er her i Danmark for at udvikle sundhedsområdet, og efter den fremtrædende plads, hele diskussionen om vor sundhed, oven i købet på globalt plan, har haft de sidste mange år, og når man tænker på den overstrømmende tilslutning til tankerne omkring »Sundhed for alle år 2000«, og når jeg tænker på, at man rundt om i verden i højere og højere grad baserer hele forebyggelses- og behandlingstanken på det nære samfund, på – og her vil jeg citere fra et debatoplæg fra Sundhedsministeriet – »at en sundhedspolitik og en sundhedsplan skal tilpasses landets kulturelle, sproglige og geografiske forhold og tage udgangspunkt i de aktuelle sundhedsmæssige problemer, som findes i landet«, så undrer det mig såre, at den danske regering gennem sit sundhedsministerium banker udviklingen 30 år tilbage gennem en systematisk tilbageførelse af ansvaret for det grønlandske sundhedsvæsen til den danske statsadministration.

Den fælles aftale om hjemmestyre i Grønland bygger på princippet om decentralisering

og afkolonialisering, men med det grønlandske sundhedsvæsen sker ganske det modsatte. Man opbygger en sand pyramide af bureaukrater midt i den danske hovedstad for at sikre – og endnu et citat – »at planlægningen af Grønlands sundhedsvæsen nødvendigvis tager sit udgangspunkt i landets egne forhold«.

Man overhører enhver underbygget og vel-dokumenteret argumentation, ikke alene fra politisk hold, men også fra det hvidkittede personale, som arbejder seriøst og målbevidst for at få det hele til at fungere.

Jeg vil indtrængende opfordre Folketinget til at være opmærksom på de meget påtrængende problemer, der nødvendigvis er ved at opstå omkring styringen og udviklingen af det grønlandske sundhedsvæsen.

Mange af de ærede medlemmer har i sommer besøgt Grønland i forskellige anledninger, og alle ved, at forholdene i Grønland ikke er sammenlignelige med forholdene i Danmark. Så lad os dog arbejde sammen i stedet for at mure os inde bag papirbunkerne på skrivebordet.

På sundhedsområdet har vi danske og grønlandere virkelig både chancen for at vise en ganske enestående vilje og muligheden for at virkeliggøre tankerne bag det smukke slogan: »Sundhed for alle år 2000«. Faktisk kan vi sammen nå frem til et resultat, som også Danmark på internationalt plan kan være stolt af.

De positive tendenser i udviklingen mellem Øst og Vest følges også med stor interesse i Grønland, måske endda med større interesse end her i Danmark. Det skyldes selvfølgelig først og fremmest Grønlands strategiske placering på verdenskortet, men også tilstedeværelsen af de amerikanske baser i Grønland. De amerikanske myndigheder har i sommer meddelt, at tre af de fire varslingsstationer i Grønland bliver nedlagt allerede i år, og der foregår i øjeblikket forhandlinger med de amerikanske myndigheder om især Sønder Strømfjord og dets fremtid.

Det er almindeligt kendt, at USA i NATO-sammenhæng ønsker, at dets allierede påtager sig et større økonomisk engagement, det såkaldte »burden sharing«-princip eller byrdefordelingsprincippet.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det er mit parti Siumuts grundholdning at støtte NATO-medlemskabet og dermed også tilstedeværelsen af de amerikanske baser i Grønland,

[Rosing]

men det er også vores grundholdning, at denne tilstedeværelse fortsat skal være til gavn for det grønlandske samfund.

Derfor har vi givet udtryk for, at vi ser militæranlæg i Grønland som en helhed, hvori enkelte elementer ikke rives ud af helheden med direkte skade for samfundet til følge. Jeg tænker naturligvis på, at Søndre Strømfjord er Grønlands trafikknudepunkt, og at amerikanernes indskrænkning vil påføre det grønlandske samfund meget store problemer.

I samme åndedrag synes jeg det er værd at nævne det voksende samarbejde med det civile personale på baserne i Thule og i Søndre Strømfjord. Man har her dannet folkevalgte borgerråd, som i samarbejde med de grønlandske myndigheder søger at bedre de tilbud, der ønskes på baserne som følge af deres ydelser til den grønlandske økonomi gennem den såkaldte baseskat.

Grønland meldte sig som bekendt ud af De Europæiske Fællesskaber for fem år siden. Vi forhandlede os herefter frem til en 5-årig fiskeaftale, som netop i sommer blev fornyet – denne gang med lidt flere fisk til EF og lidt flere penge til Grønland.

Denne aftale har en væsentlig økonomisk betydning for os, men også betydning med hensyn til adgangen for vore produkter til det europæiske marked.

Det er i denne forbindelse en glæde at kunne takke regeringen for den støtte, der er ydet under forhandlingerne, som efter vor mening gav et tilfredsstillende resultat.

I EF-sammenhæng vil jeg kort komme ind på det indre marked.

Som sagt er Grønland ikke længere medlem af EF. På trods heraf er det min formodning, at processen mod etableringen af det indre marked og perioden efter 1993 også vil have en afsmittende virkning på det grønlandske samfund. Det er derfor vigtigt, at vi er opmærksomme på de fordele og ulemper, der påvirker hele rigsfællesskabet og dermed Grønland.

Jeg forestiller mig ikke på nogen måde den nordligste del af riget som en del af det indre marked. Imidlertid vil vi som en del af det danske rige afgjort blive nødt til at tage stilling til de konsekvenser, som utvivlsomt også vil berøre os. Det vil derfor af hensyn til hele rigsfællesskabets interesser være tilrådeligt at inddrage disse mulige konsekvenser i overvejelserne allerede nu.

Jeg vil slutte mit indlæg med en enkelt betragtning i lyset af de festligheder, der har fundet sted her i sommer i anledning af hjemmestyrets 10-års-jubilæum.

Dette tiår har været en manifestation af den rige kulturelle arv og ballast, som vi trods mange materielle forhindringer stadig er beriget med. Et samfund som det grønlandske med den forskellighed og egenart, det repræsenterer i forhold til Danmark, er i besiddelse af uanede kræfter, som skal bane vejen for et stærkt og modent folk, som kan tage kampen op med de vanskeligheder, som vi utvivlsomt vil møde, og i fredens og samarbejdets ånd vil vedstå sit ståsted i rigsfællesskabet og i det internationale samfund.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg har bedt om denne korte bemærkning for at komme med en kommentar til de retspolitiske emner, som er rejst af hr. Steenholdt og af hr. Rosing.

Jeg har som medlem af Retsudvalget aflagt besøg i Grønland sidste år. Jeg var deroppe igen her i august med Europarådets juridiske udvalg for at markere, at Den europæiske Menneskerettighedskonvention og -erklæring også gælder for Grønland.

Ved den lejlighed så vi nogle af arresthusene deroppe, og jeg kan bekræfte, at der er meget skiftende standarder. Der er nogle, der er ganske flotte, moderne og meget sikkert indrettet, og så er der nogle, der hører hjemme i den helt anden ende af skalaen.

Jeg har også deltaget i en diskussion med fru Ebba Strange ude i Herstedvester forleden, hvor vi drøftede spørgsmålet om de grønlandske indsatte, og jeg synes, at de bemærkninger, som er blevet fremsat her fra talerstolen af de to grønlandske medlemmer af Folketinget, er fuldstændig korrekte og helt berettigede. Jeg synes, at vi skal tilsige et konstruktivt samarbejde, hvor vi prøver at få løst de problemer.

Det er klart, som jeg også sagde, da jeg var i Grønland, at det må passes ind i de budgetmæssige rammer, som justitsministeren har at slå med og mod. Men når det er sagt, vil jeg sige, at der også er problemer, som bør finde deres løsning.

Et af de svære vil være, hvad man gør med de grønlandske indsatte her i Danmark. Jeg tror,

[Bjørn Elmquist]

at man også i Grønland bliver nødt til at erklære sig parat til nytænkning for så vidt angår anbringelse i selve Grønland af disse kriminelt særligt belastede, som måske også har nogle psykiske problemer. Men i hvert fald er jeg sikker på, at vi både i Retsudvalget og i regerings-sammenhæng vil være parat til at se nærmere på disse spørgsmål.

Ellefsen (V):

Statsministeren valgte i åbningstalen at omtale tre og kun tre emner: 1) de ydre vilkår, 2) de store samfundsøkonomiske problemer og 3) samarbejdsmulighederne her i Folketinget.

Dette medførte, at der ikke blev lejlighed til nogen særlig lang, for ikke at sige ingen, omtale af de nordlige dele af kongeriget. Jeg finder det derfor naturligt og rimeligt at give en meget kort redegørelse for de politiske forhold på Færøerne, og jeg vil tillade mig at anvende den samme opdeling i de tre punkter, som statsministeren anvendte.

Når det drejer sig om 1) de ydre vilkår, kan jeg stort set tilslutte mig statsministerens bemærkninger om udviklingen i verdenspolitikken, herunder den førte forsvarspolitik.

Situationen er en helt anden, når statsministeren kommer ind på EF-samarbejdet. Færøerne er som bekendt ikke medlem af EF, og endnu er der ikke noget politisk parti på Færøerne, der har besluttet at gå ind for færøsk medlemskab. På den anden side er vi stærkt påvirket af EF og af, hvad EF foretager sig. Vi er i gang med forhandlinger med EF om en ny handelsaftale, som det danske udenrigsministerium deltager i.

Udenrigsministeren fik under sit besøg på Færøerne for kort tid siden meget tydelige og entydige signaler fra det færøske landsstyre og fra et vel nok enigt Lagting. Vi er villige til at give meget væsentlige indrømmelser til gengæld for en rimelig handelsaftale med EF, og jeg vil benytte lejligheden til at anmode regeringen om størst mulig støtte til opnåelse af en sådan aftale.

2) De store samfundsøkonomiske problemer. Jeg vil give statsministeren ret i, at Danmark har visse samfundsøkonomiske problemer, selv om de i vore øjne ikke synes ret store, når man sammenligner dem med de tilsvarende færøske problemer.

Jeg kan nævne, at den færøske nettoudlandsgæld nu ligger på omkring 7 mia. kr., hvilket pr. indbygger udgør mere end det dobbelte af den danske. Endnu værre bliver det, når det tages i betragtning, at der under de færøske socialdemokraters ledelse i den sidste valgperiode fra 1984 til 1988 i realiteten kom næsten 15 mia. kr. til som ny udlandsgæld. Dette svarer til, at Danmark i løbet af de sidste fire år havde forøget sin nettoudlandsgæld med mere end 600 mia. kr.

Fra 1984 til og med 1988 blev der investeret for mere end 2 mia. kr. i nye fiskeskibe, uden at dette medførte nogen stigning af betydning i vores fiskeeksport. Det kan endvidere nævnes, at Lagtingets finanslov i samme periode blev mere end fordoblet til 3,2 mia. kr. årligt i et samfund med 46.000 mennesker.

Punkt 3) Samarbejdsmulighederne i det færøske Lagting. Der er i forbindelse med etableringen af den nye politiske koalition skabt langt bredere samarbejdsmuligheder i det færøske Lagting end hidtil. Som før nævnt havde vi i perioden 1984-88 et socialdemokratisk ledt landsstyre. Dette landsstyre, som afløste det borgerlige landsstyre under Sambandspartiets ledelse, skulle som allerede nævnt vise sig at være Færøernes hidtil største økonomiske gyser.

I første halvdel af 1989 havde vi et landsstyre på Færøerne baseret på en såkaldt selvstyrekoalition bestående af 4 partier. Dette landsstyre viste sig at være totalt handlingslammet og kuldsejlede nogenlunde midt på sommeren 1989.

De sidste tre måneder har vi haft den mest vidtspændende politiske koalition i vores politiske historie. Koalitionen spænder fra det yderste venstre til det yderste højre og omfatter såvel Det Republikanske Parti, dvs. de mest rabiate løsrivelsesfolk, som Sambandspartiet.

Vi har som det første skridt lagt ud med nye indtægtslove i form af afgiftsforhøjelser og endvidere med at inddrage en betydelig tvungen bunden opsparing. Det første års opsparing i 1989 indgår i landskassen som et lån, der udbetales i 1992 til personlige pensionskonti. Opsparinger i 1990 og i de følgende år indsættes i pengeinstitutterne og udbetales de enkelte borgere med renter efter 4 år. Pengene vil blive placeret udenlands, i det omfang likviditeten i det færøske samfund tillader det.

[Ellefsen]

Det næste skridt bliver at vedtage en lagtingsfinanslov, som medfører en ændring i udviklingen i de offentlige udgifter på Færøerne. Især lagtingsfinansloven er afgørende for, om det vil lykkes for den nuværende koalition at vende den økonomiske udvikling på Færøerne den rigtige vej eller ikke. Herudover er der i koalitionsaftalen aftalt en række ændringer inden for de forskellige samfundsområder, herunder også på fiskeriområdet.

Vi er opmærksomme på, at de gennemførte tiltag alt andet lige vil medføre problemer, som er velkendte i bl.a. Danmark. Den planlagte, meget kraftige opbremsning inden for såvel offentlig som privat anlægsvirksomhed vil i første omgang fjerne den negative arbejdsløshed eller rettere sagt overbeskæftigelsen dækket af fremmed arbejdskraft, som de sidste års ansvarløse økonomiske politik har medført. Senere vil der uden tvivl vise sig tendenser til direkte arbejdsløshed. Disse problemer vil blive taget op med det samme og forsøgt løst bedst muligt.

Som det ses – og hvis det ellers kan være Folketinget til nogen trøst – burde Danmarks økonomiske problemer være forholdsvis lette at løse. Hvis jeg tager fejl, hvilket jeg ikke håber, så ser det unægtelig noget vanskeligere ud for os, som skal løse de færøske problemer.

Breckmann (Fær.):

»These are the best of times, these are the worst of times«, skrev Dickens om udsigterne og omvæltningen i Frankrig ved begyndelsen af vor verdslige og totalitære tidsalder for just 200 år siden.

Slemme tider, idet tingets grand old man bliver sat under mistanke, vel mest fordi han er symbolet på dansk værdikonservatisme. Man slipper jo ikke ustraffet – og bebrejdt først Vestens intelligentsia – hvis vore velgørere, selvfølgelig i det fjerne, under dække af udlændingepolitikken først får skovlen under én. Slemme tider, når skyldtyngede medløbere på midten støtter venstreorienterede internationalister imod en gentleman som Ninn-Hansen som formand.

Men dog gode tider, for som der står i folkevisen: Her er tabt, og her er vundet, der sørges på begge sider. Så oplevede vi i kølvandet på dette nederlag den glæde, at det lykkedes at få en værdig ny formand, samt at den borgerlige regering ved ministerrokaden blev fornyet og

dynamiseret. Til lykke med udnævnelserne og held med arbejdet!

På Færøerne oplever vi nu dårlige tider. For første gang har statsministerens rådgivende udvalg vedrørende Færøernes økonomi aflagt to besøg samme år – med god grund. Dets dom i foråret over det forrige socialistiske landsstyres uansvarlige politik var meget hård. Økonomien var glohed med overforbrug og vildt urentable investeringer i landsstyrets fantasiprojekter til lands og til vands. Den livsnødvendige eksport stod i stampe i 3 år, mens det offentlige og følgelig det private forbrug steg i himmelflugt. Finansloven voksede 50 pct. på kun 4 år, efter dansk målestok svarende til en vækst på 100 mia. kr.

Det politisk beordrede tvangssalg af vores nye handelsskibe for en slik til bl.a. danske rederier, der nu med gunstige rater tjener godt på det, indsnævrede det færøske indtjenings- og beskæftigelsesgrundlag. Det socialistiske landsstyres erhvervsfjendtlige politik med ensidig nedskæring af prisstøtten til fiskeskibene tvang vores livsvigtige flåde til at påtage sig en voksende driftsgæld på i alt 500 mio. kr. efter blot 4 år oven på eksisterende lån, der efter dansk målestok ville være ensbetydende med en gældsforøgelse på 50 mia. kr. på kun én erhvervsgren.

Slemme tider, når man tænker på den skumle sammenrotning af republikanere og socialister med deres akademiske lejesvende i administrationen, der klarede at camouflere vore nationaløkonomiske regnskabstal, så fordoblingen af udlandsgælden blev fortiet til langt efter lagtingsvalget. Nu beløber den sig til 7.000 mio. kr., hvad der ville svare til 700 mia. kr. i samlet udlandsgæld efter danske forhold. Det vil sige dobbelt så meget som Danmarks gæld for øjeblikket.

Men dog gode tider, når man tænker på, at det socialistiske landsstyre nu er blevet afløst af en bred koalition på 21 ud af 32 lagtingsmedlemmer, der spænder tværs over den social- og nationalpolitiske midte under Folkeflokkens ledelse.

Fra juli 1989 har vort landsstyre forsøgt at rette ubalancen mellem indtægter og udgifter og forbedre den offentlige likviditet. Desværre har vi hidtil kun brugt traditionelle skatter, indkomst- og udgiftspolitiske midler, i en sådan grad, at det gribede i skatteborgernes rækker.

[Breckmann]

Bunden opsparing flere år frem med dispositionsfrihed 4 år efter indskud med renter, import- og afgiftsforhøjelser, offentlige besparelser i drifts- og anlægsudgifter, i alt en dæmpning af aktivitetsniveauet på 50 mia. kr. årligt 4 år frem efter dansk målestok. Og derudover er prisindekseringen af lønninger ved at blive sat ud af kraft.

Således er socialismens 4-årige kalas under lagmand Atli Dams lederskab nu endt med en abstinensrystet patients tilværelse i økonomisk spændetroje, helst denne periode ud. Det bødes der for i mange år, hvad kun var en, skal vi sige pengestaks glæde.

Men disse indgreb er forhåbentlig blot en begyndelse. Vi håber på en tilbageførsel af økonomiske ressourcer fra det offentlige til det private, for indkomstpolitik er jo kun gammel – jeg havde nær sagt socialdemokratisk – medicin på ny flasker.

Færøernes forhold til rigsfællesskabet bliver efter landsstyrets planer ikke meget ændret i denne periode. Dog fortsætter forhandlingerne om undergrunden, navnelov og andre ting hen imod en tilfredsstillende løsning, og jeg henstiller til regeringen at vise samme positive vilje som i så mange andre forhandlinger de sidste år.

Vi forventer ligeledes dansk støtte til en gunstig færøsk aftale med EF efter 1992 uden færøsk medlemskab, men så vidt muligt med toldfri adgang til det indre marked for vor livsvigtige eksport af fiskevarer.

En praktisk gennemførelse af bloktilskudsordningen samt en opretning af vor betrængte økonomi kræver alle politiske hænder på pumperne og forhindrer de store vidtløftigheder. Færøerne er i dag trods alt et ret veludbygget samfund. Udfordringen ligger i at tilpasse for store krav til for små ressourcer. Hvis vort løn- og udgiftsniveau ikke sænkes, er der simpelt hen ikke plads til de 50.000 færinger på øerne fremover.

Færøerne har hårdt brug for nye fiskefelter i fremmede farvande. Det forrige landsstyre lod toget køre, var for sent i vendingen. Man accepterede nedskæringer overalt. I stedet har nogle af vore initiativrige fiskere forsøgt at få adgang til fiskeri midt ude i Atlanterhavet – tunfisk især – ved Alaska og ved det sydlige Afrika, helt fra Angolas sydgrænse til Tanzanias sydgrænse. De steder, både i vest, i øst og i syd, har jeg

selv haft den glæde at bistå lidt fra sidelinjen. Forhåbentlig bliver det til indtægter dér og andre steder i kommende tider.

Den danske rolle i denne sammenhæng har ikke blot været passiv, men direkte forstyrrende. Det forsmædelige nederlag, som Lagtinget blev tvunget til i sanktionslovene mod Sydafrika for at tilfredsstille nordisk udenrigspolitisk forfængelighed, har hidtil ikke givet Færøerne en rød reje eller torsk ved Grønland, som det blev os lovet. Jeg håber, at der er tale om et tidsspørgsmål og ikke om brudte løfter, når man tænker på, at Grønland har samme befolkning som Færøerne, men måske fem eller endda ti gange så store fiskeforekomster, som vi har.

I forbindelse med Danmarks Sydafrikapolitik må jeg gøre nogle bemærkninger, fordi Danmark og Færøerne stadig væk har fælles udenrigspolitik. Danmarks Sydafrikapolitik er ude af takt med den internationale tidsånd, og udenrigsministeren kan enten glæde eller græmme sig over, at de anarkistiske stormtropper – BZ'ere og hooligans, som I vist kalder dem – der udøver regeringens politik ved indbrud og ødelæggelser i det sydafrikanske generalkonsulat, ikke er særlig velformulerede, men dog ret effektive.

Justitsministerens bebudede stramning af terrorlovgivningen ville gøre det vanskeligere for internationale terrororganisationer som f.eks. PLO, som Danmark er blevet ubehageligt mindet om eksistensen af nu i sommeren 1989, ANC osv. at operere i Danmark for danske skattepenge. Jeg ønsker regeringen held og lykke med gennemførelsen af den lov.

For Færøernes vedkommende kan udfaldet af Namibias forestående selvstyre blive af fiskerimæssig betydning. Danmark har hidtil støttet det kommunistiske SWAPO økonomisk og kan, hvis denne organisation får afgørende indflydelse på landets kommende regering, bruge sin indflydelse til at sikre færøske fiskere fortsatte og udvidede samarbejdsmuligheder under opbygningen af en selvstændig namibisk fiskeindustri i verdens rigeste farvande som en betingelse for fortsat dansk støtte. I den verdensdel kan vore medmennesker opleve gode tider, hvis man bærer sig ansvarligt ad.

Men den danske statskirke, hvis klerikale humanister på grund af manglende ånd, tro og engagement ikke klarer så meget som at fylde de bageste kirkestole herhjemme, køber sig i ste-

[Breckmann]

det aflad for danske skattekroner og finansierer kommunistiske organisationer, mens man ukritisk undlader at undersøge, om man betaler til 85.000 anmeldte SWAPO-flygtninge, hvor der kun eksisterer 40.000. Resten er svindel, tusinder af mennesker er forsvundet, tortureret eller dræbt, også for danske penge. Den naivitet holder forhåbentlig op og afløses af mere politisk realisme, som der er masser af plads til.

Det er dårlige tider for Danmarks Kinapolitik, der ligger nedtromlet under socialismens larvefødter eller nakkeskudt på Tien-an-men Square – ikke just nogen himmelsk freds plads, men snarere en socialismens helvedes ufreds slagmark i vore egne internationalisters gentagne forsøg på at skabe endnu et kollektivismens paradys på Jorden.

Men sammen med mange andre ser statsministeren gode tider komme i Østeuropa. I Polen forsøger man nu at afsætte de 300 mio. kr. uanvendelige Kinabistandspenge, efter at Danmark i Fjernøsten er blevet offer for sin egen moralisme og har boykottet den røde del af Det Mellemske Rige, men stadig rynker på næsen ad den mest demokratiske, rigeste og frieste del af Kina, nemlig Taiwan. Også dér er der plads til mere realisme.

Selvfølgelig tillader Gorbatsjov en ikkekommunistisk regering i Warszawa. Han har ikke andet valg end at bøje sig efter socialismens totale sammenbrud som samfundsorden og kun 3 pct. polsk vælgerstøtte til kommunistpartiet.

Det lyder dog skæbnesvangert, at just Sovjets diktator fortæller os om vort fælles europæiske hjem, hvor Vesteuropa, især Vesttyskland, men også Danmark, betaler alle renter og afdrag til huslånet til dette hjem, og hvor Sovjets indsats faktisk begrænser sig til opretholdelsen af pigtråden og de automatiske skydefelter midt igennem dette splittede hjem.

Det gode ved disse tider i Mellemeuropa vil fortsat være, at socialismens skændselsmur bliver stående, for bliver den revet ned, får Danmark for alvor brug for en realistisk indvandrer- og flygtningepolitik, der latterliggør opdagede mistænkeliggørelser omkring tamiler og muslimer.

Men det bedste ved disse tider er trods alt, at den socialistiske drøm er bevist at være ubrugelig og skadelig. Drømme dør jo altid, når de skal til at gå i opfyldelse og man vågner af søvnen, og 70 års socialistiske drømmerier, også i

dette høje Ting, og ødelæggelserne deraf viden om i verden kræver trods alt af os, at vi vågner op til virkeligheden.

Det beklagelige ved denne virkelighed er, at den demokratiske kapitalisme ikke opnår større støtte i de vestlige befolkninger. Vælgerne bliver ved med at undskylde vore socialistiske partier på grund af deres humanistiske løfter om en fejlfri og tryk kollektiv verden og mennesskehed. Og dog må man complimentere vore venstresindede for deres dygtighed til at tillempe sig kravene fra den borgerlige, den kapitalistiske, politiske virkelighed, men denne vælgeropslutning om de socialistiske partier beror mest på, at vi borgerlige mangler evne til at forsvare og styrke det kapitalistiske demokratis utallige velsignelser.

Med hensyn til Danmarks nærmeste fremtid glæder det mig meget, at det er lykkedes regeringen at forbedre handelsbalancetallene. Hold fast ved den kurs! Forhåbentlig får vi lov og fred til det i de kommende 3 år. Men hvis andre resultater udebliver, resultater som et faldende skattetryk, større økonomisk frihed for den enkelte, mindre bureaukrati og offentlig hersen med den arbejdsføre og aktive del af befolkningen – hvad enten dette kvælende offentlige formynderi foregår på Færøerne eller i Danmark – hvis disse resultater udebliver i vor regeringstid, må vi tage til takke med en historisk birolle om nogle år med de venstreorienterede i hovedrollen.

Denne danske regering og vort nuværende færøske landsstyre har 3 år til at føre frisindet politik til gavn for vore befolkninger. Det er en udfordring, som frie og tænkende mennesker altid med glæde tager imod, og jeg vil ende med at gentage mine forhåbninger om, at det lykkes den borgerlige regering at få et forlig til gavn for den danske befolkning og hele riget i løbet af dette efterår.

God arbejdslyst og velsignelse dermed!

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der er over 300.000 i dette land, som er på passiv hjælp, dvs. på dagpenge for arbejdsløshed eller på bistandshjælp. Grunden hertil er, at der mangler arbejdspladser. Umiddelbart skulle man tro, at det faktum, samt at vi har stor gæld, ville betyde, at alle sejl nu vil blive sat til for at få folk i arbejde, så vi kunne få kørt gælden af.

[LIII Gyldenkilde]

Men jeg må sige, at det just ikke er det, statsministerens åbningstale sprudler med ideer til. Ejendommeligt nok, for vi må jo se i øjnene, at denne statsminister har været utrolig heldig og skal være utrolig glad for arbejdsmarkedets parter, som har vist en sådan besindighed, at der er indgået frivillige overenskomster – forhandlet i frivillighed uden indgreb herindefra – som faktisk for en del lønmodtageres vedkommende betyder, at de får et reallønsfald i den periode, overenskomsterne dækker. Det er jo det, der er baggrunden for, at konkurrenceevnen er ved at blive bedret. Ingen skal være i tvivl om det.

Hvorfor har de nu gjort det? Fordi de er klar over, hvilke dybe problemer vi efterhånden har i Danmark. Hvad er så lønnen for det, om jeg så må sige? Er det, at man får alle de arbejdsløse i arbejde, hvilket har været baggrunden for tilbageholdenheden? Det er der ikke noget der tyder på, og det er utrolig sørgeligt.

Hvad får man i stedet? Man får forslag på bordet om, at da det er lønmodtagernes skyld, at arbejdsløsheden er stor, skal de nu selv pålægges nogle flere udgifter til betaling af arbejdsløshedsdagpengene. SF vil godt advare imod at tro, at det løser nogen som helst problemer. Vort problem er, at vi mangler arbejdspladser.

Hvis der endelig skal spares på dagpengekontoen, og det kan der godt, må man gå ind i det misbrug, der ligger i alle de korttidsparkeringer, som foretages af dem, der leder og fordeler arbejdet her i landet. Og det er ikke lønmodtagerne selv, der beder om at blive afskedit.

Det er arbejdsgiverne, der leder og fordeler arbejdet her i landet; det skal vi ikke glemme. Lad os så tage fat dér. Det vil vi såmænd godt være med til at se på. Og hvis der så er brancher, som ikke kan klare sig, idet de via dagpengene tidligere har fået et tilskud, så giv dem dog et regulært tilskud i en overgangsperiode, så vi kan se, hvad det er, vi har med at gøre, i stedet for, at det altid ender med, at man siger, at det er lønmodtagernes misbrug, hvilket det ikke er.

Når det er sagt, vil jeg godt sige, at statsministerens åbningstale har et meget lille punkt om en væsentlig ting, som skal ske her i november 1989. Da har vi jo som bekendt kommunevalg, og hvad er det så, statsministeren har at sige her op til valget? Det er, at nu skal man sørge for at

få en aftale med regeringen om, at skatterne skal sættes ned ude i kommunerne.

Jeg skal hilse og sige, at der er skåret ind til benet ude i kommunerne. Der er skåret så langt, at man er begyndt at fyre folk, fordi der ikke kan spares mere på anlægsudgifterne; det er driftsudgifterne, det nu handler om. Det er servicesektoren, det er børn, unge og gamle, som det vil komme til at gå ud over. Og hvem er det, der plejer og passer dem? Det er såmænd kvinderne, og kvindearbejdsløsheden er den største i forvejen, og det vil sige, at man får skabt yderligere arbejdsløshed.

Dette sker samtidig med, at vi ved, at der er masser af planer ude i kommunerne om at iværksætte ting, der kan skabe nye arbejdspladser. Der er masser af folk med gode ideer, som kan føre til oprettelse af arbejdspladser. Mange Venstreborgmestre støtter Kommunernes Landsforenings forslag om, at man nu må give kommunerne muligheder for at sætte arbejdspladser i gang.

Men hvad oplever vi? Herindefra får vi nu at vide, at der skal spares yderligere; der bliver ikke penge til noget som helst ude i kommunerne. Og hvad sker der så? Jo, der sker det, at det hele lægges brak, og så kan udenlandske investorer få lov til at købe erhvervslivet, for de danske kommuner må sandelig ikke have noget som helst med erhvervslivet at gøre. Fy da fjø! Den går slet ikke. Det er nemlig ideologi, så det brager.

Der var engang en statsminister, der sagde, at i alt fald noget ideologi var bras. Og jeg må sige, at jeg synes, at den ideologi, der ligger bag, at kommunerne ikke kan få lov til at igangsætte arbejdspladser, hvor de har muligheder og evner til det, er noget bras.

Der snævres mere og mere ind på disse områder ved, at man kræver større og større besparelser i kommunerne. Det er ærgerligt, og jeg synes, det er at svigte de lønmodtagere, som ved de indgåede overenskomster har vist samfundssind og forståelse for de store, dybe problemer, vi står i. Det, de får ud af det, er, at der bliver skabt yderligere arbejdsløshed. Det er ikke en måde at belønne folk på.

Derfor bør der ikke indgås noget som helst forlig, hvis det ikke lykkes at få skabt flere arbejdspladser og uddannelsespladser. Vi tror ikke i SF, at det lader sig gøre med denne regering, som kun har nedskæringer på program-

[Lilli Gyldenkilde]

met. Derfor tror vi, at tiden snart er inde til, at vi får vist, at der kan komme andre boller på suppen, at der kan komme en ny politik, som kan sætte i gang dér, hvor det er nødvendigt, nemlig med at få skabt arbejdspladser her i landet.

Carsten Andersen (SF):

I statsministerens åbningstale bliver udtrykket »ombytte passiv forsørgelse med en aktiv indsats« brugt i den lille del, som det socialpolitiske område har fået tildelt. Jeg tror, at mange vil hilse det udtryk med glæde og se forventningsfuldt frem til, at en sådan drejning sker inden for det socialpolitiske område.

SF går fuldt og helt ind for det synspunkt, og vi er også enige i, at brugerne, bistandsklienterne, eller hvad man nu kalder dem, i det sociale system skal gives muligheder for at være aktive i løsningen af deres sociale problemer. Det er måske en lille fortsættelse, men jeg tror ikke – med de synspunkter, der har været på socialpolitikken i dag – at det er noget, der skurrer.

Vi skal ikke underkende, at der arbejdes med forsøg og med udvikling inden for det sociale område. Et af de store slagskibe er SUM-midlerne, sociale udviklingsmidler, som giver gode fingerpeg om, hvad der kan ske inden for det sociale område.

Men der er desværre noget, som vi allerede nu kan se. Kommunerne har ikke økonomisk grundlag til at kunne tage fat på nogle af de ideer og nogle af de ting, som man finder ud af ved hjælp af udviklingsmidlerne.

SUM-programmet kan heller ikke skjule eller dække over, at der sker en tiltagende udvikling i negativ retning med voksende socialproblemer i dagligdagen, som vi såmænd kan se på gader og stræder. Jeg skal nævne nogle enkelte af dem uden at give udtryk for, at det er fyldestgørende.

Men vi ser inden for ældreområdet, at der er tiltagende mange gamle, som savner hjemmehjælp, fordi kommunerne ikke har ressourcer eller personale. På trods af, at vi har 264.000 arbejdsløse, kan man ikke imødekomme de ældres behov for hjemmehjælp.

Vi ser en uhyggeligt voksende gruppe af bistandsklienter, som hænger fast i systemet på grund af manglende uddannelses- eller revalideringstilbud. Det kan godt være, at man har forslag om at få klaret disse ting, men det reelle er, at kommunerne er presset så hårdt, at de ik-

ke er i stand til at bringe de reelle tilbud, der skal til.

En uhyggelig nyskabelse er, at psykisk syge bliver udskrevet fra de psykiatriske hospitaler for at spare sengepladser, og at vi er begyndt at se, at der på udskrivningskortene står, at de bliver udskrevet til gaden, til ristene i København og Århus eller til overfyldte forsorgshjem. Det er en meget trist og en meget negativ socialpolitisk udvikling, at vi accepterer det.

Den voksende gruppe af gadens børn er et udtryk for, at vi på det socialpolitiske område ikke har været i stand til at give et tidssvarende bolig- eller uddannelsestilbud til nogle af de unge, som ikke lige falder på plads i det dagligdags system.

Vedrørende anbringelse af børn og unge ser vi også noget uhyggeligt med, at der opstår større vilkårlighed. Det er rent absurd, at unge anbringes på skibe, som sejler med våben, dvs. skibe, som også anløber havne, hvor der er international konflikt eller borgerkrig. Det er jo en meget dårlig situation at anbringe unge i, hvis sociale situation i forvejen er usikker – oven i købet at anbringe dem i livstruende situationer!

Denne udvikling er kommet, fordi der er en politisk uvilje imod at skabe sikre sociale forhold og man har den politiske opfattelse, som man har i den borgerlige regering. Der er ikke et ærligt ønske om at udskifte den passive forsørgelse med den aktive indsats. Måske findes det i enkelte tilfælde, men vi har ikke set signaler om en i bund og grund ændret socialpolitik.

Og dog. I lovkatologet er der et lille bitte synspunkt. Der er en indkomstuafhængig revalideringsydelse, så man kan se, at her har socialministeren fået en ændring igennem, så der bliver en aktiv indsats.

Socialistisk Folkeparti vil komme med forslag, som opfylder kriterierne om at give den enkelte mulighed for aktivt at være deltager i løsning af sine egne sociale problemer. Vi vil foreslå, at alle bistandsklienter skal have ret til et uddannelsestilbud, og at den varige passive forsørgelse skal være en absolut undtagelse, sådan at indgangsdøren til bistandskontoret bliver: Vi har et uddannelsestilbud til dig, vi vil godt have at vide, hvilke uddannelsesplaner du har, så vi kan gå i gang med det samme.

Vi vil foreslå, at der i bistandsloven kommer et nyt begreb, som hedder socialt projektarbej-

[Carsten Andersen]

de, hvor kommunerne med hjemmel i bistandsloven kan iværksætte sociale projekter for grupper, der socialt er særligt truede, så man kan komme ud af nogle af de helt traditionelle tankegange inden for det sociale område, og med bistandsloven som hjemmelsgrundlag kan etablere nye foranstaltninger.

Det er i modsætning til det, vi ser at regeringen kommer med i lovkatologet, at SF ønsker at iværksætte handlinger, som svarer til en programerklæring.

Til slut vil jeg gerne spørge statsministeren om, hvornår statsministeren indkalder til forhandlinger om udarbejdelse af forslag til en fremtidig regulering af overførselsindkomster, som statsministeren ved forespørgselsdebatten den 18. maj 1989 stillede i udsigt.

Gade (SF):

Et af de tre områder, som regeringen har prioriteret i sin åbningstale, er udviklingen i EF og i verdenspolitikken, som der står.

Det er jo i hvert fald sådan, at udviklingen i Østeuropa og de forhandlinger, der netop nu foregår på embedsmandsplan mellem EFTA og EF, og lige her på det sidste den vesttyske udenrigsminister Genschers tanker om et åbent Europa burde give regeringen anledning til en helt anden og meget klarere og stærkere melding end den, der fremgår af statsministerens åbningstale.

I SF opfordrer vi regeringen til aktivt at forlade den lidt slæbende holdning vedrørende Europapolitikken og arbejde for et åbent Europa. Det er fint nok, at regeringen vil arbejde for en udbygning af EF's forbindelser til EFTA-landene, og det er fint nok, at regeringen siger om opbruddet i Østeuropa – og jeg citerer fra redegørelsen -: »Det kræver nytænkning også på det økonomiske og handelsmæssige område. Vi har alle en interesse i et Europa, som ikke er mærket af kunstige skillelinjer.«

Ja netop. Lad os nytænke og sætte kursen efter at skabe en ny geografi i Europa ud fra målsætningen et åbent Europa. Det betyder konkret, at Danmark skal fastholde, at de forhandlinger, der foregår om et miljøagentur i EF-regi, først skal slutføres, når man fra starten har lavet et miljøagentur, der omfatter alle de lande i Europa – også uden for EF – som ønsker at være med, og disse lande er med i styrelsen.

Det betyder konkret for det andet, at den danske regering aktivt vil støtte den linje, som den vesttyske udenrigsminister Genscher har givet udtryk for om et åbent Europa. Jeg appellerer til statsministeren eller udenrigsministeren om at give et svar her, for det er jo aktuel politik og en brændende diskussion imellem på den ene side dele af Kommissionen og på den anden side den vesttyske udenrigsminister.

Det betyder, at vi opfordrer den danske regering til selv at være aktiv og fremsætte forslag om brede samarbejdsmodeller af forpligtende art om kultur og uddannelse, som skal ligge i et regi, som omfatter både lande i EF og lande uden for EF, både Øst og Vest. En model som den, vi har set på filmområdet med film-Eureka, kunne blive modellen.

Vi opfordrer regeringen til at være aktiv. Ellers vil vi selv stille forslag i den kommende folketingssamling, som opfordrer regeringen til at stille den slags forslag.

En sådan politik kan kollidere med de mest unionsivrige i EF-landene – ja, Genscher er allerede blevet imødegået af Delors – men det er vel egentlig den, vi er enige om her i landet: at vi godt vil tage et opgør med de mest unionsivrige – eller er vi? Jeg går ud fra, at Socialdemokraterne, der har et program, der ligefrem hedder »Et åbent Europa«, også nu vil presse på for, at Danmark støtter denne Genscherlinje, og at vi fører en mere aktiv politik for et åbent Europa.

Om det indre marked står der meget lidt konkret, og om planerne om etablering af en økonomisk-monetær union siger regeringen overraskende lidt. I SF er vi tilfredse med, at økonomiministeren har igangsat arbejdet med at lave en embedsmandsrapport, men vi mener, at spørgsmålet er så vigtigt, at Folketingets partier også burde kunne blive enige om, at der laves alternative redegørelser.

Ét punkt har jeg hæftet mig ved: Regeringen siger, at der ingen tvivl er om, at Danmark har en betydelig fordel af en styrkelse af det økonomiske og monetære samarbejde i Europa. Ja, man kalder det ligefrem en grundlæggende overbevisning. Så er det, jeg spørger om, hvor dokumentationen er for det, og hvilken styrkelse det er for Danmark.

SF har peget på, at Danmark burde være aktivt for at få de nordiske lande til at overveje at gå ind i EMS-samarbejdet og melde sig på ba-

[Gade]

nen her. Det ville gavne Danmark økonomisk, og det ville kunne være med til at skabe det åbne Europa, som jeg talte om, i stedet for Unionseuropa. Har regeringen taget kontakt til de øvrige nordiske ministre? Er det regeringens synspunkt, at det vil være godt, om de nordiske lande søgte optagelse i EMS'en, eller har man ingen synspunkter på det spørgsmål? Det er jo både en økonomisk og en politisk vigtig sag for Danmark.

For øvrigt vil jeg godt påpege, at den eneste rapport, der findes om valutaunionen, er vismandsrapporten fra december 1988. Den regner ikke med – åbenbart i modsætning til det, regeringen regner med – at der er økonomiske fordele for Danmark i en økonomisk-valutarisk union.

Til sidst bør det vel nu skæres ud i pap for befolkningen – og jeg er glad for, at hr. Erhard Jakobsen bl.a. brugte megen tid på det i sin tale – at hele diskussionen om ændringer af skattelovgivning osv. på grund af det indre marked og den internationale konkurrence stadig grundlæggende foregår på et forkert grundlag her i landet. Det fremgår tydeligst, når man hører dele af regeringen – ikke så tydeligt i dag som tidligere, men det går alligevel igennem åbningstalen – og i hvert fald når man hører erhvervslivet kræve lettelser af skattetryk og på samme tid kræve tilpasning til forholdene i landene omkring os. Virkeligheden er, at hvis Danmark skal lave et skattesystem som flertallet af lande i Europa både inden for EF og uden for EF, vil erhvervslivet blive hårdere belastet gennem skat, arbejdsgiverbidrag og energifgifter, end det bliver i dag i det danske system. Det ville være rigtigst, at vi fik det sagt, og at de partier, der har været med til at vildlede hele den offentlige debat på dette punkt, nu sagde: Ja, det er ikke sandt, hvad man har sagt.

Jeg ved godt, at når store dele af erhvervslivet hævder det modsatte af det her, er det for at skabe det psykologiske klima for et indgreb over for de offentlige udgifter. Men det skaber en helt syg debat i Danmark, og det er jo næsten ikke til at bære at have både en syg regering og en syg debat.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Grænserne for denne debats varighed synes at blive sat af antallet af folketingsmedlemmer valgt for SF.

Jeg skal også gøre den bemærkning, at jeg har haft lejlighed til at følge, hvad SF har sagt i dag, og dette er et af de første eksempler, jeg har været ude for i min tid her i Folketinget – det er snart 10 år – på en idéudvikling inden for ét parti under en debat. Mange af de ting, der er blevet sagt af SF i dag om EF, ville jeg ikke have ventet umiddelbart skulle komme frem i debatten på denne måde i dag.

Men det, jeg godt ville spørge hr. Gade om – det her var jo konstateringer – er, om hr. Gade mener, at vi skal vente med oprettelse af et europæisk miljøagentur, til der er skabt afklaring og stabilitet i Østeuropa.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

På det konkrete spørgsmål vil jeg sige, at min melding ikke var, at alle lande skulle være med, men at miljøagenturet skal skabes i en så bred konstruktion som muligt, sådan at de lande, der vil med i miljøagenturet, kan komme med, og der ikke er nogen EF-lande, der holder dem ude.

Det, jeg siger – og det præger også hele indlægget – er præget af den aktuelle debat, ikke her i salen beklageligvis, men den aktuelle debat i Europa. Og her står på dagsordenen at ændre geografien i Europa. Den vesttyske regering ønsker, at miljøagenturet fra starten oprettes med et bredere grundlag end EF's lande, og det er det, jeg siger: Der er nogle at spille på banen med; vi kan gøre en aktiv indsats. Det er ikke et spørgsmål om at hindre oprettelsen af et miljøagentur, men om, at vi får startet miljøagenturet på den rigtige måde og set i sammenhæng med de andre ting.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg har stadig væk ikke fået svar på mit spørgsmål. Jeg forstår ikke, hvad hr. Gade siger. Vil det sige, at hr. Gade som betingelse for, at vi kan oprette et europæisk miljøagentur, stiller det krav, at der skal et eller flere østeuropæiske lande med?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg stiller den betingelse for oprettelsen af miljøagenturet, at de lande, der er i gang med at

[Gade]

oprette det – og det er EF – kontakter landene udenfor og finder ud af, hvor mange der vil være med. Vi ved jo, at dele af EFTA-landene vil med. Det er jo ikke kun en Østeuropadiskussion. Det handler i høj grad om, at miljøagenturet fra starten etableres som minimum sådan, at man har EFTA-lande og EF-lande med i den krop, der skal danne den konstruktion.

Bjørn Westh (S):

Selv om vi har en borgerlig regering, synes jeg nu alligevel, landbruget skal nævnes her i dag. Det har jo ikke spillet nogen særlig stor rolle for de borgerlige partier eller for statsministeren, men det er jo trods alt en vigtig del af vort samfund.

Men der er dog i lovkataloget nogle nye og spændende ting fra regeringen på dette område. Jeg kan forstå, at frikommunernes frihed skal udvides. Til gengæld skal der nu også være noget, der kunne kaldes frikommuner for muldvarpe. Jeg forstår, at landbrugsministeren har fundet ud af, at loven om, at kommuner skal bekæmpe muldvarpe, skal afskaffes. Men ministeren har så alligevel fundet, at det måske var for drastisk, og foreslår derfor, at der i frikommuneloven indføres en hjemmel til, at kommuner kan søge landbrugsministeren om at få lov til at bekæmpe muldvarpe i frikommunerne.

Jeg forstår det sådan, at der er nogle kommuner, der er frikommuner for mennesker, og nogle, der er frikommuner for muldvarpe, men det kan være, at jeg har misforstået de store tanker, landbrugsministeren har gået og tumlet med her i sommerens løb. Det bliver spændende at vende tilbage til, når vi skal ind i den mere saglige diskussion om lovforslaget om bekæmpelse af muldvarpe. Det virker ikke afbureaukratiserende på mig, sådan som det er forelagt, men lad os nu se på det, når vi kommer til det.

Jeg synes faktisk, at der er store problemer inden for landbruget, som det kunne have været rimeligt at tage op. Jeg synes, det er ubehageligt, at vi har et mælkekvotesystem, der er ved at blive kapitaliseret i uhyggelig grad. Jeg synes, det er ubehageligt, at vi har nogle arronderingsforhold, der bliver dårligere og dårligere, megen kørsel på landevejene, landbrugstrafik, samdrift over meget lange afstande, ja, man kan bo i Horsens og leje arealer i Skagen og samtidig få overført mælkekvote. Det synes jeg er uheldigt, og det er der også andre der synes.

Det er selvfølgelig også et selvskabt problem for regeringen, at der er en braklægningsordning, som EF kræver gennemført, men hvor regeringen, fordi den laver landbrugslov med Fremskridtspartiet uden at sikre sig, at det vil stemme for den del af strukturen, derved bringer sig i den situation, at Danmark kan blive bragt for EF-Domstolen. Det er selvfølgelig et problem; regeringen skaber mange problemer for os.

Der har været mange henvendelser til mig om handel med mælkekvoter. Det er fra unge landmænd, og det er fra ældre landmænd, der er meget kede af, at mælkekvoterne nu bliver kapitaliseret. Det er ødelæggende for de unge, der skal til at etablere sig. De skal nu købe ejendomme, maskiner, køerne, det hele, men nu skal de også til at købe mælkekvoter og betale for det, og samfundsøkonomisk er der jo ikke noget vundet ved, at vi handler med hinanden om produktionsrettigheder. Det bliver der ikke produceret mere af i Danmark, at nogle skal have penge for at sælge en produktionsret. Det, vi kan tjene på, er at producere, ikke at handle med produktionsrettigheder indbyrdes. Vi ved, at i Holland har man kapitaliseret mælkekvoterne til 4 gylden pr. kg. Det er de første fem år, landmanden malter sin ko, at han ikke selv får noget, men skal betale for en produktionsret til en anden, der er gået ud af erhvervet og har solgt sin mælkekvote.

Det er da ikke sundt, det er da ikke noget med produktion i. Vi kan ikke leve af at handle med produktionsrettigheder, vi kan leve af at producere.

Et enigt landbrug ønsker, at der bliver grebet ind over for det. Jeg har talt med Landbrugsraadets præsident, Husmandsforeningernes formand og mejeriernes formand. Mange landmænd ønsker, at der bliver grebet ind over for kapitalisering af mælkekvoter. De har stillet konkrete forslag om, hvordan det skulle gøres, og jeg er enig med dem. Det eneste problem, vi har, er, at landbrugsministeren ikke er enig med dem, at landbrugsministeren ikke ønsker at bakke et enigt erhverv op i den sag, selv om oppositionen siger, at det, erhvervet siger, faktisk er fornuftigt, og at det tager hensyn til de unge landmænd. Det er da mærkeligt, at det skal være sådan.

Da mælkekvoter i sin tid blev forhandlet i Markedsudvalget, var den daværende Venstre-

[Bjørn Westh]

landbrugsminister meget opmærksom på dette problem og sagde i Markedsudvalget: Vi skal lave en ordning, der modvirker kapitalisering så meget som overhovedet muligt. Jeg er sikker på, at hr. Niels Anker Kofoed kan huske det.

Denne ordning er så gennemført ved bekendtgørelser og uden lovgivning i Danmark. Nu opdager vi så, at Venstre har fået en anden landbrugsminister, der ser et mål i at få kapitaliseret mælkekvoter, og det kan man gøre uden at tale med Folketinget om det. Det er ikke betryggende for det demokratiske system, at det, der er foregået i Markedsudvalget som et løfte, nu gennemføres af en anden fra samme regering med en anden minister, men stik imod det, der blev angivet som regeringens målsætning i Markedsudvalget i sin tid.

Jeg føler, det er udemokratisk, og her har modstanderne af EF desværre et godt lille kort på hånden, når de siger, at vi skal passe på, at EF ikke ødelægger det demokratiske system i Danmark, at det foregår i en åben debat. Det synes jeg regeringen burde forholde sig til.

Så synes jeg også, at jeg vil nævne nogle få andre ting. Jeg har nævnt, at de lange afstande er et strukturproblem; jeg mener, vi bør se på en forbedret jordfordeling, vi bør se på de lange afstande, der er nu ved lejekontrakter og forpagtningsaftaler. Vi kunne også se på de 50 mio. kr., regeringen har afsat til andelsbrug og til andre af den slags ting. Lad os også se på det i fællesskab.

Tog vi de ting op, kunne vi jo også drøfte braklægnings. Lad os prøve at se på landbruget som helhed, og så kan vi måske ved at imødekomme hinanden lidt få lavet noget, der er fornuftigt for landbruget, og som også løser de problemer, vi alle sammen har.

Jeg kan ikke lide braklægningsordningen. Den er utrolig bureaukratisk; det er EF, når det er værst. Jeg synes også, at det er principielt farligt, at man skal til at betale. Jeg er sikker på, at skatteministeren er enig med mig i, at det ikke er liberalt at betale private erhvervsdrivende for ikke at producere. Det kan ikke være et mål for en borgerlig regering, at private erhvervsdrivende skal have penge for ikke at producere. Der må da være noget principielt, der er galt i det. Man kan tale om, at lønmodtagere, der ikke kan få lov til at producere, skal have en hjælpende hånd, men det er da et underligt system, hvis vi skal til at sige til alle erhvervsdrivende i

Danmark: I skal ikke lave noget, men det skal I til gengæld have penge for. Ja, det er underligt, og det tror jeg regeringen vil give os ret i.

Danmark skal ikke hænges ud, fordi vi har en udygtig regering. Vi burde kunne løse disse problemer. Derfor skal min opfordring være: Lad os se på mælkekvoter, lad os se på jordfordeling, lad os se på de dér 50 mio. kr. til andelsbrug m.v., og lad os så se på braklægnings, og lad os prøve at finde en samlet løsning. Jeg er sikker på, at landbrugserhvervet vil stå bag os, og at vi vil tjene de unge landmænd, hvis vi gør det. Det skal være min opfordring til regeringen.

Erling Christensen (S):

Der er ingen tvivl om, at de netop overståede budgetforhandlinger i kommunerne har været de vanskeligste at gennemføre i mange år. Vi kan se, at forskellighederne kommunerne imellem er meget store: skattestigninger på op til 1 pct. også i borgerligt styrede kommuner, skattesænkning i andre kommuner, således at det gennemsnitlige skatteniveau faldt med 0,14 pct.

Vi har set, at der i rigtig mange kommuner har været stor politisk enighed bag det vedtagne budget. Man har undgået fyringer; alt andet end det, synes man at have sagt til hinanden ude i kommunalbestyrelserne.

Arbejdsløsheden er stor nok i forvejen. Derfor er der fundet andre besparelsesmuligheder. Som en anden taler var inde på tidligere her i dag, er der skåret ind til benet, og der er udvist stor kreativitet i den kommunale budgetlægning.

To ting er dog tilsyneladende tilbagevendende fra sidste års budgetlægning, nemlig mere brugerbetaling og for den halvdel af kommunerne, der stadig har formue tilbage, yderligere forbrug heraf.

Når det har været så svært at få budgettet til at balancere, til at nå sammen, skyldes det i høj grad et svagere skattegrundlag, der er meget svagere, end man havde forventet, idet stadig større fradrag udhuler skattegrundlaget. Hertil kommer så øgede udgifter til investering i den omstilling, som vi ser frem til, og som vi jo beder kommunerne om at foretage. Dermed kommer der flere udgifter til flere pleje- og boforanstaltninger for stadig flere ældre. Der har været stadig stigende behov for pasning af flere børn, og man har måttet investere i mere edb og bru-

[Erling Christensen]

ge flere penge til miljøforanstaltninger, kloaker og rensningsanlæg.

Statsministerens udgangspunkt i åbningstalen for en 4-årig aftale med kommunerne var en skattnedsættelse på 2 pct. i den periode. Statsministeren nævnte intet om, hvorledes regeringen havde tænkt sig at lette kommunernes udgiftsbyrder for at sænke skatten. Skal det være ved at give mere i bloktilskud? Jeg tror det næppe. Er der opgaver, der skal fjernes fra kommunerne? Efter de tre Lotz-betænkninger er det vel næppe heller sandsynligt. Måske tænkte statsministeren på forslag om at gøre skattegrundlaget større, bredere, ved at foreslå fradragsmuligheder fjernet.

Statsministeren udtalte, at befolkningen og erhvervslivet må kende det grundlag, der skal disponeres ud fra i de kommende år. Således har kommunerne og særlig de snart nyvalgte kommunalbestyrelsesmedlemmer også krav på meget mere præcist at vide, hvilke vilkår regeringen og Folketinget vil byde dem i de kommende år.

Margrete Auken (SF):

Jeg har i et tidligere indlæg haft anledning til at måbe over, at der overhovedet ikke var noget som helst om miljø i regeringens redegørelse til Folketinget. Men det er jo ikke nok at måbe og forbløffes over det, for så kunne, som fru Marianne Jelved også forsøgte, regeringen jo med megen ret svare: Jamen disse principper er vi jo i det store og hele enige om. Der er ikke så forfærdelig megen grund til at gentage det, vi har sagt år efter år.

Det vil jeg selvfølgelig være enig med regeringen i, at hvis vi bare skal op at gentage, at nu skal vi integrere miljøpolitikken, at nu skal vi sørge for at inddrage både det globale og det lokale, og at nu skal vi først og fremmest sørge for at være bæredygtige – det skal vi altid sørge for – at hvis det kun er det, vi siger, har regeringen, miljøministeren og fru Marianne Jelved ret i, at så er der ingen grund til at sige det en gang til.

Men noget af det mest alarmerende ved Brundtlandkommissionen er jo de meget snævre tidsfrister, den giver os.

Vi kan ikke blive ved med at sidde her med hænderne i skødet og vente på bedre tider til at gøre noget ved miljøet.

Jeg kan godt forstå, at De Radikale indimellem kan føle sig fristet til at vente på bedre tider

– det kan vi andre også – men det er faktisk temmelig alvorligt, at vi ikke får mere konkrete ting, at vi ikke får andet end handlingsplaner, som blot er en opremsning af de principper, som vi, igen med fru Marianne Jelveds ord, alle sammen eller i hvert fald næsten alle sammen er enige om – nu kom jeg til at kigge ned på Fremskridtspartiet, og dér kan det knibe, men bortset fra Fremskridtspartiet og for tiden også CD er vi stort set enige om dem.

Hvad er der så sket på de konkrete områder, hvor denne miljøpolitik skulle integreres?

Jeg vil nævne de fire hovedområder, det drejer sig om. Det er industripolitikken, det er landbrugspolitikken, det er energipolitikken, og det er transportpolitikken.

Hvis vi nu tager landbrugspolitikken først. Der er intet sket siden vandmiljøplanen. Hvis der ikke forholdsvis hurtigt kommer noget fra regeringen – og det er der ikke noget der tyder på – vil SF gennem en forespørgsel bede miljøministeren om at få en handlingsplan for miljø og landbrug, der gerne skulle være på et noget andet niveau end den, vi har for trafikken, for det er altså et punkt, der trænger sig voldsomt på. Ministeren kan med megen ret sige: Jamen vi har haft så meget bøvl og så meget ballade, og de er næsten ikke til at råbe op. Men det kan ikke nytte noget, for vore tidsfrister er så korte.

Hvad angår industripolitikken, er der selvfølgelig sket det, at vi har fået en konference om renere teknologi, og jeg skal heller ikke bestride, at dette og hint initiativ er sat i gang, men ellers er der altså noget, der ser ud, som om det næsten er blevet værre, siden De Radikale er kommet med i regeringen.

Faktisk var det sådan, at arbejdsminister Dyremose og industriminister Wilhjelm, så vidt jeg husker, fremlagde

Formanden:

Man må kun sige »ministeren«.

Margrete Auken (SF):

. . . . Jeg må kun sige »ministeren«; jeg må altså ikke komme i tanke om, hvad de hedder, men det er bare for at nævne lige præcis de ministre – der er jo af og til visse rokeringer. Det var derfor, at jeg måtte have navn på, men undskyld, hr. formand . . . fremlagde nogle planer, hvor man i hvert fald forsøgsvis integrerede miljø og arbejdsmiljø, og jeg går ud fra, at hele

[Margrete Auken]

Folketinget husker den strålende plan, man lavede i Finansministeriet om samspillet mellem offentlige indkøb og den private produktion.

Jeg ved godt, at manovre i Finansministeriet glemte at offentliggøre den, sådan at vi måtte holde pressemøde i SF, men jeg er da klar over, at det pressemøde, vi holdt i SF om den plan, gav genklang, og at det i hvert fald ikke er finansministerens skyld, at de gode ideer ikke blev omsat til handlingsplaner, for det var faktisk sådan, at den industripolitik, der var til at skimte dér, gik meget langt ind i det, som jeg ved at også De Radikale gerne vil have med hensyn til den i industripolitikken integrerede miljøpolitik.

Nu er det, som om alt er glemt, og vi vil gerne sende et eksemplar af den rapport til både finansministeren, industriministeren, arbejdsministeren og miljøministeren og bede om, at man tager fat på den igen.

Så er der energipolitikken, og det er jo godt, at ikke alt er gråt og jammer.

Jeg synes, der er sket nogle gode ting med hensyn til energipolitikken – den ros skal regeringen have – og så har jeg egentlig lyst til at stoppe her, når man nu en gang imellem kunne sige noget pænt.

Men det sørgelige er trods alt, at det må med, netop fordi vi har så travlt, at det endnu ikke er lykkedes at få industrien til at tage vores energi-problemer alvorligt.

Jeg vil ikke sige, at det blokeres i regeringen, jeg vil bare sige, at det endnu ikke er lykkedes. Mens vi lige har fået resultatet af nogle undersøgelser, som viser, at befolkningen faktisk er begyndt at spare igen, er der ingenting sket inden for industrien, og det er klart, at vi ikke kan blive ved med at holde liv i befolkningens lyst til at gøre noget ved energien, hvis den har en fornemmelse af, at den store nabo ved siden af hælder al varmen ud til pipfuglene.

Ellers skal jeg ikke sige onde ting om det. Det skal jeg derimod om et af de tungeste af alle områderne, nemlig trafikpolitikken.

Trafikken er en af de væsentligste bidragsydere til forureningen, trafikken er en af de største energiforbrugere, og trafikken er et af de steder, hvor forbruget stiger og stiger, og hvor forureningen gør det samme. Men her er det sådan, at de ting, der sker i Danmark, ikke alene er en tøven, er en sætten i stå, men de går direkte den gale vej, og de går den gale vej på den alarme-

rende måde, at de blokerer for, at vi reelt kan foretage os noget som helst.

Det er ikke sådan, at man siger: O.k., det her var et tilbageskridt, men om 2 år gør vi det godt igen, nej, faktisk er vi i færd med nu at ødelægge vores muligheder for at lave en bæredygtig transport- og trafikpolitik.

Jeg tror ikke, at nogen af dem, der har hørt efter, er i tvivl om, at jeg her tænker på det ikke særlig hensigtsmæssige i at bygge to faste forbindelser på Storebælt, når én faktisk er mere end rigelig, og det er især ikke særlig hensigtsmæssigt, når vi nu faktisk er ved at lave en miljørigtig, energirigtig og transportpolitisk temmelig intelligent forbindelse, at vi så ødelægger den ved oven i den at anbringe en dyr, gammel-dags og fuldstændig, også ud fra et bilistsynspunkt, overflødig motorvej til et eller andet antal milliarder – skal vi sige 10 plus renter – og den eneste grund til, at det går igennem, er jo, at der er en statsgaranti – det er det liberale Venstre, der sørger for, at »far stat« står bagved og holder hånd om, så det aldrig kan gå helt galt. Far stat er jo altid på plads med Venstre i spidsen, når det gælder de rigtig store investeringer; når man er helt sikker på, at det går galt, har vi far stat til at sørge for det. Derfor er der ingen grund til at være særlig tryk ved, hvad der kommer til at ske på dette område.

Vi har allerede nu set, at den dér motorvej har sat alt, hvad der hedder cykelstibygning, i stå. Det har vi fået svar på fra Vejdirektoratet. Den er i fuld gang. Og vi kan gå ud fra, at Vejdirektoratet heller ikke får råd til at lave sortpletarbejder. Begge dele hænger sammen med en energirigtig og miljørigtig transportpolitik, for hvis folk ikke tør cykle, fordi de bliver kørt over eller vælter i hullerne i vejene, ja, så gør de det jo ikke.

Tilsvarende kommer vi til at se, at det, jeg selvfølgelig synes er det alvorligste – for det andet kan vi reparere på – er, at vi ødelægger mulighederne for at få et godt jernbanesystem i Danmark. Jeg tror, vi får et nogenlunde persontransportssystem, men vi får ikke et godt godsbanesystem. Svenskerne er allerede i fuld gang med at sige, at de da ikke vil ud at køre på de dér forbigående dyre jernbaner, vi skal lave på Storebælt. Det kan godt være, at svenskerne har andre grunde, det skal jeg såmænd ikke bestride, men nu har de i hvert fald fået et smad-dergodt argument for ikke at ville satse på at

[Margrete Auken]

skulle køre over Storebælt. Det bliver simpelt hen for dyrt.

Vi har set Vesttyskland sige nej til at modernisere banen fra Hamburg til Padborg, for de regner da ikke med, at de skal til at sende dyrt gods op over Storebælt. Her vil jeg gerne spørge: Hvor bliver alle jyderne af i dette her? Det er nok, at vi i forvejen har en trafikminister, som glemmer at bygge veje oppe, hvor han bor selv, for at lave en vej til ingen biler på Storebælt, men hvor bliver alle jyderne af i hele dette spil? Mener de, at lykken er at have al godstransport på landevejene? Hvis de ser på, hvordan kortene ser ud i øjeblikket, viser det sig, at al godstransport kommer til at gå på vejtransporter, og at kun sådan noget meget fjerderangs kan komme til at køre på jernbaner. For vi får ikke det moderne jernbanesystem igennem Danmark. Vi sjællændere får det måske over Femer Bælt. Men det kommer ikke til hr. Svend Heiselberg, det kommer ikke til hr. Sønderby, og det kommer ikke til de andre jyder. De får lov til at have deres motorveje til de store, tunge lastbiler. Jeg ved også, at de er helt vilde med veje og biler og sådan noget, men jeg er ikke sikker på, at de sådan mere bløde mennesker i de områder, hvor de er valgt, vil dele deres entusiasme med hensyn til at få al godstransport på vejene.

Det er faktisk en meget alvorlig sag med den motorvej, for den ødelægger vores muligheder for at lave en bæredygtig politik. Og jeg synes, det er alarmerende, at vi ikke kan komme bedre i gang med det her, og at det ikke bliver taget mere alvorligt.

Dorte Bennedsen (S):

I den ordveksling, der fandt sted efter den radikale ordførers indlæg, sagde fru Marianne Jelved, at miljølovspakken er sendt til høring, fordi vi gerne vil have gode råd. Det lyder jo overordentlig fornuftigt og rigtigt. Og det var da også fornuftigt og rigtigt, da ministeren sidste efterår startede en debat om sammenhængen og indholdet i vores miljølovgivning netop for at få gode råd.

Det var faktisk en rigtig tanke at give brugerne af loven – det er industrien, det er landbruget, det er de grønne organisationer, og det er borgerne – mulighed for at komme frem med deres erfaringer og synspunkter.

Men hermed holder fornuften øjensynlig også op. Det første spørgsmål, man må stille sig, er, om ministeren overhovedet mente det alvorligt med den debat, hun selv satte i gang. For hensigten med at bruge tid og kræfter på en debat må vel være, at man agter seriøst at lytte til de synspunkter, der bringes frem i debatten. Men nærlæsning af forslagene afslører, at de stort set er identiske med ministerens første udspil sidste efterår. Med andre ord: Debatten sidste vinter og sidste forår har været skønne spildte kræfter for dem, der engagerede sig i den.

Det næste spørgsmål, man må stille, er: Er det virkelig en radikal minister, der er ansvarlig for disse forslag? Stammer de virkelig fra det radikale parti, som i hele dette århundrede har gjort sig til fortalere for en styrkelse af demokratiet og for en styrkelse af den folkelige indflydelse? Allerede i den eksisterende miljølovgivning er der tillagt ministeren megen magt gennem bemyndigelser, men de nye forslag foreslår ikke desto mindre denne magt væsentligt forstærket. Der er tale om en overordentlig stærk centralisering.

Forslagene er i hidtil uset grad udtryk for, at ministeren ønsker udstedt en blankocheck, som hun kan udfylde uden indblanding fra folkelige bevægelser, organisationer eller for den sags skyld Folketinget.

I dansk folkestyre har det været en af grundpillerne, at borgerne har ret til at få efterprøvet rigtigheden af afgørelser truffet af offentlige myndigheder. Retten til at anke har været et væsentligt led i den enkelte borgers retssikkerhed.

Men det skal indrømmes, at vi nok gennem årene har fået opbygget et ankesystem, der er blevet for bureaukratisk og for tidkrævende, og som frem for alt kunne misbruges af f.eks. virksomheder, der ikke ønskede at opfylde krav om, at de ikke måtte forurene. Derfor har Socialdemokratiet også gennem årene et par gange fremsat forslag, der både forenkledede klagesystemet og sikrede den enkeltes ret til at klage, samtidig med at man undgik et urimeligt misbrug af systemet. Men der har aldrig kunnet skabes flertal for en revision af klagesystemet, bl.a. fordi den radikale ordfører, som dengang hed Lone Dybkjær, ikke ville være med til at revidere systemet.

[Dorte Bennedsen]

I stedet ser vi i dag hendes egen løsning på de problemer, vi har i klagesystemet. Det er en enkel løsning. Hun afskaffer i vidt omfang retten til at klage. Fremover skal borgerne og de folkelige organisationer ikke kunne klage i sager, der har, som det hedder, mindre miljømæssig betydning eller drejer sig om lokale forhold. Der gives ikke noget svar på, hvem det er, der skal bestemme, om en sag kun har mindre miljømæssig betydning, eller om den kun vedrører helt lokale forhold.

Dertil kommer, at det jo netop er i den slags sager, mennesker får myndighedernes afgørelser helt ind på livet – det vedrører deres hverdag – og i disse sager vil den radikale miljøminister altså fratage borgerne, de lokale erhvervs- og miljøinteresser osv. deres demokratiske ret til at få afprøvet en afgørelses rigtighed.

Havde ministeren lyttet til debatten sidste vinter og sidste forår, den debat, hun selv satte i gang, kunne hun have hørt, at der var åbenhed over for at ændre klagesystemet, men absolut uvilje mod at fratage borgerne deres rodfæstede retssikkerhed. Og havde hun så oven i købet handlet efter det, hun hørte, havde hun undgået at begå den folkelige brøler, hun nu står fadder til, med afskaffelse af klageadgangen.

På den baggrund kan fru Marianne Jelved næppe undre sig over, at vi andre er meget skeptiske med hensyn til, om den høring, som nu går på, overhovedet vil sætte sig væsentlige spor i den lovpakke, som regeringen har bebudet.

Jeg må slutte med at spørge fru Marianne Jelved – og for den sags skyld da også ministeren – om det virkelig er god radikal tradition at centralisere magten i ministeriet og fratage borgerne og organisationerne retten til at få prøvet afgørelser truffet af myndighederne.

Ministeren holder tit – og, har jeg indtryk af, også gerne – taler om, at miljøets redning, en bæredygtig udvikling, forudsætter et folkeligt engagement og en indsats af den enkelte. Er lovpakkens centralisering virkelig ministerens og det radikale partis opskrift på, hvordan man styrker dette folkelige engagement? Hvis det er tilfældet, tror jeg, der er mange gode radikale forgængere, som i dag vender sig i deres grave.

Anna-Marie Hansen (S):

Arbejdsløsheden er den største trussel mod

menneskers sundhed og trivsel, og derfor er det helt klart, at arbejdsløshedsproblemet skal løses. Social retfærdighed er en forudsætning for menneskers sundhed og trivsel. Derfor undrer det mig, at et så stort og vigtigt område som sundhedsvæsenets omstilling og funktion ikke er levet megen plads i statsministerens åbningstale og for øvrigt heller ikke ret megen plads i ordførertalerne i dag ud over nogle spredte bemærkninger.

Men i den skriftlige del af statsministerens redegørelse er der en kortfattet omtale af de lovforslag, som regeringen vil fremsætte. Hvad angår sundhedsområdet, ser vi forslag til lov om det offentlige sundhedsvæsen. Og det er jo vigtigt, fordi netop så mange af de beslutninger, der bliver truffet i dag, vil gribe ind i sundhedsvæsenets funktion. Vi kan bare se de mange beslutninger, der skal tages her i Folketinget om livets begyndelse og afslutning.

Jeg vil gerne rose for initiativet til en samlet sundhedslovgivning. Men når det er sagt, er der ikke ret meget mere ros, for forslaget til sundhedslovgivningen svarer faktisk ikke til det, mange mennesker måtte kunne forvente efter regeringens udgivelse af glansfulde bøger om »Sundhed for alle år 2000« og efter regeringens forebyggelsesprogram.

I sundhedsloven mangler simpelt hen nogle visioner for fremtiden. Jeg ser forslaget til sundhedslov som en blanding af ideologiske fremstød og opgavebeskrivelser. De glansfulde bøger om sundhed, vi har set, kan næsten virke som det rene blændværk. Hvor bliver den megen tale om sundhedsfremme og forebyggelse af i forslaget til sundhedsloven? Jeg håber, at det når at komme med.

Vi har en sundhedsminister, og vi har et sundhedsministerium. Vi kunne godt gøre meget for at udvikle det område, men hvor bliver det af? Hvor findes regeringens overordnede sundhedspolitik? Med regeringens tilslutning til WHO-strategien var der virkelig mange, der troede, at der nu var lagt en overordnet linje i sundhedsvæsenet.

Udviklingen rundt om i landet viser, hvordan man har taget strategien dér alvorligt og er i gang med store, spændende opgaver med henblik på sundhedsfremme og forebyggelse.

Intentionerne i WHO-strategien ser vi meget gennem den udvikling, der sker på ældreområdet.

[Anna-Marie Hansen]

Udviklingen går helt klart imod en decentrering af sundhedsvæsenets opgaver. Der er bred enighed om, at den linje er rigtig, at beslutningerne træffes bedst af dem, der er tæt på beslutningerne. Der er bare det store problem, at spørgsmålet er: Beslutninger i forhold til hvad og hvor og i hvilken sammenhæng, når ingen ved, hvilken vej vinden blæser? Det går nemlig ud over både de syge og de ældre.

Opfordringen til regeringen må derfor være en overordnet målsætning for dette vigtige område. Vindretningen i sundhedsloven viser ikke en overordnet målsætning. Den viser snarere en risiko for kvalitetsforringelse, og det bygger på ideologiske hensyn, som er prioriteret højere end de menneskelige hensyn. Sundhed og trivsel hænger sammen, og de skal prioriteres højt, hvis vi skal løse alle de mange opgaver, vort land står i.

I sundhedsloven synes jeg også det ser ud til at man nu vil gøre sundhedsområdet til noget økonomisk ustyrbart. Der er lagt op til brugerbetaling, og der er lagt op til øget privatisering, skønt alle ved, at det fordyrer sundhedsvæsenet, og at det ikke giver lige vilkår for sundhedsydelse.

Private hospitaler ser vi er på vej. I sig selv skulle de ikke være en trussel, men set i sammenhæng med, at man prøver at forringe det offentlige sygehusvæsen, kan de blive det.

At styre økonomien i sundhedsvæsenet er nødvendigt, og det er en trussel mod velfærdssamfundet, når man prøver at nedvurdere og nedprioritere det flotte princip og idégrundlag, at alle har lige ret til behandling og pleje.

Det offentlige sundhedsvæsen er godt, men det kan helt klart gøres meget bedre. Vi har set store besparelser på sundhedsområdet. Det er et resultat af kortere indlæggelser, og det er et resultat af bedre forebyggelse i primærkommunerne, som også har været med til at reducere indlæggelsestiden. Vi er på vej med forbedringer og omstillinger, og dynamikken i sundhedsvæsenet forudsætter en ændring af prioriteringen mellem primærkommunernes opgaver og hospitalsopgaverne.

Spørgsmålet om økonomien har vi stadig væk – det har regeringen i hvert fald. Myterne om, at vi har et dyrt sundhedsvæsen, trives stadig, selv om vi ved, at de samlede udgifter i det danske sundhedsvæsen i dag udgør en mindre del af bruttonationalproduktet, end de gjorde i

1985, mens mange andre landes sundhedsudgifter er steget betydeligt i samme periode. Derfor må man sige, at det danske sundhedsvæsen har formået at holde nogle stramme rammer for økonomien og alligevel udvikle sig.

Det er utroligt, at regeringen med sit lovforslag, det ideologiske felttog mod det offentlige sundhedsvæsen, er klar til at ødelægge den udvikling, vi i de senere år har set i det danske sundhedsvæsen.

Befolkningen ønsker jo et velfungerende sundhedsvæsen, et offentligt sundhedsvæsen, hvor alle har mulighed for sundhedsydelse og sygdomsbehandling og det uafhængigt af den enkeltes pengepung. Men hvor er fællesskabet? Hvordan løfte byrderne for de mennesker, der rammes af sygdom? Det er befolkningen – eller den største del af befolkningen – indstillet på at gøre sammen.

Et dynamisk sundhedsvæsen, fremtidens sundhedsvæsen, frembringer vi ikke gennem ideologisk snæversyn med brugerbetaling og privatisering, men gennem en modernisering og en effektivisering på menneskets vilkår. Sundhedsloven må bygge på en overordnet målsætning for det danske sundhedsvæsen, så de centrale eller decentrale beslutninger kan træffes efter en for befolkningen kendt vindretning.

I dag tvinges kommunerne mere eller mindre på grund af usikkerhed, på grund af uklare mål og rammer, til at gennemføre nogle løsninger, hvor både gamle mennesker og syge mennesker bliver taberne. Der findes i dag nogle sorte pletter, hvor forsvarsløse mennesker rammes af umenneskelige løsninger. Det kan ikke være meningen i vores velfærdssamfund. Det kan vi simpelt hen ikke være bekendt.

Min opfordring til regeringen skal være: Glem det ideologiske felttog mod den store del af den offentlige sektor, der findes i sundhedsvæsenet, og vær i stedet med til at forny og forbedre sundhedsvæsenet på en menneskeligt forsvarlig måde og på en økonomisk forsvarlig måde!

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Steenholdt og hr. Rosing gav os en række oplysninger og synspunkter og vurderinger af udviklingen i Grønland, og det tror jeg vi alle vil sige tak for. Jeg havde selv sammen med andre danske den oplevelse at kunne deltage i

[Statsministeren]

10-års-jubilæet i sommer for den grønlandske hjemmestyreordning. Det var en glædelig begivenhed, og både grønlændere og danske, som var til stede, havde god grund til at komplimentere for den måde, Grønland igennem de ti år har udnyttet hjemmestystemulighederne på.

Begge de to folketingsmedlemmer fra Grønland understregede for os, at der er en række problemer, som vi skal prøve at finde en løsning på, ikke mindst inden for sundhedsvæsenet og inden for retsvæsenet. Det er regeringen fuldt opmærksom på er svære felter. Vi har for nogen tid siden etableret f.eks. 13 nye lokallægestillinger i Grønland, men problemet har været at få dem besat hurtigt nok. Det håber vi vil lykkes. Jeg kan også oplyse Folketinget om, at sundhedsministeren i næste måned aflægger besøg i Grønland, hvor alle problemerne i sundhedssektoren naturligvis vil komme til behandling.

Også de to færøske medlemmer, hr. Ellefsen og hr. Breckmann, tog traditionen tro ordet i dag. Jeg synes, jeg kunne notere mig, at begge havde en positiv holdning til etablering af et stadig tættere samarbejde mellem Færøerne og EF, til trods for at Færøerne jo ikke er medlem af EF. Det har jeg noteret mig med interesse. Og jeg vil også gerne på regeringens vegne give udtryk for, at når der i dag er en betydelig interesse for at nå frem til en aftale i retning af frihandel mellem Færøerne og EF, skal man vide på Færøerne, at man kan regne med den danske regerings fulde opbakning og støtte i sådanne forhandlinger.

Jeg synes, jeg har lov til at sige, at åbningsdebatten i år har været særdeles fredelig, ja, man kan måske næsten sige hyggelig; den har i hvert fald været præget af en meget fordragelig tone. Det synes jeg også er rigtigt netop nu, hvor alle ved, at vi står over for svære og betydningsfulde forhandlinger om en samlet økonomisk løsning.

I formiddags oplevede vi naturligvis en lang række replikvekslinger mellem ordførere indbyrdes, og andre medlemmer deltog også deri. Jeg har lyttet til disse replikvekslinger med den allerstørste interesse, men jeg synes, det var rigtigt af mig at opfatte dem som private slagsmål, hvor det ville have været forkert, ja måske ligefrem uhøfligt af mig, hvis jeg havde blandet mig.

Man kan måske også sige, at vi kan konstatere her hen under aftenstid, at debatten viser os, at det er svært at føre forligsforhandlinger her over talerstolen. Det er heller ikke så mærkeligt. Jeg synes, jeg har kunnet konstatere en forsigtig tone fra de fleste ordførere, og det mener jeg er ansvarligt.

Spørgsmålet om pensioner har været berørt af en række ordførere i formiddags. Der udspandt sig en ordveksling, ikke mindst mellem Venstres ordfører og SF's ordfører. Jeg kan vel sige det på den måde, at jeg føler mig overordentlig beroliget ved at kunne konstatere, at intet taler for, at Venstre og SF vil kunne blive enige i denne sag.

Der blev også rejst et spørgsmål til mig, og jeg vil svare, at regeringen ingen planer har om lovindgreb, som skulle være rettet mod frivilligt aftalte arbejdsmarkedspensioner, som vi kender dem i dag.

Hr. Erhard Jakobsen havde et, synes jeg, meget spændende indlæg, hvor han belyste den danske skattestruktur og det danske skatteniveau, og det inspirerer mig til at sige, at vist har vi da et højt skattetryk i Danmark, men vi skal heller ikke glemme, at når vi sammenligner med andre lande, skal vi især hæfte blikket ved den samlede belastning, dvs. summen af indkomstskatter, arbejdstagerbidrag og arbejdsgiverbidrag. Og hvis vi foretager en sådan analyse, viser det sig jo da, at den samlede belastning, der er afgørende for den enkelte, måske ikke er så forskellig endda.

Vi fik her i foråret en spændende rapport fra Det Økonomiske Råd, som pegede på, at den samlede danske skattebelastning med indkomstskat og alle de forskellige former for arbejdsmarkedsbidrag ikke ser ud til at være væsentligt højere i procent af BNP end i landene, vi naturligt kan sammenligne os med.

Men til gengæld viser analysen os en anden uhyre interessant ting, nemlig at indkomstskatten i Danmark er meget højere, og det er selvfølgelig et problem. Og én ting til: at marginalskatterne i Danmark er langt højere end i de fleste andre lande, 20-30 pct. højere. Det hænger sammen med, at skattegrundlaget i Danmark typisk er lavere end hos de andre. Men det er jo netop baggrunden for, at regeringen har lagt så megen vægt på, at vi skal nå frem til lavere marginalskatter i sammenhæng med, at vi får et forstærket skattegrundlag ved at gennemføre en

[Statsministeren]

fradragssanering, som vi også har oplevet det i så mange andre europæiske lande i den seneste tid.

Hr. Erhard Jakobsen havde ikke så megen respekt for planer og teori, og det kan jeg da godt tilslutte mig. Jeg tror, vi her i Folketinget skal se i øjnene, at det er godt, at vi har parti-programmer, og at det er godt, at vi med mellemrum udarbejder store planer, som viser, at vi har noget på hjerte, at vi har et bud. Men vi skal nok skrive os bag øret, at det, folk respekterer, er resultater. Alt afhænger af, om vi kan blive enige om en løsning i løbet af efteråret. Det er betingelsen for, at befolkningen vil vise respekt for Folketingets virke.

Når jeg nu kaster blikket tilbage i dette øjeblik, hvor jeg har påbegyndt mit ottende år som regeringschef, og jeg kaster blikket tilbage på de år, hvor jeg har haft et hovedansvar, så siger jeg til mig selv, at også når jeg ser endnu længere tilbage, ja, når jeg bedømmer dansk politik i de sidste mange årtier, så lyser det som typisk for dansk politik, at vi igennem en utrolig lang årrække aldrig har opnået ét eneste arbejdsresultat her i salen uden en række partiers vilje og evne til at skabe et kompromis. Det er selvfølgelig også opgaven i dette efterår.

Hr. Erhard Jakobsen stillede et spørgsmål, som jeg gerne vil svare på. Hr. Erhard Jakobsen siger, at der er mange rundt om i befolkningen, som har dannet sig det misforståede indtryk, at der i fremtiden ikke skulle være råd til at betale folkepensionen, som vi kender den i dag. Og dertil er mit svar: Jo, vist er der da råd til det. Det skal der være.

Men der er to grunde til, at det vil være af betydning for samfundsøkonomien, hvis man kunne få større udbredelse af arbejdsmarkedspensioner og i øvrigt større privat opsparing.

Den ene grund er, at hvis vi ønsker en bedre pension om 10, 15 og 20 år, ville det være uhyggeligt, hvad vi oplevede af skattetryk, hvis det alene skulle finansieres over øgede skatter.

Den anden grund er, at øget privat opsparing vil kunne bidrage til, at vi hurtigere får bugt med betalingsbalanceunderskuddet.

Vi skal ikke skære i folkepensionen og forringe den. Men vi skal se i øjnene, at hvis vi ønsker bedre pensionsdækning om et antal år, skal vi først selv bidrage ved at spare op af vores normale indkomst.

Jeg vil også gerne sige – for der er ingen grund til, at der her danner sig myter – at regeringen ikke fremsætter forslag om, at dagpengesatserne skal forringes. Regeringen fremsætter forslag om, at vi ændrer vores dagpengesystem, så det får en bedre struktur, så vi ikke oplever, at så mange som nu i en lang årrække i nogle tilfælde skal være afhængige af den passive forsørgelse. Det er systemet, vi skal tale om at ændre.

Hr. Kofod-Svendsen fremhævede familiepoltiske holdninger, som helt naturligt er Kristeligt Folkepartis. Vi har også lyttet til sådanne synspunkter, når Kristeligt Folkeparti har deltaget i forhandlingerne om den økonomiske løsning med regeringen. Hr. Kofod-Svendsen fremhævede – og det er nok rigtigt – at typiske danske børneinstitutioner er meget kostbare, når vi sammenligner med udlandet. Det mener jeg understreger behovet for opfindsomhed og nyskabelse, og at vi søger at tilrettelægge et udbud også af alternative pasningsmuligheder, og det vil regeringen gerne medvirke til.

Hr. Svend Auken havde i sit indlæg i formiddags ord om åbningstalens karakter, og jeg erkender meget villigt, at åbningstalen i år var anderledes. Den var kortere, den var mere koncentreret. Det mener jeg selv var på sin plads. Mange, mange temaer fandt jeg ikke anledning til at tage med i åbningstalen; det gælder f.eks. miljøspørgsmålet, som så mange har haft indlæg om under denne debat. Det får vi rig lejlighed til at drøfte og overveje sammen ved andre lejligheder.

Jeg fandt, at det var efterårets store arbejdsopgave, vi skulle koncentrere os om, og det er for resten heller ikke uden betydning, når vi tænker på vore muligheder for at bekæmpe forurening og få skabt et bedre miljø. Den første og vigtigste forudsætning for at kunne det tilstrækkelig effektivt er naturligvis, at vores økonomi er i orden. Når vi ser på, hvad andre lande gør – uanset om vi ser på Vesteuropa sydover eller på Østeuropa sydover – så er det jo karakteristisk, at også i disse lande er der en stor miljøbevidsthed i dag. Men det er svært at komme igennem med projekter, som er effektive og hurtigtvirkende nok, eftersom velstanden i samfundet er for ringe.

Uanset om vi taler om skolepolitik, om vi taler om kulturpolitik, om vi taler om socialpolitik, om vi taler om miljøpolitik, er den første

[Statsministeren]

forudsætning for at kunne gøre en tilstrækkelig indsats, at vores samfundsøkonomi generelt er i orden, og at vi får vækst og fremgang.

I åbningstalen skildrede jeg manglerne i vores samfundsindretning, i dag skavankerne. Men jeg var forsigtig med at anføre midler og teknik, og det var bevidst. Jeg har skildret de mål, vi gerne vil nå: vækst, fremgang i økonomien, at få arbejdsløsheden effektivt bekæmpet, at nå frem til, at underskuddet på betalingsbalancen sluttelig bliver et overskud, som vi har brug for. Men jeg var tilbageholdende med at anføre helt specifikke midler og teknikker, og det har selvfølgelig sin forklaring i, at regeringen erkender, at vi nu er midt i et spændende forhandlingsforløb, og vi skal alle være os for at udtale os, så vi vanskelig gør disse forhandlinger.

Jeg forstod af hr. Svend Aukens indlæg, at hr. Svend Auken var bekymret for, at nogen ville sige, at et forlig mellem regeringen, Socialdemokratiet og forhåbentlig også CD og Kristeligt Folkeparti ville kunne udlægges på den måde, at Socialdemokratiet derved medvirkede til at sikre KVR-regeringens overlevelse – i det mindste et par år frem til næste ordinære valg-dag. Og jeg forstår godt, at det må indgå i overvejelserne, men jeg vil gerne i dag sige det på den måde, at det må Socialdemokratiet ikke bekymre sig for, for regeringens overlevelse forudsætter ikke Socialdemokratiets bistand. Regeringens overlevelse beror principielt på den kreds af partier, som er ansvarlige for, at vi i dag har en ikkesocialistisk regering. Og det er regeringens opgave på anden måde end ved at appellere til Socialdemokratiet at sikre, at regeringen kan fortsætte.

Jeg kan også sige det på den måde, at jeg med glæde vil melde mig som den første, der friken-der Socialdemokratiet for en sådan urimelig beskyldning, og det vil jeg også huske, dersom – hvad jeg håber – det slutter med, at vi i fællesskab kan skrive et forlig til gavn for dansk samfundsøkonomi.

Jeg vil sige til slut, at jeg takker for de mange medlemsindlæg i dag. Jeg opfatter dem som velmente råd til regeringen. Vi vil tage dem under overvejelse; der var mange interessante impulser. Og vi vil huske dem forud for de fortsatte forhandlinger, vi skal gennemføre allerede i morgen, hvor regeringen ser frem til på ny at møde Socialdemokratiet.

Svend Auken (S):

Jeg er enig med dem, der har sagt, at vi egentlig har haft en god debat i dag, hvor ikke bare mit partis mange bidragydere, men også andre partiers talere har gjort deres til, at debatten kom til at handle om de principielle spørgsmål.

Imidlertid synes jeg ikke, at regeringen har bidraget særlig konstruktivt til debatten i dag. For det første var statsministerens åbningstale fattig på konkrete anvisninger om, hvordan regeringen egentlig vil løse alle de store problemer, man står over for. Jeg vil gerne sige, at det er det, jeg har bebrejdet statsministeren, og ikke, at talen var kort. Når man har så lidt at sige, gør det ikke noget, at man siger det kort. Nej, det, jeg synes man derimod kan bebrejde regeringen, er, at regeringen, når medlemmer i denne sal stiller væsentlige og centrale spørgsmål til regeringens medlemmer, ikke ulejliger sig med at besvare disse spørgsmål.

Jeg vil bare tage to eksempler: Hr. Gade havde et meget vægtigt indlæg om den europæiske udvikling, om udenrigsminister Genschers krav om en omlægning af EF's politik over for Østeuropa, omlægning i retning af et åbent Europa, og stillede i den forbindelse en stribe spørgsmål til udenrigsministeren, som forblev ubesvarede. Socialistisk Folkeparti er Folketingets tredjestørste parti, og jeg synes, at man i det mindste kunne gøre sig den ulejlighed at svare på de spørgsmål, der bliver stillet.

Hr. Bjørn Westh – og det er mit andet eksempel – havde et meget vægtigt indlæg om de kæmpeproblemer, som dansk landbrug står over for, og stillede i den forbindelse en lang række spørgsmål. Landbrugsministeren var til stede i salen, men hverken han eller statsministeren ulejlige sig med at svare på disse spørgsmål.

Jeg tror, vi alle sammen er interesserede i en fordragelig tone i debatten. Men det virker ikke positivt på os, at man ikke, når medlemmer gør sig umage med at stille relevante spørgsmål og komme med relevante betragtninger, svarer på de spørgsmål, der bliver stillet. Og det var centrale spørgsmål, der blev rettet til regeringen.

Må jeg i øvrigt om de indlæg, der er fremkommet her i dag, gøre et par bemærkninger. For det første vil jeg sige til fru Pia Kjærsgaard, at det for mig stadig er gådefuldt, hvordan fru Pia Kjærsgaard fortsat kan tale med den varme, hun gør, om de syges og pensionisternes pro-

[Svend Auken]

blemer, når det er en kendsgerning, som fremdraget af hr. Torben Lund, at første gang Fremskridtspartiet for alvor fik indflydelse i dansk politik, brugte man indflydelsen til at gennemføre den medicinordning, der rammer i titusindvis af syge mennesker hver eneste dag. Og de penge, man skaffede ved at spare på bekostning af de gamle og syge, brugte man til at nedsætte skatterne for folk med meget store formuer. I den sammenhæng kan det ikke overraske, at fru Pia Kjærsgaard mener, at det er en god idé med private hospitaler, hvor det ikke er hensynet til patienten eller patientens sygdom, der bestemmer behandlingen og rækkefølgen for, hvornår man bliver behandlet, men alene spørgsmålet om, hvem der kan betale.

Det andet indlæg, jeg vil kommentere, er fru Lilli Gyldenkildes. Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at vi helt undervurderer de enorme problemer, som en massiv arbejdsløshed skaber for samfundsøkonomien og for det enkelte menneske. Og fru Lilli Gyldenkilde sagde, at hvis ikke det, vi nu arbejder med, fører til en kraftig nedsættelse af arbejdsløsheden, har det ingen mening. Det var nøjagtig det, jeg på Socialdemokratiets vegne prøvede at gøre gældende under debatten i dag. Jeg vil sige til fru Lilli Gyldenkilde: Der bliver ingen aftale, der omfatter Socialdemokratiet, uden at vi får vendt den økonomiske politik sådan, at det reelt fører til de mange tusinde nye arbejdspladser, der er brug for.

Det tredje indlæg, jeg vil gøre en bemærkning til, er fru Connie Hedegaards, som jeg synes var positivt på et bestemt punkt, som også andre ordførere har hæftet sig ved. Det var, da fru Connie Hedegaard på Det Konservative Folkepartis vegne sagde, at de husejere og ejere af ejerlejligheder, som har disponeret i tillid til gældende lovgivning og dermed påtaget sig byrden bl.a. af store prioritetslån, ikke ville blive ramt. I al beskedenhed har Centrum-Demokraterne og Socialdemokratiet med støtte fra Socialistisk Folkeparti længe kæmpet for at få en erklæring fra regeringen med det indhold, som fru Connie Hedegaards indlæg i dag havde.

Desværre havde statsministeren ikke lejlighed til – men det har han mulighed for om et øjeblik – at bekræfte det, fru Connie Hedegaard sagde på Det Konservative Folkepartis vegne, sådan at vi nu kan komme det skridt vi-

dere, at vi ikke løser landets økonomiske problemer ved at ramme de mange mennesker, der i forvejen har svært ved at holde tvangsauktionen fra døren.

Det fjerde indlæg, jeg skal gøre en bemærkning til, er hr. Ivar Hansens indlæg. Hr. Ivar Hansen prøvede nemlig at skabe det fejlagtige billede af Socialdemokratiets tanker omkring pensionsopsparingen, at vi ønskede en stor, centraliseret tvangsmodel, som alle skulle presses ind under. Jeg skal sige til hr. Ivar Hansens og offentlighedens orientering, at det, Socialdemokratiet arbejder på, er at give alle lønmodtagere de samme rettigheder og de samme muligheder som dem, et mindretal har i dag.

Vi ønsker at give metalarbejderne, jord- og betonarbejderne, bygningsarbejderne og de privatansatte i forretningerne de samme rettigheder, som sygeplejersker, akademikere, ingeniører, magistre osv. har i dag. Hverken mere eller mindre.

Vores økonomiske oplæg forudsætter, at det bliver en generel ordning, og det gør hr. Ivar Hansens regerings oplæg også. Derfor er det ikke en centraliseret model, vi lægger op til, men det at skabe lighed i alderdommen, samtidig med at vi løser et vigtigt samfundsøkonomisk problem, nemlig at stimulere opsparingen.

Hvis man siger nej til dette oplæg fra Socialdemokratiet, skylder ikke bare hr. Ivar Hansen, men også de øvrige regeringspartier os svar på, hvordan man så vil sikre den vækst i opsparingen, som er en forudsætning for, at vi kan løse de økonomiske problemer.

Statsministeren sagde, at han ikke bryder sig meget om planer. Han burde vel have tilføjet, at han ikke bryder sig meget om planer mere, for dengang han i sin tid i marts bekendtgjorde, at nu kom regeringen med en plan, kaldte statsministeren – jeg citerer fra Berlingske Tidende den 19. marts – planen for »Danmarkshistoriens største politiske oplæg«, og da skulle der flyttes 25 mia. kr. i brugerbetaling over til skattelettelser osv. osv.

Jeg vil gerne sige, at jeg ikke var enig i, at det, regeringen til syvende og sidst kom med, var danmarkshistoriens største plan. Ja, det kan godt være, at den var mere ordrig end andre, men nu tænker jeg mere på indholdet, hr. statsminister. Men jeg var enig med statsministeren i, at der var behov for et virkeligt vendepunkt i den økonomiske politik. Det har vi aldrig be-

[Svend Auken]

brejdet regeringen; derfor fremlagde vi endda før regeringen et oplæg, nemlig »Gang i 90'erne«.

Når debatten i dag i meget høj grad er foregået som spil med blind makker, hænger det sammen med, at regeringen ikke har givet de konkrete anvisninger på, hvordan den vil løse landets økonomiske problemer med et bredt flertal her i Folketinget. Det har vi forstået vil ske på et møde med os i morgen, og vi er selvfølgelig taknemlige for, at vi i hvert fald kan være til stede ved den lejlighed, og derfor møder vi til disse forhandlinger med meget store forventninger. Vi møder med forventning om, at man nu kommer med noget, der virkelig er retfærdigt over for de mange og ikke tager fra dem i bunden og midten af vores samfund og giver til dem i toppen, noget, som fører til, at arbejdsløsheden mærkbart kan nedbringes, og som fører til, at vi ikke bare taler abstrakt om mulighederne for opsparring til pension, men stiller konkrete forslag, der sandsynliggør dette mål, noget, som ikke bare taler smukt om behovet for flere uddannelsespladser, men faktisk skaffer disse uddannelsespladser frem både til de unge og til de mange voksne, der trænger til uddannelsespladser, og noget, som endelig betyder, at vi moderniserer vores skatte- og afgiftssystem på en sådan måde, at vi bringer os på linje med de andre lande i Vesteuropa, uden at vi ødelægger det velfærdssamfund, som vi i hvert fald i Socialdemokratiet ser det som vor fornemste opgave at forsvare og bevare gennem det arbejde, der nu skal foregå.

Gert Petersen (SF):

Jeg må sige, at jeg deler hr. Svend Aukens forbløffelse over statsministerens afslutningstale her ved debatten. Herregud, vi var også forbløffede over hans åbningstale, så statsministeren udviser da en vis konsekvens, det skal indrømmes. Men jeg tror ikke, at jeg i de år, hvor jeg har været medlem af Folketinget – det er dog nogle år – har oplevet, at en debat og debattører bliver affejet så overlegent og arrogant, som det her var tilfældet.

Vi fik at vide, at der da havde været interessante debatter, og at det havde været interessant det hele – det glæder mig, at statsministeren ikke har kedet sig – men det var jo private slagsmål, og det ville han så i øvrigt ikke blande sig i, og så undgik statsministeren at tage stilling til det meste af det, der er blevet sagt.

Nu sagde jeg, at det var arrogant, men jeg tror ikke, at det er udtryk for en magtens arrogance – det må jeg så føje til – det er udtryk for en afmagtens arrogance. Det må man være mere overbærende over for, end hvis der er tale om magtens arrogance. Statsministeren henviste til sin regerings stabilitet og eksistensmuligheder ved at sige, at Socialdemokratiet ikke skulle bekymre sig om, hvorvidt det ved et forlig sikrede eller ikke sikrede regeringen, for regeringens overlevelse beroede på de partier, der har ønsket denne regering, og som har peget på den.

Jeg vil sige, at hvis jeg var i statsministerens situation og mit politiske liv som statsminister afhang af de partier, der har peget på regeringen, og det var de partier, der skulle sikre regeringens overlevelse, så ville jeg også føle mig afmægtig. Tænk, at det er Fremskridtspartiet, som jo er et af de partier, der har peget på regeringen, som holder regeringens liv i sin hånd! Det synes jeg var en interessant iagttagelse fra statsministeren. Jeg forstår godt, hvis den deprimerer ham lidt og får ham til at afkorte sit indlæg her.

Jeg vil godt sige en enkelt ting i anledning af det, statsministeren sagde, og så har jeg et par bemærkninger om pensionsreformspørgsmålet.

Statsministeren sagde, at vort skattegrundlag, altså grundlaget for indkomstskatten her i Danmark, er for smalt, er for lille, og at det er en af årsagerne til de høje skatteprocenter. Det var en gentagelse af, hvad hr. Erhard Jakobsen havde sagt, og jeg skal gerne gentage det og også give tilslutning til det. Men så sagde statsministeren videre, at meningen – og det må så være meningen med de reformer, som skal igennem – netop er, at vort skattegrundlag skal gøres bredere, og så kan skatteprocenterne nedsættes. Jamen hvis det var det, der var tilfældet, hvis det var det, det hele drejede sig om, er jeg jo lige ved at tro, at så var SF også med i de forhandlinger, det er da også vort synspunkt, men det er jo heller ikke den virkelige pointe. Det er ikke den virkelige pointe bare at fjerne en række fradrag og så reducere procenterne over hele linjen på den baggrund. Den virkelige pointe hos statsministeren er, at det er de store indkomster, der skal lettes mest.

Jeg hørte statsministeren i fjernsynet i tirsdags, hvor han gik med til, at måske skulle man ikke lette den højeste marginalskat fra 68 pct.

[Gert Petersen]

helt ned til 52 pct., som foreslået af regeringen, men så i hvert fald til 54 pct. eller 56 pct., og det er en ganske kolossal lettelse for de store indkomster. Det er de indkomster, som statsministeren og regeringen vil tilgodese, og så kan der blive en lille klat til de øvrige indkomster, til de små indkomster, og den klat forsvinder som følge af den brugerbetaling og de forringelser, øgede a-kasse-kontingenter osv., hvorved skatteomlægning skal finansieres, hvorved skattelettelsen, den store skattelettelse til de store indkomster, skal finansieres. Det er jo det, der er hovedindholdet i den »reform«, som regeringen lagde frem, og det er åbenbart et hovedindhold, som statsministeren endnu i tirsdags, da han skulle forklare i fjernsynet, hvad han mente, stadig holdt fast ved.

Så har jeg som sagt et par bemærkninger om pensionsreformen. Jeg vil gerne forklare, hvad det var, hr. Ivar Hansen mente. Hr. Ivar Hansen sagde, at vi – det er altså Venstre – synes, at det er et rigtigt system at sikre, at den enkelte pensionsopsparer har en afgørende indflydelse på, hvordan disse midler forvaltes. Hr. Ivar Hansen nikker. Vi var jo nogle SF'ere, der hoppede begejstret i stolen, for det synes vi er et rigtigt princip, og jeg er sikker på – det skal jeg komme tilbage til – at også i Socialdemokratiet er der stor forståelse for det princip.

Hvad er vi da så uenige om? Det kan vi finde ud af, hvis vi går lidt tilbage i tiden, nemlig til november 1987, da der blev fremsat et socialdemokratisk forslag om Lønmodtagernes Dyrstidsfond og ATP, herunder om forvaltningen af disse midler. Det var et forslag, der langt fra var så vidtgående, som SF kunne ønske sig, men det var da et forslag, der pegede i den rigtige retning. Det gik ud på, at hvis i den enkelte virksomhed mere end 10 pct. af kapitalen ejedes af ATP og Lønmodtagernes Dyrstidsfond, skulle de ansatte på virksomheden i fællesskab have indstillingsret til bestyrelsen for den pågældende fond med henblik på stemmeafgivning på generalforsamlingen i virksomheden.

Vi ønsker i SF, at de selv skal bestemme, hvordan der skal stemmes på generalforsamlingen, når nu man har disse midler. Her var der tale om en indstillingsret til bestyrelsen, og det var da for os et skridt i den rigtige retning. Man skulle også tro, det var et skridt, der var med til at sikre, at disse pensionsopsparene i fællesskab fik en afgørende indflydelse på, hvordan mid-

lerne forvaltes – ja måske ikke afgørende nok. Hr. Ivar Hansen og hans parti mente, at det var at gå i en helt forkert retning. Venstre gik imod; det var hr. Skrumager Skau, der var ordfører i sagen, og han sagde f.eks. til SF – jeg kan citere fra Folketingstidende 1987-88, 1. samling, sp. 3986:

»Jeg kan forstå, at SF gerne vil have den bestemmende medindflydelse overført til medarbejderne.«

Må jeg sige, at han forstod det rigtigt. Så siger han: »Det går Venstre imod.«

Det er Venstres holdning. Han sagde til Socialdemokraterne:

»Så er der stemmeretten. Det er væsentligt for Venstre, at den følger den enkelte lønmodtager. Men her går det på, at man bryder forbindelsen mellem kontohaveren og stemmeretten, og det går Venstre imod.«

Så sagde han videre – og nu kommer vi til det, hr. Ivar Hansen mente; nu synes jeg, vi skal røbe det for forsamlingen, hr. Ivar Hansen –:

»Venstre kunne godt tænke sig et helt andet forslag – og det er det, som jeg håber at arbejdsministerens udvalg vil arbejde hen imod – nemlig at den individuelle indskyder får rettighederne i stedet for en håndfuld udvalgte.«

Jeg standser et øjeblik i citatet. Med »en håndfuld udvalgte« mener han altså medarbejderne, den samlede medarbejdergruppe i en virksomhed, for det var det, det drejede sig om her.

Jeg citerer videre:

»Den enkelte skal have mulighed for at bestemme, hvem der skal administrere hans pensionsforhold – ikke som i dag, hvor vi har delt det op i ATP og LD, og hvad vi ellers har af pensionskasseordninger.«

Jeg slutter citatet her, men det går så videre på, at den enkelte må have mulighed for at lave pensionsopsparring, som han eller hun vil, gennem aktier eller på anden måde.

Det er Venstres politik. Det synes jeg hr. Ivar Hansen skulle have redegjort for – i stedet for, at jeg skal stå her og bruge tid på det. Men sådan kan vi jo dele arbejdet på mange måder herinde i Folketinget.

Sagen er, at Venstre er modstander af, at den enkelte igennem et fællesskab får afgørende indflydelse. Det er det, der er sagen: igennem et fællesskab.

[Gert Petersen]

Jeg taler om et lokalt fællesskab. Jeg taler ikke om, at det er en topstyrelse, der skal have den afgørende indflydelse, for det er SF også modstander af. Men vi er i høj grad tilhængere af, at medarbejderne i virksomhederne får en afgørende indflydelse. Det er det, som Venstre ikke vil være med til, og det kan egentlig godt undre.

Venstre er vokset op sammen med andelsbevægelsen. Tænk, hvis de danske bønder, de danske landmænd, i forrige århundrede havde splittet sig op og havde været så individualistiske, at kun hver enkelt måtte søge indflydelse og man ikke accepterede andet!

Tænk, hvis de havde gjort det! Så havde Danmark ikke været det rimelige samfund, som det trods alt er. Men de gjorde noget andet: De sluttede sig sammen i andelsbevægelsen. Og det er noget af den samme reform, der kan ligge i en rigtig gennemført pensionsreform med demokratiske fonde bygget op på basis af en sådan reform.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil godt starte med at sige, at efter hr. Gert Petersens udredning om, hvad Venstre egentlig vil, kan jeg ikke længere finde ud af, hvad Venstre egentlig vil. Men det kan være, der kommer et svar enten fra hr. Ivar Hansen eller måske senere fra statsministeren, for jeg synes, som resten af debatten har formet sig, at det har været en ualmindelig tynd kop te.

Både statsministerens åbningstale, debatten her i dag fra regeringens side og statsministerens svar har været sådan, at man faktisk ville ønske, at denne debat var blevet aflyst.

Det er klart, at når statsministeren sidder og fører forhandlinger med Socialdemokratiet, er det svært for regeringen at sige, hvad den egentlig vil, for man er bange for at hænge sig op på noget fast. Det er i virkeligheden det, der er sandheden, og statsministerens tale her til sidst var den tyndeste kop te, vi endnu har oplevet, og statsministeren sluttede af med at sige, at han så frem til at møde Socialdemokratiet i morgen.

Jeg synes, det er rystende, at statsministeren stadig væk kan have den indstilling, at han ser frem til at have et møde med Socialdemokraterne.

Jeg ved ikke, om der bliver flere indlæg, men jeg vil gerne fortsætte debatten om den tvungne

arbejdsmarkeds pension, som der er mere og mere der tyder på at regeringen sammen med Socialdemokratiet får indført.

Jeg er også tilfreds med, at hr. Gert Petersen bragte ATP-milliarderne ind i debatten. Er det virkelig ikke et tilstrækkelig afskrækkende eksempel for regeringen til, at den indser, at den slags skal Folketinget fremover holde fingrene langt, langt væk fra? Jeg synes, det burde være det, og jeg synes overhovedet ikke, det er noget, Folketinget burde bruge tid eller kræfter på.

Til gengæld burde Folketinget bruge tid og kræfter på, at den enkelte får mere hjem til sig selv i lønningsposen, så den enkelte i højere grad får lejlighed til at spare op til sig selv – i stedet for, at det er Folketinget, som begynder at blande sig i noget, som slet ikke er Folketingets opgave.

Det bliver med meget skarp modstand fra Fremskridtspartiet. Det er 100 pct. sikkert.

Så vil jeg godt sige til hr. Svend Auken, at det ikke var første gang, vi indgik et forlig med regeringen, da der blev indgået forlig om sidste års finanslov. Vi har indgået flere forlig med regeringen uden om Socialdemokraterne, og fra Fremskridtspartiets side håber vi naturligvis, at der bliver mere at indgå forlig med regeringen om. Vi vil slet ikke se bort fra muligheden, selv om jeg nok må sige, at efter statsministerens åbningstale og efter statsministerens tale i dag er der ikke rigtig nogen muligheder i øjeblikket.

Men hvor Fremskridtspartiet kan komme ind og få indflydelse og få noget af sin egen politik ført igennem, vil vi fortsætte med at gøre det, også selv om vi indimellem er nødt til at sluge nogle bitre piller, som vi var det i forbindelse med medicintilskuddene.

Så må jeg sige til hr. Svend Auken, når man nu bliver ved med at tale om medicintilskuddene, at vi jo ikke har været med i de store projekter, som Socialdemokratiet har været med til, bl.a. Storebæltsprojektet. Da havde man ikke de syge og de gamle i tankerne. Da ønskede man ikke, at pengene skulle bruges til dem. På det tidspunkt tænkte Fremskridtspartiet på de syge og de gamle, som hr. Svend Auken ynder at være fortaler for, og mente, at de havde større brug for pengene end et Storebæltsprojekt, som i den grad har været en skandale, og som heller ikke var noget, Folketinget skulle blande sig i.

Hele flytningelovgivningen har Fremskridtspartiet ikke haft lod og del i. Det er også

[Pia Kjærsgaard]

milliardbeløb, det drejer sig om, hvor syge og gamle medborgere ville have større brug for disse milliardbeløb.

Statsministeren gjorde også meget ud af at fortælle, at regeringen godt ville blive siddende, at befolkningen ville få respekt for Folketinget, hvis Folketinget kunne blive enigt om en løsning. Jeg er ikke så sikker på det. Min vurdering er faktisk, at det ville være bedre, om politikerne fik respekt for befolkningen i stedet for det omvendte. Det tror jeg ville være en god idé, statsministeren kunne skrive sig bag øret. Det er faktisk dér, man burde trække det hen, i stedet for at vende det om, som statsministeren gjorde.

Statsministeren må også notere sig, at hvis forhandlingerne med Socialdemokratiet bryder sammen, vil Fremskridtspartiet være parat. Men vi ønsker ikke at være sikkerhedsnet under en borgerlig regering, som har ført en så uborgerlig, en så antiborgerlig og socialistisk politik, som tilfældet er. Vi vil på ingen måde blot komme ind og være sikkerhedsnet i sidste øjeblik, og det må statsministeren altså skrive sig bag øret.

Arne Melchior (CD):

Da statsministeren genåbnede forhandlingerne om planerne – jeg tror, det var den 7. eller 8. august – meddelte han derefter offentligheden, at begge de to store planer ikke kunne gennemføres og derfor blev trukket mere eller mindre tilbage, og at man skulle begynde helt forfra – det var ordret statsministerens udtryk. Information skrev den næste dag i sin leder:

»Nu er to store planer taget af bordet, og i stedet har de barslet med en køreplan.«

Det synes jeg var ret rammende den dag, og det er tilsyneladende stadig rammende i dag, for vi kan jo konstatere nu nogle måneder senere, at køreplanen er kommet i 2. og 3. udgave allerede på ret kort tid, og jeg frygter, at der kommer yderligere en udgave med indbygget forsinkelser.

Jeg skal gerne fra CD's side opfordre regeringen til at sætte allerstørste fart på forhandlingerne. Det er vor opfattelse, at befolkningen – private familier, virksomheder og institutioner os alle sammen – har brug for, at der bliver en afklaring. Men jeg skal da gerne med tak kvittere for den bekræftelse, som vi af statsministeren har fået i dag gående ud på, at det ikke

er planrytteri mere, og at man højst sandsynligt kan klare sig med en række justeringer af mindre art. Det tyder på, at statsministeren har genvundet sin mere pragmatiske form og forladt den mere bombastiske form. I den retning synes jeg det har været en god dag.

Det har også været en god dag for de cirka to tredjedele af befolkningen, der ejer den bolig, de bor i. Hr. Svend Auken beskæftigede sig meget udførligt med dette, idet han henviste til fru Connie Hedegaards ordførertale, og jeg må nok have lov til at deltage i glæden over, at der nu må være et næsten enigt Folketing bag, at der ikke må lægges nye byrder på de familier, der har investeret i egen bolig.

Jeg tror også, det har været en god dag i den retning. Jeg håber det. Selv om man ikke altid skal tage de gamle ordsprog for rene sandheder, vil jeg dog erindre om det kendte ord om, at den, der tier, samtykker. Jeg kan ikke tænke mig, det er tilfældet, at statsministeren som partiformand har siddet og hørt sin politiske ordførers debuttale – og til lykke med den! – og ikke siger imod, heller ikke når det største oppositionsparti understreger betydningen af de ord, der er sagt. Så må vi have lov til at regne med, at dette er Det Konservative Folkepartis holdning og politik på området, og så er der altså et enormt flertal her i salen. En god dag!

Jeg har en kommentar til hr. Svend Auken, som sagde, at Socialdemokratiet ikke er med i nogen aftale, medmindre det er helt sikkert, at der vil blive titusinder – jeg tror ikke, han satte direkte tal på det, men rigtig mange – nye arbejdspladser som et resultat af nye aftaler mellem regeringen og dele af oppositionen.

Jeg tror, det er lettere sagt, end det er gjort, hr. Svend Auken. Hr. Svend Auken har jo selv været arbejdsminister i en række år, og jeg husker, da den daværende statsminister, hr. Anker Jørgensen, en dag havde fået en lys idé, nemlig at alle de mange penge, der betales i ledighedsdagpenge, burde kunne bruges til at bringe folk i arbejde. Arbejdsminister Svend Auken påtog sig at udmønte denne strålende, meget indlysende idé, som dog i hundredvis af andre mennesker havde haft inden, i praksis, og da der var gået de måneder, han ville have til arbejdet, bad han om udsættelse i yderligere nogle måneder. Det fik han også. Og så kom han med en redegørelse her i Tinget, som desværre ikke resulterede i, at der kom i titusindvis af nye arbejdspladser.

[Arne Melchior]

Det er ingen bebrejdelse for, at hr. Svend Auken heller ikke ved den lejlighed kunne løse denne umådelig svære opgave, men det er for at sige til hr. Svend Auken, at ligegyldigt hvor gode aftaler vi indgår og med hvor gode hensigter – og de skal nok være gode nok – så er der nok ingen, der, før der er gået et par år derefter, kan sige, om disse aftaler, disse nye regler, virkelig fører til det mål, som vi nemt kan blive enige om, men som altså ingen ved en lovs vedtagelse, ved en aftales indgåelse, kan give garanti for virkelig vil blive opnået.

Jeg vil afslutte CD's indlæg her i dag med at sige til statsministeren og regeringen, at CD har været tilfreds med det hidtidige forløb af orienteringerne og samtalerne om disse planer, som nu altså er blevet mere end jordnære, fordi de ikke kræver et alt eller intet længere. Jeg understregede som sagt i indledningen, at vi gerne ser, at farten tager til, at det i hvert fald ikke fører til nye udsættelser.

Så skal jeg minde om, hvad jeg også havde lejlighed til at sige herinde den 1. juni i år, nemlig at CD ikke kan betragtes som blot og bar kontrasignatar, den dag regeringen måtte have fundet aftaler med Socialdemokratiet. Skønt vi godt kan tælle mandater og ved, hvornår vi er vigtige, og hvornår vi er mindre vigtige, vil jeg gerne gøre opmærksom på – ligesom hr. Svend Auken sagde: Uden det og det bliver der altså ingen aftale – at uden at der tages hensyn til en række markante CD-synspunkter, så de i hvert fald kommer med i betragtning og kan være med til at præge de endelige udformninger, vil vi ikke være til rådighed.

Så skal jeg endelig om det stillede dagsordensforslag sige, at det jo har nøjagtig samme ordlyd som en dagsorden stillet af samme parti den 1. juni i år, ord til andet. CD stemte dengang blankt til den. I dag kan vi end ikke holde til dét længere; nu stemmer vi imod.

Den er totalt meningsløs, fordi den kun rører ved en lille detalje – en ikke uvæsentlig detalje, men alligevel kun en enkelt del – af vores skatelovgivning. Ved at opfylde den forpligtelse, der måtte være ved en vedtagelse af denne dagsorden, er der ikke løst noget som helst, for der ydes ikke i samme tekst nogen dækning for de krav, der er stillet.

Derfor kan vi ikke være med til den leg mere. Derfor stemmer CD imod dagsordenen.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg synes også, det har været en god dag, nogle forhandlinger, som yderligere har åbnet nogle døre til et bredt forlig, som vi fra Kristeligt Folkepartis side lægger vægt på, og som vi mener der er behov for.

Vi vil fortsat gerne deltage i de forhandlinger, som foregår i Statsministeriet med henblik på at få gennemført et forlig, som på én gang skaber flere arbejdspladser og fremmer eksporten. Men vi ønsker samtidig, at det sker på en sådan måde, at familien, børnefamilien, bliver tilgodeset. Det er det, vi lægger afgørende vægt på under de videre drøftelser, samt at vi finder frem til en sådan udformning af skatteomlægningerne, at det virkelig er socialt rimeligt.

Så et par ord om den motiverede dagsorden fra Fremskridtspartiet. Vi er enige i det sigte, som ligger bagved: at skattelettelsen gives, så den bliver til gavn for alle. Sådan forstår jeg hensigten med en forhøjelse af den skattefri bundgrænse. Og da vi havde en afstemning om det – jeg tror, det var i maj måned – stemte vi for, netop for at tilkendegive, at det sigte ville vi føre ind i forhandlingerne.

Det har vi gjort, og det gør vi fortsat. Men netop derfor synes vi faktisk, at dagsordenen er lidt overflødig. Vi fremfører under forhandlingerne dette sociale sigte: at skattelettelserne skal komme alle til gode, netop for at skattelettelserne også skal betyde, at vi kan føre en stram indkomspolitik; der må være balance i tingene.

Når vi allerede har tilkendegivet, at vi er enige i det sigte, og vi har inddraget det i forhandlingerne, synes vi faktisk ikke, der er behov for en ny afstemning, og i konsekvens af dette synes vi, det er det rigtigste at undlade at stemme. Vi går ikke imod dette sigte, men vi synes heller ikke, at man bare skal vedtage en dagsorden den ene gang efter den anden.

Så vi står ved det, vi sagde i maj, og det tilkendegiver vi ved at undlade at stemme, for vi synes ikke, der er behov for dagsordenen i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran)

forkastedes, idet 14 (FP) stemte for, 60 (KF, V, RV og CD) imod; 66 (S, SF og KRF) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 10. oktober 1989 kl. 13.00.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 18.01
